

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİMDALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**EVİLİ ÇİFTLERDE ÇİFT UYUMU, EVİLİK ÇATIŞMASI VE ÇATIŞMA
ÇÖZÜM STİLLERİNİN İNCLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aynur MERT

Danışman

Doç. Dr. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ

Konya,2021

ÖNSÖZ

Evli çiftlerde çift uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin incelenmesine yönelik yapmış olduğum bu çalışmada; bilgi, tecrübe ve anlayışıyla hiçbir konuda desteğini esirgemeyen, yüksek lisansa başladığım günden bu yana çalışmalarına ve mesleki bilgi birikimine hayranlık duyduğum saygıdeğer tez danışmanım Doç. Dr. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ’e teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunarım.

Pandemi sebebiyle oldukça yoğun geçen çalışma temposu içerisinde sürdürdüğüm tez çalışma sürecimde ümitsizliğe kapıldığım anlarda ayağa kalkıp devam etmem konusunda beni motive eden sevgili çalışma arkadaşım Derya Turgut ve diğer çalışma arkadaşlarıma,

Yüksek lisans sürecimin başından itibaren oldukça yoğun ve zorlayıcı geçen çalışma hayatıma ilaveten sürdürmeye çabaladığım tez sürecimde anlayışı, sabrı ve verdiği manevi güç için sevgili eşim Bahtiyar Mert’e,

Aylar süren uykusuz gecelerimde verdikleri değeri kalbimde hissettiğim en büyük destekçilerim olan canım annem ve babama,

Covid-19 sebebiyle izolasyon sürecine girmelerine rağmen geçirdikleri zorlu sürecin tez sürecimi olumsuz etkilenmemesi için ellerinden geleni yapan ve desteklerini hiçbir konuda eksik etmeyen sevgili ablam ve enişteme,

Tez sürecinde ilgisiz kalan ve “sen ders çalış, ben yanında beklerim” diyerek” sessizce yanımda durmaya çabalayan neşe kaynağım, minik yeğenlerim Defne ve Deniz’e, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT.....	x
1.BÖLÜM GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Problemi	3
1.5. Araştırmanın Alt Problemleri.....	3
1.6.Varsayımlar/Sınırlılıklar	4
1.7.Tanımlar	5
1.7.1. Evlilik	5
1.7.2. Evlilik Uyumu	5
1.7.3. Çatışma	5
1.7.4. Evlilik çatışması	5
1.7.5. Çatışma çözme stili.....	5
2.BÖLÜM	5
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ YAYINLAR	5
2.1. Evlilik.....	6
2.1.1.Evlilik Tipleri	7
2.1.2. Evlenme Biçimleri.....	9
2.2. Aile.....	9
2.2.1. Aile Türleri	10
2.2.2. Ailenin İşlevleri	11
2.2.3. Sağlıklı-Sağlıksız Aileler.....	12
2.3. Aile ve Evlilik Kuramları.....	13
2.3.1. Psikodinamik Aile Terapisi	13
2.3.2. Bowen Aile Sistemleri Terapisi.....	14

2.3.3 Yaşantısal Aile Terapisi	15
2.3.4. Davranışçı ve Bilişsel Davranışçı Aile Terapisi.....	16
2.3.5 Yapısal Aile Terapisi	16
2.3.6. Stratejik Aile Terapisi.....	17
2.3.7. Çözüm Odaklı ve Öyküsel Aile Terapileri	18
2.4.Evlilik Uyumu	19
2.4.1.Evlilik Uyumu ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar	24
2.4.1.1.Sevginin Evrimi Kuramı	24
2.4.1.2.Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Teorisi	24
2.4.1.3.Romantik Aşk Kuramı	25
2.4.1.4.Psikodinamik Model	25
2.4.1.5.Sosyal Öğrenme Modeli	25
2.4.1.6.Lewis ve Spanier'in Uyumlu Evlilik Modeli.....	26
2.4.2.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler	27
2.4.3.Evlilik Uyumunun Ölçülmesi.....	30
2.4.4.Evlilik Uyumuna Yönelik İlgili Yayın ve Araştırmalar	31
2.5.Evlilik Çatışması	36
2.5.1.Evlilik Çatışmasıyla İlişkilendirilebilecek Bazı Kuramsal Yaklaşımlar ...	45
2.5.1.1. Yükleme Kuramı.....	45
2.5.1.2. Denge Kuramı	46
2.5.1.3. Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı	46
2.5.1.4.Çok Jenerasyonlu Aile Kuramı	47
2.5.2. Evlilik Çatışması ile İlgili Türkiyede ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	47
2.6. Çatışma Çözüm Stilleri	49
2.6.1.Çatışmaların Çözüm Stilleriyle Alakalı Türkiye ve Yurt Dışındaki Çalışmalar.....	53
3. BÖLÜM	56
YÖNTEM	56
3.1. Araştırmanın Modeli	56

3.2.Araştırma Grubu.....	57
3.3.Veri Toplama Araçları	57
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	57
3.3.2. Evlilikte Uyum Ölçeği.....	57
3.3.3.Evlilik Çatışması Ölçeği(Evlilik Yaşamı Ölçeği)	58
3.3.4. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği.....	60
3.4. Verilerin Toplanması	61
3.5. Verilerin Çözümlemesi	61
4.BÖLÜM.....	62
BULGULAR VE YORUM	62
4.1. Katılımcıların Demografik Yapılarına İlişkin Bulgular	62
4.2.Alt Problemlere İlişkin Bulgular	68
4.2.1.Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular.....	68
4.2.2. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular	70
4.2.3.Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular	72
4.2.4.Katılımcıların Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular	73
4.2.5. Katılımcıların Evlenme Kararını Alış Şekillerine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular	75
4.2.6. Katılımcıların Eşle Yakınlık Derecesine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular	80
4.2.7.Katılımcıların Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular	83
4.2.8. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular	89
4.2.9. Katılımcıların Aylık Toplam Gelir Durumuna Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular	94
4.2.10. Katılımcıların Yaşlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular.....	97
4.2.11. Katılımcıların Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stili Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiler	101

5.BÖLÜM.....	104
SONUÇ, TARTIŞMA, ÖNERİLER.....	104
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA	104
5.1.1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	104
5.1.2. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	105
4.2.3.Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	106
4.2.4.Katılımcıların Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	107
4.2.5. Katılımcıların Evlenme Kararlarını Alış Şekline Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	108
4.2.6.Katılımcıların Eşle Yakınlık Derecesine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	109
4.2.7.Katılımcıların Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	109
4.2.8. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması .	110
4.2.9. Katılımcıların Aylık Toplam Gelir Düzeyine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	112
4.2.10. Katılımcıların Yaşlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	113
4.2.11.Katılımcıların Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki İlişkiler	113
5.2. ÖNERİLER	115
KAYNAKÇA.....	118
EKLER.....	130
EK 1: YÖNERGE	130

EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	131
EK 3: EVLİLİK UYUMU ÖLÇEĞİ.....	133
EK 4: EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ	136
EK 5: ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ.....	137

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı	62
Tablo 2: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Dağılımı	62
Tablo 3: Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımı	62
Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	63
Tablo 5: Katılımcıların Evlenme Kararına Göre Dağılımı	64
Tablo 6: Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı	64
Tablo 7: Katılımcıların Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Dağılımı	65
Tablo 8: Katılımcıların Aylık Toplam Gelir Durumlarına Göre Dağılımları	65
Tablo 9: Katılımcıların Eşle Arasındaki Yaş Farkına Göre Dağılımı	66
Tablo 10: Katılımcıların Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımları	67
Tablo 11: Katılımcıların Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Dağılımı ..	67
Tablo 12: Katılımcıların Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Dağılımı	67
Tablo 13: Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Cinsiyetlerine göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları	68
Tablo 14: Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları	70
Tablo 15: Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları	72
Tablo 16: Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları	73
Tablo 17: Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlenme Kararını Alış Şekline Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	75
Tablo 18: Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlenme Kararını Alış Şekillerine Göre Evlilik Uyum ve Evlilik Çatışması Puanlarına Ait Mann Witney U Testi Sonuçları	78
Tablo 19: Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eşle Yakınlık Derecesine Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	81

Tablo 20. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eşle Yakınlık Derecesine Göre Evlilik Çatışması Puanlarına Ait Mann Witney U Testi Sonuçları	82
Tablo 21. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	84
Tablo 22. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Uyumuna Ait Mann Witney U Testi Sonuçları	85
Tablo 23. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Çatışmasına Ait Mann Witney U Testi Sonuçları.....	86
Tablo 24. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Çatışma Çözüm Stilleri Alt Ölçeklerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları.....	87
Tablo 25. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Çatışmaları, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Analiz Sonuçları	89
Tablo 26. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Çatışmasına İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları	92
Tablo 27. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Aylık Toplam Gelir Durumuna Göre Evlilik Çatışmaları, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Analiz Sonuçları	95
Tablo 28. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Aylık Gelir Durumlarına Göre Çatışma Sıklıklarına İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları	96
Tablo 29. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Yaşlarına Göre Evlilik Çatışmaları, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Analiz Sonuçları.....	98
Tablo 30. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Yaşlarına Göre Evlilik Uyumuna İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları.....	99
Tablo 31. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Alt Ölçekleri Arası İlişkinin Varlığının ve Yönünün Tespiti İçin Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları.....	101

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aynur MERT
	Numarası	174211001009
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Aile Danışmanlığı ve Eğitimi /Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ
	Tezin Adı	Evli Çiftlerde Çift Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Antalya’da yaşayan evli bireylerin evlilik uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin hangi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelemek ve evlilik uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stilleri arasındaki ilişkileri incelemektir.

Araştırmanın örneklem grubunu Antalya ili merkez ilçelerinde ikamet edip çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlamayı kabul eden 314 evli birey oluşturmaktadır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Uyum Ölçeği, Evlilik Çatışması Ölçeği ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada ölçeklerden sağlanan veriler SPSS 23.0 programında analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde Mann Witney U testi, Kruskal Wallis H testi ve Spearman Korelasyon Analizleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda evli bireylerin evlilik uyumlarının, yaşa, çocuk sahibi olma durumuna, çatışmayı kimin başlattığına, evlenme kararını alış şekline, ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonucunda evlilikte çatışma sıklığının cinsiyete, çocuk sahibi olma durumuna, çalışma durumuna, çatışmayı kimin başlattığına, evlenme kararını alış şekline, eşe yakınlık durumuna, ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre, eğitim durumuna ve aylık toplam gelir durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Araştırmada evli bireylerin çatışma esnasında kullandıkları olumlu çatışma çözüm stillerinin; çocuk sahibi olma durumuna ve ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı, olumsuz çatışma çözüm stillerinin; cinsiyete, çatışmayı kimin başlattığına ve ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı, boyun eğme çatışma çözüm stiline; cinsiyete, çatışmayı kimin başlattığına ve ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı, geri çekilme çatışma çözüm stiline ise çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stili

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aynur MERT
	Numarası	174211001009
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Aile Danışmanlığı ve Eğitimi /Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ
	Tezin İngilizce Adı	Couple Harmony Of Married Couples, Marriage Conflict And Analysis Of Conflict Resolution Styles

ABSTRACT

The aim of this study is to examine whether married individuals living in Antalya differ according to which variables marriage harmony, marriage conflict and conflict resolution styles differ and to examine the relationships between marriage harmony, marriage conflict and conflict resolution styles.

The sample group of the study consists of 314 married individuals whose side in the Central Districts of Antalya province and agree to participate voluntarily in the study. Personal data form, marriage adjustment scale, marriage conflict scale and Conflict Resolution Styles scale were used in the research. Data provided from the scales in the study was analyzed in SPSS 23.0 program. Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H test and Spearman correlation analyses were used in the analysis of their search data.

As a result of their search, it was found that married individuals' marital harmony significantly differs depending on age, the state of having children, who started the conflict, how they got used to the decision to marry, and by whom the household chores were performed.

As a result of their search, the frequency of conflict in marriage differed significantly according to gender, the state of having children, the state of work, who started the conflict, the way of getting married, the state of proximity to the spouse, who did the housework, the state of education and the state of total monthly income.

In the survey, married individuals positive conflict resolution styles used during the conflict; the status of having a child, and since who are of the household are made by differ significantly negative conflict resolution styles; gender and conflict since it is made of the House who started by who differ significantly, submission style of conflict resolution; gender, conflict, and since it is made of the House who started by who differ significantly, with drawal, conflict resolution styles that differed significantly compared to the person who started the conflict is concluded.

Keywords: Marital Harmony, Marital Conflict, Conflict Resolution Style

1.BÖLÜM GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Aile, sosyal yapıdaki en küçük birimdir ve evlilikle ilgilidir. Evlilik, aile ilişkilerini kuran ve gelecek kuşağı geliştiren bir kurum olduğundan önemli bir kişilerarası ilişki olarak görülmektedir.

Evlilik, kişilerarası ilişkilerde önemli bir yere sahiptir, farklı kültürler arasında pek çok açıdan farklılıklar olmakla birlikte, farklı disiplinlerde uzun süredir araştırma konusu olmuştur. Sağlıklı bir evlilik, sağlıklı çocuklar ve dolayısıyla sağlıklı bir toplum getirir. Sağlıklı bir sosyal döngü düşünüldüğünde evlilikler önemlidir. Evlilik ilişkileri, özellikle son yıllarda evlilik sorunları ve çiftler arasındaki çeşitli çatışmalar sebebiyle boşanmayla sonuçlanmaktadır. Bu sebeple evlilik çatışmaları ve evlilik uyum problemlerine karşı psikolojik yardım alma oranları ciddi bir artış gösterirken boşanma oranları da ciddi bir artış göstermektedir.(Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2019). Bu çatışmalara ve boşanma oranlarına dikkate alındığında evlilik, incelenmesi gereken bir sorun alanı olarak görülmektedir.

Tutarel-Kışlak (1999:50,57), evliliği "sosyal yapıyı çok farklı şekillerde etkileyen kültürel ve sosyal bir sistem" şeklinde tanımlamaktadır. Öte yandan Saxton (1982: 217), “İki kişinin kalıcı şekilde bir aile kurarak nesilleri devam ettirmeyi amaçladığı, hem birbirleri hem de çocukları için sorumlulukların üstlenildiği, interaktif bir sistem” olarak tanımlıyor.

Feldman evliliğin aşamalarını şu şekilde açıklamaktadır: Evlilikteki ilk birkaç yıl, çocuklu ebeveyn yılları ve çocukların evlenip evden ayrılmasıyla eşlerin yine yalnız kaldıkları yıllardır. İlk aşamada evliliğin gerçekleşmesiyle birlikte eşler evlilikle ilgili sorumluluklar almaya başlamak durumunda kalırlar. Evli kişiler bu aşamada sorumluluk paylaşımıyla alakalı çatışmalar yaşayabilmektedir. Diğer aşamada ise eşler; aileyi genişletmeye yani çocuk sahibi olmaya, çocuğu sağlıklı bir şekilde yetiştirmeye ve ortak sorumluluklar üstlenerek sorumluluklarını yerine getirmeye devam ederler. Son aşamada çocuğun evden ayrılma sürecinin yaşanması ile birlikte eşler yine yalnız kalmaktadırlar. Bahsedilen aşama, değişime karşı mücadele dönemidir.

Evlilik ilişkisi içinde olan çiftler birçok farklı sorundan şikâyet etmektedir. Çiftlerin yaşamış oldukları çatışmalar ele alındığında genellikle iletişim becerilerde yaşanan problemler göze çarpmaktadır. Yaşanan çatışmalardaki duygusal ve davranışsal sorunlar yaşam doyumlarını ve evlilik ilişkilerini etkilemektedir(Akgün ve Uluocak, 2010: 9,22). Dolayısıyla eşler arası iletişim, etkileşim ve uyum, sağlıklı bir aile oluşturmak için aynı zamanda da toplum yaşamı için son derece önemlidir.

Eşlerin evlilik uyum düzeyleri yüksek olduğunda bu durum çocuklarını da doğrudan etkileyecektir (Kahraman, 2012: 131) Çiftlerin yapıcı bir iletişim kullanmayıp yapıcı bir çatışma çözme davranışı uygulamadıkları takdirde kaçınılmaz olarak uyumsuzluk yaşayacaklarına inanılmaktadır (Ersanlı ve Kalkan, 2008: 5). Bu nedenle, evlilik uyumu ile ilgili bir diğer faktör, çatışmaların çözülme şeklidir. Evlilikte anlaşmazlık çözümü, çiftlerin ilişkilerinde karşılaştıkları sorunlarla başa çıkma yolları olarak tanımlanmaktadır (Cann, Norman, Wales ve Calhoun, 2008). Her iki tarafı da mutlu edebilecek ortak bir çözüm bulmak ve ortaya çıkan çatışmaların nasıl çözüleceğini öğrenmek evlilik uyumu açısından çok önemlidir (Ersanlı ve Kalkan, 2008: 49,58).

Evlilik uyumu ve evlilik uyumu ile ilişkili olan iletişim, çatışma, demografik özellikler gibi pek çok değişkenin yapılan evlilik araştırmalarında ele alındığı görülmektedir.

Evlilik ile ilgili literatür incelendiğinde, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve evlilik çatışması gibi birçok kavram olduğunu görebilirsiniz. Bu durumda evlilik ilişkilerini incelerken evlilikle ilgili bu kavramları dikkate almanın gerekliliğini göstermektedir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Antalya’da yaşamakta olan evli kişilerin evlilikteki uyumlarının, çatışmalarının ve yaşanan çatışmalara yönelik çözme stillerinin birtakım değişkenler karşısında farklılık gösterip göstermediğini ele almak; kişilerin evlilikteki uyumları, evlilikteki çatışma ve çatışmaları çözme şekilleri arasındaki ilişkinin varlığını ve yönünü incelemeyi amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Evlilik, ailenin oluşumunu sağlamakta olup birey ve toplum için oldukça önemlidir. Özellikle sağlıklı evliliklerin sağlıklı aileyi ve sağlıklı çocukları beraberinde getirdiği düşünüldüğünde sağlıklı bir toplumun oluşumu açısından evliliklerin öneminin ne kadar büyük olduğu görülmektedir. Bireyin ve toplumun hayatında önemli bir yeri olan evliliklerdeki boşanma artışlarının bireyin, ailenin ve toplumun yapısında önemli değişiklikleri beraberinde getirmesi zaten önem verilen bu olguyu daha da üzerinde durulması gereken önemli bir çalışma konusu haline getirmiştir.

Bu araştırmada elde edilen verilerin literatüre katkı sağlayacağına, ayrıca bu konuda ileride yapılacak araştırmalara katkı sağlayıp uygulama alanında evli çiftlerle çalışan uzmanlara çalışmalarında rehberlik edeceğine inanıyorum. Bu anlamda bu çalışmanın gerek teori gerekse pratikte önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum.

1.4. Araştırmanın Problemi

Antalya’da yaşamakta olan evli çiftlerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışmaları çözme stilleri arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

1.5. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Cinsiyete göre, Antalya'da yaşamakta olan evli çiftler için evlilik uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stilleri arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

2. Antalya’da ikamet eden evli kişilerin çocuk sahibi olma durumlarına göre evlilik uyumları, evlilikteki çatışma durumları ve çatışmalar karşısındaki çözme davranışları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

3. Antalya’da ikamet eden evli kişilerin çalışma durumlarına göre evlilik uyumları, evlilikteki çatışma durumları ve çatışmaları çözme davranışları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

4. Antalya’da ikamet eden evli kişilerin çatışmayı kimin başlattığına göre evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

5. Antalya’da ikamet eden evli çiftlerin evlenme kararını alış şekillerine göre evlilik uyumları, evlilikteki çatışmaları ve çatışmaları çözme davranışları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

6. Antalya’da ikamet eden evli çiftlerin eşle olan yakınlık derecelerine göre evlilik uyumları, evlilikteki çatışmaları ve çatışmaları çözme davranışları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

7. Antalya’da ikamet eden evli çiftlerin ev işlerini kimin yaptığına göre evlilik uyumları, evlilikteki çatışmaları ve çatışmaları çözme davranışları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

8. Antalya’da ikamet eden evli çiftlerin eğitim durumlarına göre evlilik uyumları, evlilikteki çatışmaları ve çatışmaları çözme davranışları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

9. Antalya’da ikamet eden evli çiftlerin aylık toplam gelir düzeylerine göre evlilik uyumları, evlilikteki çatışmaları ve çatışmaları çözme davranışları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

10. Antalya’da ikamet eden evli çiftlerin yaşlarına göre evlilik uyumları, evlilikteki çatışmaları ve çatışmaları çözme davranışları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu nedir?

1.6.Varsayımlar/Sınırlılıklar

Araştırmaya katılanların Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Uyum Ölçeği, Evlilik Çatışması Ölçeği ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek sorularına samimi cevaplar verdiği varsayılmaktadır. Çalışmaya katılanlar, Antalya ili merkez ilçelerinde yaşayan ve çalışmaya gönüllü olarak katkıda bulunmayı kabul eden kişilerle sınırlı olacaktır. Araştırmanın sonuçları, katılımcıların veri toplama aracındaki sorulara verdikleri yanıtlarla elde edilen bilgilerle sınırlı olacaktır.

1.7.Tanımlar

1.7.1. Evlilik

Aile ilişkilerinin kurulduğu bir kurum olarak ifade edilebilir. Saxton(1982) evliliği, toplumdan topluma farklılaşan, aile kurmayı sağlayan, iki bireyin uzun yıllar birlikteliklerinin devam ettirmek için bir araya gelmeleri sonucu oluşan, türün devamlılığını sağlayan, birbirlerine karşı ve çocuklarına karşı olan sorumlulukların yerine getirilmesi için söz verilen evrensel bir kurum şeklinde açıklamıştır.

1.7.2. Evlilik Uyumu

Evlilik çalışmalarında ele alınan kavramlardan biri haline gelen evlilik uyumu, eşler arasında etkili ve uyumlu bir evlilik ilişkisinin kurulması için gereklidir (Ersanlı ve Kalkan, 2008: 2).

Evlilik ve aile meselelerinde birbirleri ile iletişime geçilebilir ve sorunu aktif olarak çözebilen bir çiftin evliliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanabilir (Akar, 2005; Erbek vd., 2005).

1.7.3. Çatışma

Kişilerarası ilişkilerde uyumsuzluk, muhalefet, kavga ve sürtüşmeyi ifade eder.

1.7.4. Evlilik çatışması

Kişiler arası çatışma, bir eşin başka birinin çıkarlarına müdahale etmeye çalışmasıyla ortaya çıkar (Hatipoğlu, 1993:12).

1.7.5. Çatışma çözme stili

Kişilerin ikili ilişkilerinde karşılaştıkları problemlerle başa çıkma biçimleri olarak tanımlanmaktadır (Cann, Norman, Wales ve Calhoun, 2008).

2.BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ YAYINLAR

Bu bölümde; aile, evlilik, evlilik uyumu, evlilik çatışması gibi çatışma çözme yöntemleri kavramlarının açıklamaları, evlilik kuramları, evlilik uyumu, evlilikteki çatışmalar ve çatışmalar karşısındaki çözme davranışlarıyla alakalı ülkemizdeki ve yurt dışındaki yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Evlilik

Geçmişten günümüze evlilik üzerine birçok çalışma yapılmış ve birçok araştırmacı da evlilik kavramına benzer tanımlamalar yapmıştır. Kayhan ve Yazıcıoğlu (2002:290) evliliği, iki karşı cinsin eş olmasına ve birlikte yaşamasına izin veren bir sözleşme olarak tanımlamaktadır ve bu ilişki içinde yaşadıkları toplum için kabul edilebilir niteliktedir. Fowers (1993:124,136), evliliği bir kişinin diğeriyle birleşmesine izin veren bir birim olarak tanımlar ve kişilik ve mutluluğun gelişiminde çok önemli bir rol oynar. Evlilik, yapısı toplumdan topluma farklılık gösteren, karşı cinsten iki kişinin bir aile kurup sürdürmek için bir araya gelerek hem çocukları hem de kendileriyle ilgili birtakım sorumlulukları üstlendikleri evrensel bir kurumdur(Çelik ve Tümkaya, 2012: 223).

Evlilik sistemi, bireylerin genel sağlığı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir ve yaşamlarından daha fazla doyum almalarını sağlar. Aile kurmak ve çocuk yetiştirmek toplumda oldukça önem atfedilen bir durum olmakla birlikte bunun evlilikle sağlanacağı düşüncesi evliliğe verilen önemi de arttırmaktadır. Evliliğin kişisel yaşam ve maddi yararlar açısından pek çok psikolojik ve sosyal faydası olduğu düşünülmektedir (Hünler ve Gençöz, 2003:100). Yapılan pek çok çalışma evlilerin daha yüksek düzeyde duygusal desteğe sahip olduğunu ve çökkün duygu durumunun daha az görüldüğünü ortaya koymuştur (Çağ ve Yıldırım, 2013). Glenn'in 1991 yılında yapmış olduğu çalışma ise kişilik ve mutluluğun gelişiminde evliliğin önemli bir rol oynadığına vurgu yapmıştır (Çelik ve Tümkaya 2012: 223,238).

Yukarıda bahsettiğimiz evlilik tanımına göre evlilik; bir ilişki biçimi, iki kişinin birlikte yaşamasına; bireysel, psikolojik, fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamasına ve aile kurmasına imkan veren bir sözleşme olarak tanımlayabiliriz. Toplumun en önemli unsurlarından biri evlilik yoluyla birliktelik inşa etmektir. Kişiden kişiye değişmekle birlikte herkesin evlilikle ilgili bazı beklentileri vardır. Bireyler genellikle çevresindeki insanların evlenmesi, çocuğunun olması arzusu, cinsel hazzı erişmek, yalnız bir hayatı terk etme isteği ve evlilik kurumunu aynı zamanda bir ortaklık olarak değerlendirmeleri sebepleri ile evlilik gerçekleştirmektedirler (Çaplı, 1992: 91).

Aytaç ve Bayram'ın 2006 yılı çalışmasına göre, evlilik eş seçmeye yönelik sürecin bir sonucu olarak gerçekleşmektedir. Bu seçimin ise iki temel ilkeye, yani "benzerlik" ve "bütünleme" temeline dayandığını belirtmişlerdir. Benzerlik ilkesinin temel alındığı seçimlerde; kişinin seçimlerinin, yaş, ırk, kişilik, sosyal sınıf ve eğitim düzeyi gibi özelliklerin benzerliğine dayalı olduğu, bütünleme ilkesinin temel alındığı seçimlerin ise farklılıkların birbirlerini tamamlaması görüşü ile farklı kişilik tercihleri yapıldığı ortaya konmuştur. Araştırmalar daha fazla hangi ilkenin kullanıldığını belirleyemese de benzerlik ilkesinin daha yaygın olarak kullanıldığına dair izlenimler vardır. Çünkü sosyo-ekonomik sınıf, eğitim seviyesi, dini inançlar ve diğer özelliklerin aynı veya benzer olduğu evliliklerde evlilik içi çatışmalar daha az görülmektedir.

2.1.1.Evlilik Tipleri

Hayatımızdaki pek çok şey gibi, evlilik türleri de sosyal değişimlerden etkilenir. Zaman içinde evlilik türleri sosyal ve ekonomik kriterler dikkate alınarak kategorilendirilmiştir (Yazıcıoğlu ve Kayhan, 2002: 294,298). Evlilik türlerinin kategorilendirilmesi şu şekildedir:

1. Eşin bulunduğu ortama bağlı olarak;
 - a. Grubun içinden olan evlilik (Endogami)
 - b. Grubun dışından olan evlilik (Exogami)
2. Eş sayısına bağlı olarak;
 - a. Tek partnerle evlenmek (tek eşlilik)
 - b. Çok partnerle evlenmek (çok eşlilik)
3. Yerleşim kurallarına göre
 - a. Baba yanı yerleşimi
 - b. Ana yanı yerleşimi
 - c. Dayı yanı yerleşimi
 - d. Çift taraflı yerleşim
 - e. Ayrı yerleşim
4. Soy izleme kurallarına bağlı olarak;
 - a. Maternal anne aile
 - b. Paternal baba aile (Yazıcıoğlu ve Kayhan, 2002: 294,298).

Olson'un 1993 yılında yaptığı çalışmada, 1000 evli çifti 1-2 yıl boyunca gözlemlenmiş ve evlilik türlerini 9 kategoriye ayırmıştır.

1. Kocanın yönlendirmiş olduğu bağımsız evlilik: Bu evlilik türünde erkeklerin söz hakkı vardır ve neredeyse hiç tartışma yoktur. En yaygın olan türdür.

2. Kocanın yönlendirmiş olduğu birlikte evlilik: Yaygın olan diğer bir evlilik türü olan bu evlilikte, karı-kocanın duygusallığı orta seviyede olup yaşanan çatışma erkeğin seçimleri doğrultusunda çözülür. Bu evlilik türünde bir evlilikte karı koca birbirinin ailesi ile uyum içindedir.

3. Eş liderlikte evlilik: Bu, kararların birlikte alındığı, orta derecede aşkın ve çatışmanın olduğu bir evlilihtir.

4. Kadınların yönlendirdiği bağımsız evlilikler: Kocanın maddi imkanlarının yetersiz olduğu ve kadınların seçimlerinin belirleyici ve önemli olduğu evlilik türüdür. Bu türde koca, ailesi ve karısının ailesiyle iyi geçinir.

5. Koca tarafından yönlendirilen bağımlı evlilik: Bu, karı koca arasında en yoğun duyguların yaşandığı evlilik türüdür.

6. Kadınların rehberliğinde cana yakın evlilikler: Bu tür evliliklerde duygusal ilişki ortalama ve kadınlar zaman zaman eşleriyle liderliği paylaşabilirler.

7. Kadınların başı çektiği yüzleştirici evlilikler: Bu evlilik türünde kadınlar anne rolünü üstlenir ve yönlendirir. Duygusal yakınlık orta seviyededir ve her iki tarafın aileleri uyumludur.

8. Kocanın başı çektiği yüzleştirici evlilik: Bu evlilik türü çok yaygın değildir. Bu evlilikte erkek egemendir, erkek kaynanasıyla geçinemez ve karısının çalışması karşısındır

9. Erkeğin başı çektiği sık çatışma yaşanan evlilik: Bu tür de pek yaygın değildir. Bu evlilikte kadınlar ailenin gelirinden memnun değildir. Her iki eş de partnerinin ailesi ile problem yaşamaktadır(Velidedeoğlu-Kavuncu, 2006: 23,29).

2.1.2. Evlenme Biçimleri

Günümüzün sosyo-kültürel yapısında çiftlerin birbirini tanıyarak evlenmesi daha sıklıkla görülmektedir. Ancak yine de geleneksel yapının hakim olduğu birtakım bölgelerde görücü usulü evlilikler, kaçırma yolu ile yapılan evlilik, berder evlilikler ve beşik kertme evlilikleri gibi farklı evlenme biçimleri vardır(Yazıcıoğlu ve Kayhan, 2002:294,298).

2.2. Aile

Evlilik ve aile kavramları iç içe geçse de iki farklı kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Özgüven (2001)'e göre aile üstlendiği rollerle birlikte yaşamaya ve birbirini etkilemeye devam eden, aralarında evlilik ya da kan bağı olan yasal ve sosyal bir kurumdur. Evlilik ise birlikte bir yaşam, çocukları dünyaya getiren ve onları büyüten bir sözleşme olarak tanımlamaktadır.

Aile evrensel bir kurumdur, ancak bir tek aile tanımlaması imkansızdır (Kasapkara ve Kasapkara, 2014).

Gladding (2012:75), ailenin tam olarak tanımlanması gerektiğini, aileyi tanımlarken tanımda yer alacak unsurlara ve tanımdan çıkarılacak unsurlara dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Aile, içinde bulunduğu sosyal yapının ana bileşenlerindendir ve içinde bulunduğu sosyal yapıya bağlı farklılık gösterir. Toplumsal yapıya göre değişen bu aile değerleri bireyler aracılığıyla yeni kuşaklara aktarılmış ve süreklilik sağlanmıştır. Bireyin kendi yaşamından doyum sağlaması ve yaşamın sosyal değerine göre büyümesi, toplumun temel birimi olan aile ile başlar. Aile, kendine özgü birçok özelliğe sahip sosyal bir organizasyondur (Özgüven, 2001).

MacIver ve Page(2018) ailelerin niteliklerini şu şekilde sıralamışlardır:

1) Evrensellik aileler için oldukça önemlidir.

2) Aile üyelerinin ilişkileri duygusallık temelindedir. Neslin devamlılığını sağlamak, ebeveynlik yapmak ve arkadaşlıklar kurmak ailenin kökeninde bulunmaktadır.

3) Aile, üyelerinin kişiliklerini biçimlendirme yeteneğine sahiptir. Kişinin kişiliği için çocukluk yıllarının önemi büyüktür. Bu sebeple aile ile çocuk arasındaki iletişim, onun kişiliğini biçimlenmesinde önemli bir yere sahiptir.

4) Aile sınırları açıktır. Ailenin sınırları, ailenin içinde yaşadıkları toplumsal yapı ekseninde belirlenir.

5) Her aile üyesinin açık sorumlulukları vardır. Aile üyelerinin kendileri ve ailenin diğer üyeleri için bir şeyler yapma sorumlulukları vardır. Ayrıca her üyenin sosyal statüsü nedeniyle belirli sorumlulukları bulunmaktadır.

6) Sosyal yapıda aileler çekirdek aile özellikleri göstermektedir. Çoğu sosyal yapı ailelerden oluşsa da, karmaşık modern toplumlarda bu durum farklı olmakla birlikte, ailelerin sosyal sınıfta çekirdek aile özelliklerine sahip olmaya devam ettiği görülmektedir.

7) Ailenin belirli sosyal kuralları vardır. Eşler belirli sosyal kurallar ve yasalar altında varlıklarını devam ettirmek durumundadırlar. Bu sebeple evlilikler yasal yollarla başladığı gibi yasal şekilde de sonlanmaktadır.

8) Aile devamlılık ve gelişme vardır. Aile sistemi süreklilik ve evrensellik ile karakterize edilir ve her aile bazı önemli aşamalardan geçmiştir (Kavuncu, 2006:25,28).

2.2.1. Aile Türleri

Göçlerin artması ve kentleşmeyle birlikte günümüzdeki ailelerin yapılarında farklılaşmalar meydana gelmiştir. Bu durum yeni aile türlerinin oluşmasını sağlamıştır. Bu aile türlerinden bazıları şöyledir:

1) Çekirdek Aile: Ebeveyn ve çocuklardan oluşur. Bu ailenin en önemli niteliği, yapısının geleneksel sosyal rollere hazırlanmalarına ve yaşadıkları toplumun kültürel geleneklerini, geleneklerini ve göreneklerini çocuklarına öğretmek sosyalleşmelerine olanak vermesidir.

2) Geniş Aile: Anne, baba ve çocukların yanı sıra büyükanne ve büyükbabaları içeren bir ailedir.

3) Çocuk Sahibi Olmayan Aile: Bu aileler, çeşitli sağlık sebepleriyle çocuğu olmayan veya çocuk istemeyen aile türüdür. Bu tür bir ailede eşler birbirleriyle ve sosyal yaşamla daha fazla iç içe olabilirler.

4) Tek Ebeveynli Aileler: Bu tür ailelerde, çocuğun bakımı ve gelişiminden sadece bir ebeveyn sorumludur. Bu tür bir ailede, çocuk ile çocuğun bakımını üstlenen kişi arasında biyolojik bir bağ olmasına gerek yoktur.

5) Tekrar Evlilik Yapan Aile: Evlenip çocukları olup boşanmış olan eşlerin yeniden evlenip kendi evliliklerinde olan ortak çocuklarıyla birlikte oluşturdukları ailedir.

6) Yaşlı Aile: Evlilik hayatı uzun olan, 65 yaşından büyük olan bireylerden oluşan bir ailedir.

7) Eşcinsel Aile: Aynı cinsiyetten iki kişiden oluşan ailedir. Bu tür aileler, eşcinsel evliliğin yasal olduğu ülkelerde yaygındır (Özabacı ve Erkan, 2014:2).

2.2.2. Ailenin İşlevleri

Aile kurumu geçmişten günümüze kadar büyük değişikliklere uğramıştır. Bu değişimlerin ailenin işlevlerini ve ailenin diğer özelliklerini etkilediği görülmektedir.

Aileyi tanımlarken sadece ailenin yapısal koşullarından değil, aynı zamanda işlevlerinden de bahsedilmelidir (Şentürk, 2008:9,11). Aile işlevlerini dört başlık altında toplayan Ackerman(1958); bu işlevleri biyolojik, ekonomik, psikolojik ve toplumsal olmak üzere kategorilendirmiştir.

Özgüven (2001) ise ailenin 7 temel işlevi olduğuna işaret etmiştir. Bunlar; çoğalmak, statü edinmek, maddiyat gerektiren ihtiyaçları karşılamak, sevgi-saygı inşa etmek, ortak zamanlarda birlikte yapılacak aktiviteleri düzenlemek, birbirini korumak ve cinsel tatmin sağlamaktır.

Aile işlevlerini bütün olarak inceleyen Erkal(1987); ulusal kültürün aktarılması, maddi, fizyolojik ve ruhsal doyum sağlanarak ailenin yeniden oluşturulması, çocukların ise sosyalleşme ihtiyaçlarının giderilmesi şeklinde ifade etmektedir (Erkal, 1987:110,114).

Kır 2011 yılında yapmış olduğu araştırmasında aile işlevlerine ilişkin sosyolojik literatürü incelemiş, bu konuda bugüne kadar çalışan bilim insanlarının görüşlerini değerlendirmiştir. Bu doğrultuda aile işlevlerini; psikolojik, eğitimsel, biyolojik, ekonomik ve sosyal işlevler olarak sıralamıştır.

2.2.3. Sağlıklı-Sağlıksız Aileler

Sağlıklı bir aile, herkesin ihtiyaçlarının giderildiği ve ailedeki her bireyin ailenin bir ferdi olmanın verdiği memnuniyete sahip olan ailedir (Özgüven, 2001).

Cutlar ve Radford (1999) sağlıklı aileyi, eşler arası gelişmiş iletişim becerilerinin olduğu, doğru iletişimin kurulduğu, gelecek konusunda olumlu bir bakış açısına sahip olup evlatlarının güvenliği, istikbaliyle ilgili konuları düşünen aile şeklinde tanımlamıştır.

Aile, kültürler arası farklılıklar gösterse de konuyla ilgili yapılmış olan çalışmalar farklı kültürlerdeki sağlıklı ailelerin tamamının benzer özelliklere sahip olduğunu göstermektedir (Gladding, 2011:5).

Gladding(2011) sağlıklı olarak nitelendirilen ailelere ait özellikleri şu şekilde açıklamıştır:

- ❖ Ailenin fertlerine ve aileye olan sadakat duygusu
- ❖ Takdir edilme ve yakın hissetme
- ❖ Beraberce keyifli ve istekli vakit geçirmek
- ❖ Etkili ve sağlıklı iletişim kurma
- ❖ Dini / manevi yönden kılavuzluk edebilmek
- ❖ Sorunlarla olumlu bir şekilde başa çıkabilme
- ❖ Aile fertlerini desteklemek, onaylamak ve cesaretlendirmek
- ❖ Aile içi rollerin açık olması

Öte yandan sağlıksız olarak adlandırılan aile, olumlu ve doğru iletişim kuramayan aile fertlerinin olduğu ve bu fertleri arasındaki bağın güçlü olmadığı ailedir(Hamarta, Arslan ve Dilmaç, 2015).

2.3. Aile ve Evlilik Kuramları

2.3.1. Psikodinamik Aile Terapisi

Bu kuram Sigmund Freud'un psikodinamik teorisinin aile ve evlilik yaşantısı göz önüne alınarak değiştirilip açıklanmasını içerir. Nathan Ackerman, Ivan Boszormenyi-Nagy, James Framo, Heinz Kohut bu teorinin savunucularının başlıcalarıdır. Bu teori, Freud'un çalışmalarında olduğu gibi cinsel dürtüler ve saldırganlık dürtülerine dayanmaktadır.

Psikodinamik aile terapisi, aile ile ilgili sosyal ve tarihsel yaşamın önemini vurgular ve ailenin geçmiş deneyimlerinin bugünü etkilediğine inanır. Teori, bilinçli ya da bilinçsiz olarak çocukluk yıllarındaki bağlanmanın ve ilk deneyimlerin bireylerin ve ailelerin şimdiki ve gelecekteki yaşamlarını etkileyeceğini vurgulamaktadır. Teori ayrıca yaşamın kişisel ve kişilerarası yönlerinin birbirini nasıl etkilediğine odaklanır. Psikodinamik aile terapisine göre, bireylerin kendileriyle etkileşim biçimleri, başkalarıyla etkileşim biçimlerini de etkiler. Teoriye göre bireyin geçmişte çevresi tarafından algılanma şekli kişinin kendisini algılama şeklini de etkilemektedir.

Ackerman, bir bireyin ancak yaşam ortamının değerlendirilmesi yoluyla bilinçaltı ihtiyaçlarının tam olarak anlaşılabilmesine inanmakta ve kişisel yaşamın ana ortamının aile olduğunu vurgulamaktadır.

Bu teorinin başka bir anlayışı "nesne ilişkisi teorisi" dir. Kişinin sosyal ilişkileri ve dürtülerine verilen önem nedeniyle, bu anlayış Freud'un alışlagelmiş psikodinamik teorisi ile aile terapisi arasında birleştirici niteliktedir. Nesne ilişkisi, güçlü bağlılığı olan insanların ilişkisine vurgu yapar. Bu, geçmişin önemli kalıntıları olarak bilinçsizce tezahür edip insanların dış dünyasında veya insanların manevi dünyasında olabilir. Bu terapi, aileyi ve kişisel değişiklikleri anlamak için ailenin geçmişteki yaşamlarının ve gelişiminin incelenmesinin gerekliliğini vurgular. Ayrıca yapılan bu incelemenin de iyileşmenin temeli olduğuna inanır. Bu teoriye göre, hem bireysel hem de kolektif olarak yürütülen terapötik müdahalenin odağı, kişinin bilinç ve bilinç dışı süreçleridir (Gladding, 2011).

2.3.2. Bowen Aile Sistemleri Terapisi

Aile sistemi terapisinde öncüsü Murray Bowen, kişilerin duygusal yaşamlarında düşündüklerine göre daha sınırlı bir özerkliğe sahip olduklarına, bireylerin karşılıklı bağımlılıklarının yüksek olduğuna ve düşündüklerinden olumlu davrandıklarına inanıyor. Bowen kişilerin ihtiyaç duydukları ve kişilerarası ilişkileri yöneten, “bireysellik” ve “birliktelik” şeklinde iki zıt gücün olduğuna inanır. Bowen'in bu iki gücü uzlaştırabilmesi için kişilerin duygularını kontrol edebilmesi gerekir (Gladding, 2011).

Bowen Aile Sistemi Terapisinde de Psikodinamik Aile Terapisinde olduğu gibi ailenin ve fertlerinin yaşadığı değişiklikleri anlamak için ailenin geçmiş yaşamı ve gelişiminin dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Psikodinamik Aile Terapisi ile Bowen Aile Terapisinin diğer bir ortak noktası da tedavinin odak noktasının bilinç ve bilinç dışı süreçler olmasıdır. Bowen, kişilerin geçmiş deneyimlerinin mevcut yaşamlarını etkileyeceğine ve kişilerin geçmiş yaşamlarından edindikleri kalıpların üzerinde durup bunlar üzerinde değişiklik yapmadıkları sürece gelecekteki ailelerinde de bu davranışları sürdüreceklerine inanmaktadır (Kerr, 2003).

Bowen Aile Sistemi Terapisine göre hayatta olmak kaygıya neden olur ve bu bütün canlı organizmalarca hissedilebilir. Ailenin kaygıyı çocuklara aktarma şekli, onların gelecekteki kaygılarını doğrudan etkiler. Ailedeki sorunların derecesi, bireylerin ve ailenin kaygı derecesiyle aynı yönde ilişki göstermektedir (Gilbert, 2006). Bowen, ailelerin ve kişilerin yaşadığı kaygıyı anlaşılır hala getirmek için sekiz temel kavram öne sürmüştür. Bu kavramlar şunlardır:

- ❖ Benlikteki farklılaşma
- ❖ Çekirdek ailedeki duygusal süreçler
- ❖ Çok kuşaklı aktarımsal süreçler
- ❖ Ailede yansıtma
- ❖ Üçgenler
- ❖ Duygusal ilişkinin sonlandırılması
- ❖ Kardeşlik statüsü

❖ Toplumun duygusal süreçleri

Bu terapi teknik odaklı bir terapi olmamasına rağmen kullanılan başlıca teknikler mevcuttur:

- ❖ Genogram
- ❖ Üçgeni bozma tekniği
- ❖ Soru sorma tekniği
- ❖ Kişiden kişiye ilişki kurma
- ❖ Eve dönüş
- ❖ Benlikteki farklılaşma (Kerr, 2003).

2.3.3 Yaşantısal Aile Terapisi

Yaşantısal aile terapisi, hümanizm ve varoluşçuluk felsefesine dayalı olarak 1960 yılında ortaya çıkmıştır. Yaşantısal aile terapisinin gelişimine önemli katkılarda bulunan Virginia Satır, Carl Whitaker ve diğer savunucular Gestalt terapisi, danışan merkezli terapi ve psikodramadan büyük ölçüde etkilenmiştir (Gladding, 2011). Yaşantısal aile terapisinin ana odağı duygudur ve bireyin geçmişten çok şimdiki ve buradaki yaşamıyla ilgilenir. Bu teoriye göre kişinin farkındalığı ve duygularını doğru şekilde ifade etme yeteneği, kişisel memnuniyet ve aile memnuniyetini sağlamada önemli araçlardır (Kane, 1994).

Bu terapiye göre, aile sorunlarının temel sebebi, ailedeki fertlerin kendi duygularına ait farkındalıklarının olmaması veya farkındalıklarının olmasına rağmen duyguları bastırmaya çalışmalarıdır. Bu kuram, ailedeki fertlerin duygulara olan yaklaşımının ailede olumsuz bir etkileşime sebep olacağına ve fertlerin uzaklaşacağına inanmaktadır (Gladding, 2012:215). Terapi sürecinin önemli bir amacı, şimdi ve buradaki davranışları ile aile fertlerinin farkındalığını artırmak, böylece bu durumun aile etkileşimleri ve işlevleri üzerindeki olumsuz etkileri ortadan kaldırmak ve ailenin sağlıklı bir aile olmasını sağlamaktır (Simon, 2004: 254,262).

Nichols (2013:239) yaşantısal aile terapisinde terapistin görevinin bireyin bastırılmış duygularını dürüstçe ortaya çıkarmak, böylece gerçekliği güçlendirmek ve

aile bağlantılarının daha sağlıklı ve daha güçlü olmasını sağlamak olduğuna inanmaktadır.

2.3.4. Davranışçı ve Bilişsel Davranışçı Aile Terapisi

En köklü teorilerden biri olan bu terapinin ana savunucuları Gerald Patterson, Jon Gottman'dır ve Nail Jacobson'dur. Başlangıçta bireylerin sadece kendi davranışlarına odaklanmalarına yardımcı olmayı ve böylelikle işlevsiz davranışları istenen davranışlara dönüştürmeyi amaçlamaktayken 1970 yılında bilişsel öğelerin kişinin davranışlarına olan etkisi de etkisini teoriye ekleyerek, bilişsel davranışçı teoriyi ortaya çıkarmışlardır(Gladding, 2011). Bu yöntem, nedene değil davranıştaki değişikliğe odaklanır. En önemli varsayımı tüm davranışların öğrenilebileceği olan teoride, kişilerin davranışlarının belirleyicisi olarak geçmişteki pekiştirmelerine odaklanılır (Patterson, 1975). Bilişsel davranış teorisinde davranışın oluşumu sonucuna bağlıdır. Yeni davranış daha iyi ödüllendirilmedikçe birey eski davranışını devam ettirecektir (Gladding, 2011). Bu terapi ise bireyin işlevsiz davranışını ortadan kaldırmayı ve belirli tekniklerle (pekiştirme, sözleşme vb.) istenen davranışı elde etmeyi hedeflemektedir (Nichols, 2013:313). Bu teoriyi diğer aile teorilerinden ayıran şey ise tüm ailenin terapi sürecinde yer alma zorunluluğunun bulunmamasıdır. Bu terapide, çoğunlukla kadın olan bir aile üyesiyle çalışmak yaygındır. Bunun nedeni, kadınların terapi sürecini erkeklerden daha fazla kabul etmeleridir (Dattilio, 2001).

2.3.5 Yapısal Aile Terapisi

Yapısal aile terapisi, Salvador Minuchin ve meslektaşlarının New York'ta yoksul ve suça sürüklenen çocukların kaldığı Witwick yatılı okuldaki deneyimlerinden doğmuştur. Yapısal aile terapisinin ortaya çıkmasından bu yana, giderek daha fazla kabul gören ve kullanılan bir yöntem haline gelmiştir. Bu teori günümüzün ruh sağlığı alanında aktif olarak kullanılmaktadır (Gladding, 2012:290). Yapısal aile terapisinde bir kişinin semptomlarını anlamanın en iyi yolu, aile etkileşim kalıplarını incelemek olduğudur.

Bu yönetime göre ailedeki semptomları hafifletmek için ailenin organizasyonun ve yapısının değiştirilmesi gerekir. Yapısal aile terapisine göre, aile üyelerinin

birbirleri ile etkileşimini düzenleyen bazı işlevsel gereksinimler vardır. Bu işlevsel gereksinimler görünmezdir ve ailenin yapısını oluşturur. Bu bağlamda aile yapısı aile üyelerinin birbirleri ile olan iletişimlerini düzenleyen ve açıkça görülmeyen kurallardan oluşur. Teori, iyi yapılandırılmış bir ailenin üyelerinin birbirleriyle kolayca iletişim kurabileceğine inanırken, yapısı belirsiz bir ailede aile üyeleri arasındaki etkileşimin iyi olmadığına inanmaktadır (Minuchin, 1974:15).

Yapısal aile terapisi, aileyi ve aile içinde ortaya çıkan ittifakları içerir. Bu teoride birtakım aile sorumluluklarını yerine getirebilmek ve bir aile yapısı oluşturabilmek için eş alt sistemi, ebeveyn ve kardeş alt sistemi gibi alt sistemler ailenin oluşumunda ve yapısında önemli rol oynar (Simon, 2004:254,262).

2.3.6. Stratejik Aile Terapisi

Bu terapinin önemli savunucuları Jay Haley ve Cloe Madanes'tir. Çoğunlukla kısa süreli terapi şeklinde adlandırılan bu terapi Ericson'un ilkelerinden etkilenmiştir (Gladding, 2012:276).

Kısa vadeli terapinin temel ilkesi, danışmanın, danışanın karşılaştığı sorunlara yönelik hangi çözümü kullandığını belirlemesidir. Bu tespitin temel amacı, danışmanlık sürecinde önceden belirlenen çözümde farklı bir çözüm stratejisinin kullanılmasının sağlanmasıdır. Diğer deyişle; stratejik bir aile terapisinde; daha önce kullanılmış olan çözümlerin belirlenmesini ve daha önce kullanılan çözümlerden farklı (genellikle zıt) bir çözüm stratejisinin kullanılmasını içerir. Stratejik aile danışmanları, aile yaşamının belirli yönlerine odaklanırlar. Bunlar:

- Aile kuralları: aile tarafından kullanılan açık kurallar ile söylenmemiş kurallar.
- Aile dengesi: Aile yaşam döngüsünü aynı şekilde sürdürme eğilimindedir.
- Değişime dayalı etkileşim: Aile üyeleri, karşılaştıkları belirli davranışlara belirli tepkiler gösterme eğilimindedir.
- Yineleme ilkesi: belirli bir çerçeve içinde etkileşimde bulunan aile üyelerinin yinelenmesi.

- Kişisel vurgu: Aile fertleri, etkileşimde bulunurken söylediklerinin birbirlerinin sözlerinin nedeni olduğunu düşünürler.
- Simetrik ve karşılıklı ilişkiler: Aile ilişkileri eşitlik gösterse de eşitsizlik de gösterir, yani birbirlerini tamamlarlar.
- Döngüsel nedensellik: Ailedeki bir sorunun bir başka soruna yol açmayacağı fikridir (Gladding, 2012).

Stratejik aile terapisi uygulayan terapistlerin, insanlara olması gereken şeyi yapmadıklarını söylemenin işe yaramayacağına inanmakta ve duygu ve algılardan önce davranış değiştirilerek ailenin değiştirilebileceğini vurgulamaktadır. Stratejik aile terapileri, bir bireyin her özel durumu için farklı müdahaleler geliştirdiğinden, bunlar genellikle teknik temelli teori olarak bilinir. Stratejik aile terapistleri tarafından en yaygın kullanılan tedavi teknikleri yeniden adlandırmalar, paradokslar, yönergeler ve zora koşmadır (Gladding, 2012).

2.3.7. Çözüm Odaklı ve Öyküsel Aile Terapileri

Çözüm odaklı aile terapisi ve öyküsel terapi en son ortaya çıkmış olan teorilerdendir. Steve deShazer ve Bill O'Hanlon çözüm odaklı aile terapisi savunucularından en önemlileridir (Gladding, 2011). Bu terapide aileler sorunlarına istemeden işlevsel olmayan çözümleri seçmekte ve bu çözümlerin işe yarayacağına kendilerini ikna etmektedirler. Bu yaklaşım, işlevsel olmayan ailelerin, sorunlarla karşılaştıklarında her zaman etkili olmayan çözümleri kullanmaya devam edeceğine, böylece sorunlarını çözemeyeceğine ve bir süre sonra tıkanacaklarına inanmaktadır. Çözüm odaklı aile terapisinde en önemli nokta, aile bireylerinin benimsediği işlevsiz çözümleri ortadan kaldırmak ve yeni yaratıcı çözümler bulmalarına yardımcı olmaktır. Bu yaklaşımda aile içinde neyin sorun olup olmadığının iyi analiz edilmesi önemlidir (Berg ve Miller, 1992). Ayrıca bu terapide terapi sürecine giren ailenin sosyal, kültürel ve tarihsel özelliklerinin göz ardı edilemeyeceğidir. Ayrıca bu yöntem, söz konusu ailenin aslında karşılaşılan sorunları çözebilecek yetenek ve güce sahip olduğuna inanmaktadır. Terapi sürecinin temel amacı, kişilerin bu güç ve yeteneklere ilişkin farkındalığını artırmak ve bunları etkin bir şekilde kullanmalarını sağlamaktır. (Sinclair & Monk, 2004).

Çözüm odaklı aile terapisi, ailede büyük değişimlerin sağlanmasına gerek olmadığını, küçük değişikliklerin de aile için önemli olduğunu öne sürmektedir. Bu teoriye göre, ailenin gösterdiği küçük değişiklikler aileye değişim konusunda motivasyon sağlayıp terapi sürecine olan güvenlerinin artmasına yardımcı olmakta ve bu sayede daha da büyük değişikliklerin sağlanması mümkün olabilmektedir.

Michael White ve David Epston ise öyküsel aile terapisindeki önemli savunuculardır. Bu teori ailelerin süreç içinde paylaşmış oldukları hikayeler ışığında sürecin şekillendiğine, sürdürüldüğüne ve dönüştürüldüğüne inanmaktadır. Yöntemin temel amacı, ailelerin kendi bağımsız öykülerini yaratmalarını ve kendi stratejilerini keşfetmelerini sağlamaktır. Bu, ailenin şuana kadar görmediği çözümleri görmelerini ve kendileriyle ilgili pozitif değişiklikler yapmalarını sağlamaktadır. Bu terapide sorunlar dışsallaştırılır. Böylece bir aile üyesinin aileyi de etkileyen olumsuz bir özelliği kişisel algılamak yerine aileyi ilgilendiren ortak bir sorun olarak algılanmaya başlar. Bu durum aile fertlerinin birbirlerini suçlamayı bırakarak sorunları çözmeye odaklanabilmesini sağlamaktadır (Gladding, 2011).

2.4.Evlilik Uyumu

Evlilik, sosyal yaşamın bir parçası, bireysel uyum gerektiren bir birliktir. Bu nedenle evlilik uyumu, evlilik araştırmalarında incelenen temel kavramlardan biridir. Psikolojik, duygusal, cinsel ve sosyal ilişkilerin yer aldığı evliliklerde uyumun sağlanması, eşin fiziksel ve ruhsal sağlığı açısından da oldukça önemlidir (Kalkan, 2002: 18).

Evlilik uyumu, ailenin tüm bireylerinin fiziksel ve ruhsal sağlığını etkileyen çok önemli bir faktördür ve bu kavram, uyumlu ve etkin bir evlilik ilişkisi kurmak için gerekli kabul edilmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008; Tuncay, 2006).

Evlilik ve aile konularında fikir birliğine varabilen, evlilik sorunlarını aktif bir şekilde çözebilen ve iletişim halindeki çiftlerin evlilikleri uyumlu evlilik şeklinde ifade edilebilir (Akar ve Erbek, 2005).

Sağlıklı bir aile yapısı inşa etmek için iki kişinin farklılıklara rağmen uyum içinde yaşaması gerekir. Ortak bir yaşamın paylaşılması, kişiliklere göre bireylerin

uyumlulukları veya eşin diğer kişinin kişiliğini nasıl etkilediği gibi faktörler evlilik uyumu ile ilişkilidir (Kansız ve Arkar, 2011:24,29).

Spanier (1976) evlilik uyumunu; eşlerin günlük yaşamlarında ve genel yaşantılarında değişebilecek olan durumlara karşı uyum sağlayıp bir süre sonra uyumlu değişime girmeleri şeklinde ifade etmiştir.

Sabatelli (1988) uyumlu evliliği bireylerin rahat bir şekilde iletişimde olduğu, önemli konularda fikir birliğine varan ve anlaşmazlıklar ortaya çıktığında birbirleriyle konuşarak çözüm bulan evlilikler şeklinde açıklamıştır.

Nelson-Jones (1986), insanlar arasındaki ilişkinin dört adımdan oluştuğuna dikkat çekmiştir: ilişkinin başlaması, geliştirilmesi, sürdürülmesi ve sona ermesi. Nelson-Jones'e göre uyumlu bir evlilikte evlilik ilişkisinin sadece eşlerden birinin hayatını kaybetmesi ile sonlanacağını, ilişkiyi sürdürme basamağının uzun sürmesinin evlilik uyuma bağlı olduğunu belirtmiştir(Fidanoğlu, 2006:101).

Evlendikten sonra insanların hayatları değişse de, kişiler yalnızlık rolüne değil evlilik rolüne girmeye başlamaktadır. Yeni rollerin kazanılmasıyla bireyin eşi ve çevresi ile ilişkisi de etkilenmektedir. Evliliğin ilk aşamasının ilk görevi cinsel doyum sağlamak ve çifti mutlu edecek bir ortam yaratmaya çalışmaktır. Diğer görevler, aile sorumluluklarını paylaşmak, birlikte kararlar almak ve sorunları birlikte çözmektir. Evliliğin ilk aşamasında beklentiler karşılanmadığında bu durum çatışmalara, evlilikteki beklentilerin karşılanmamasına, hatta sonrasında boşanmaya da sebep olabilmektedir (Sevim, 1999).Evliliği devam ettirmek ve çiftlerin ilişkisinin devamını sağlamak amacıyla belirli iletişim becerisi ve sorun çözme becerilerinin kazanılması ve evlilikteki beklentileri karşılayacak tedbirlerin alınması gerekmektedir (Hamamcı vd., 2011:36).

Evlilik uyumu, evlilik birlikteliğinde karşılanması gereken bir durumdur ve eşin beden ve ruh sağlığının temelini oluşturmaktadır(Kalkan, 2002). Spainer (1975) evlilik uyumunu, çiftlerin önemli konularda fikir birliğine varabilecekleri, boş zaman etkinliklerine ortaklaşa karar verebilecekleri, karşılıklı duygusal destek sağlayabilecekleri ve birlikte geçirilen zamandan haz aldıkları evlilik birliği şeklinde tanımlamıştır.

Locke ve Wallance (1959) ise uyumlu evliliği, yaşanan çatışmaların çözümlenebildiği, birlikte sosyal aktivitelerin yapıldığı, çiftlerin karşılıklı olarak doyum aldığı, çiftlerin beklentilerinin karşılandığı evlilik ilişkisi şeklinde ifade etmişlerdir.

Russell (1983)'a göre, evlilikteki uyumu, çiftlerin eşitlikçi tutumda olduğu, aynı zamansa entelektüel ve fiziksel yakınlık duyduğu ilişkiyi ifade etmektedir. Evlilik uyumu, evlilikteki memnuniyetin sağlanması ve beklentilerin gerçekleştirilmesi şeklinde ele alınmaktadır. Bu uyum ise mutluluğun artıp çatışmaların azalması yoluyla gelişmektedir.

Collins ve Coltrane (1991) evlilik uyumunun evlilikteki mutluluğun yanı sıra çiftler arasındaki cinsel haz, olumlu iletişim ve yeniden evlenme durumu söz konusu olsa yine aynı kişiyi seçmek isteme arzusu gibi ölçütler yoluyla belirlendiği üzerinde durmaktadır(Yalçın, 2014:258,260) .

Evlilik uyumunun bir başka tanımı Burgess ve Cotrell (1998) şu şekilde yapmışlardır; uyumlu evlilikte farklı kişiliklere sahip eşler, birlikte mutlu olmayı başarıp birlikte belirledikleri amaçlara ulaşabilmek adına kapsamlı bir şekilde birbirini tamamlar (Yılmazçoban, 2011:178-195).

Evlilik uyumu birbirleriyle açık şekilde iletişim kuran, sorunları birlikte çözmeye çabalayan ve birlikte karar alma sürecine katılabilen çiftlerin uyumlu bir evliliklerinin olduğu savunulmaktadır(Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002:32,38). Ancak evlilik ve aile kavramlarının karmaşıklığı nedeniyle evlilikteki uyumun da karmaşık olduğu görülmektedir (Tutarel Kışlak, 1999:50,57). Evlilik uyumu her ne kadar evliliğin başlarında önemli gibi görülse de bu durum hayat boyu süreceği için evliliğin genel görünümünü anlatan önemli bir durumdur(Goel vd., 2013).

Halford, Kelly ve Markman (1997) evlilik uyumuyla ilgili bazı özellikleri şöyle tanımlamaktadır:

1. Evlilik hayatındaki pozitif etkileşimler: Evlilikteki uyum düzeyi daha fazla olan kişilerin, evlilikteki uyum düzeyi daha az olan kişilere göre birlikte olduklarında daha olumlu oldukları savunulmaktadır.

2. Etkili iletişim ve çatışmanın doğru yönetimi: Evlilik uyum düzeyleri düşük olan ve sorun yaşamakta olan çiftlerin çatışma çözme esnasında daha yıkıcı oldukları ve kaçınma oranının daha fazla olduğu görülmüştür.

3. Evlilikteki uyum oranı fazla kişilerin eşlerine karşı daha olumlu bir görüşe sahip oldukları, mutsuz çiftlerin ise evlilik uyumu oranlarının düşük olmasından dolayı seçici olarak eşlerinin olumsuz davranışlarına dikkat ettikleri belirtilmektedir.

4. İlişki şeması şeklinde adlandırılan, çiftlerin eşleri ve ilişkileriyle ilgili zamanla geliştirilen belli inanç ve algılar bulunmaktadır. Eşler arasındaki uyumunun artırılması ile eşler arası olumlu inançlara sahip olunması açısından pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu belirtilmektedir(Çakmak-Tolan, 2015:14).

Çok azımız bizim veya karşıımızdaki kişinin ebeveynlik durumu, mali baskı, eşin akrabaları, ciddi hastalıklar, artan masraflar, yer değiştirme, yaşlanma veya hayatımızdaki diğer yaşamı değiştiren olaylarla nasıl başa çıkacağımızı biliriz. Bu durumlardaki değişiklikler ve her eşin yeni ve bilinmeyen tepkileri nedeniyle, çok benzer çiftler, daha önce hiç düşünülmemiş sorunlar nedeniyle kendilerini uyumsuz halde bulabilirler (Byrne ve Murnen, 1988). Ancak tüm evlilik hayatında bireylerin görevi birbirine karşı uyumu sağlamak ve de bu uyumu evlilikle ilişkili her alanda sürdürmektir. Yaşanan uyumsuzluklarınsa yapıcı ve açık bir iletişimle çözüme kavuşturabilmesi daha kolay olmaktadır(Sargent, 2011).

İstikrarlı ve mutlu bir evlilik iki bağımsız kişilik birbirini tamamladığında gerçekleşir. Bu uyumun boyutları şu şekildedir: ilişkilerin kurulmasındaki uyum, psikolojik yaşamdaki uyum, sosyal yaşamdaki uyum, karşılıklı uyum ve davranışlardaki uyum, karşılıklı birini tamamlamadaki ve bütünleşmedeki uyum ve cinsel uyum (Özügürlü, 2013:54). Öztürk'ün (1994:11) araştırmasına göre, cinsel uyum, sadece seks ve doyum sağlayan cinsel ilişki değil, evlilik uyumunun bir faktörü olarak kabul edilmektedir. Aslında cinsel uyum, karmaşık psikolojik olaylar da dahil olmak üzere evrensel uyumun bir parçasıdır. Sevme, sevilme, bağlı olma, dokunma, okşama/ okşanma, konuşma vb. birçok duygu ve ihtiyaç cinsel uyumu

içerir. Bunu yanı sıra yaşamdaki üç önemli uyum alanından söz edilir: İş hayatındaki uyum alanı, sevmeye/sevilme ve cinsellikteki uyum alanı ve sosyal uyum alanı. Bu üç farklı alan birbiriyle yakından ilişkili olsa da bir alandaki uyumsuzluk ve tatminsizlik diğer alanları da etkileyebilir (Ateş, 2014:114,124). Çocuğun ebeveyn uyumuyla ilişkili algısı yüksek olduğu zaman çocuğun benliğiyle ilgili öz değerlendirmesi olumlu olmakta iken, çocuğun ebeveyn uyumuyla ilişkili algısı düşük olduğunda bu olumsuz durum çocuğun benlik algısını da negatif yönde değiştirmektedir (Yılmaz, 2001:13). Bu sebeple evlilikteki uyum çiftlerin yanı sıra çocukları ve bir bütün olarak toplumu da etkilemektedir.

Kudiaki'ye (1999) göre evlilik doyumu, evlilikten duyulan memnuniyet olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda çatışmalar azaltılır ve evlilikte mutluluk artar. Evlilik tatmini, tatmin edici sıcak ve samimi anlardan geri bildirim oluşturan soğuk alanlara kadar uzanan aralığı içermektedir. Evlilikte doyum, ilişkideki mutluluk, cinsellikteki doyum, aktif etkileşim, evlenme durumu söz konusu olsa aynı eşle evlenmeye istekli olup olmadığınız gibi farklı standartlarla ölçülür (Çavuşoğlu, 2011:5). Literatürde evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik mutluluğu ve evlilik kalitesi gibi kavramların birbirinin yerine kullanılmakta olduğu görülür.

White'a (2003) göre tartışılan kavramlar birbiriyle ilişkili olsa da aralarında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Evlilikteki mutluluk duygusal bir kavramken evlilikteki doyum bilişsel ekseni olan bir kavramdır. Evlilikte uyum ve kalite kavramları mutluluk ile doyum kavramlarını içermekte olup bireysel ve çift düzeyinde incelenmektedir (Çakmak-Tolan, 2015:13). Kalkan'a (2002) göre evlilik uyumu, evlilik doyumu ile evlilik mutluluğunu içeren bir olgudur. Dolayısıyla, yakın anlamları ifade eden bu kavramlar genellikle birbirinin yerine kullanılabilir.

Locke ve Wallace'ın (1959) geliştirdiği Evlilikte Uyum Ölçeği, evlilikteki mutluluğu, aile bütçelerini yönetme, boş zaman aktiviteleri, duyguları ifade etme, arkadaşlar, cinsel ilişkiler, sosyal kurallara uyum sağlama, yaşam felsefesi ve eşinin akrabaları ile ilişkileri, yaşanan uyum problemlerinin nasıl çözüme kavuşturulduğu, sosyal aktivitelerin ne kadarlık bir kısmının eşle yapıldığı, boş zamanlarındaki uyum, tekrar evlenme durumu söz konusu olsa aynı eşle yeniden evlenilip

evlenilmeyeceği, eşinize güvenerek ona sırlarınızı açıp açmayacağınız gibi çeşitli durumların ortaya çıkması ile ölçülmektedir.

2.4.1.Evlilik Uyumu ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

Literatür incelendiğinde evlilikle ilgili bazı kuramsal yaklaşımların olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımlar: "Wilson'un Aşk Evrimi Teorisi", "Miller ve Steinberg'in Sosyal Bilişsel Teorisi", "Walster'in Romantik Aşk Teorisi", "Psikodinamik Model", "Bobby'nin Biyolojik Bağlanma Teorileri", "Thibaut ile Kelley'nin Sosyal Öğrenme Teorisi", "Evlilikte Yükleme Kuramı" ve "Lewis ile Spainer'in Uyumlu Evlilik Modeli" gibi kuramlardır.

2.4.1.1.Sevginin Evrimi Kuramı

Wilson'ın yukarıdaki teorisine göre, sevgi üç temel içgüdüden gelir: korunma içgüdüsü, koruma içgüdü ve cinsel ihtiyaç.

Korunma içgüdüsüne göre eşe bağımlılık korunma ihtiyacı ile ilgilidir. Bu durum ise çocukluğun ilk yıllarında anne tarafından gerçekleştirilen korunma ihtiyacının bir devamı niteliğindedir. Bu sebeple eş seçiminde genellikle erkekler kendi annelerine benzeyen kadınlar ile evlenme eğilimi göstermektedirler. Koruma içgüdünde ise eşlerin birbirlerini yetişkin olarak görmelerinin yanında aynı zamanda çocuk olarak da görme durumları söz konusudur. Bu sebeple eşler birbirini koruma ihtiyacı duymaktadır. Son içgüdünün temel amacı üreme olan cinsel arzudur.

2.4.1.2.Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Teorisi

Bu teoride Miller ve Steinberg, bireylerin diğer bireylerle olan iletişimlerini onlarla ilgili olan bilgi, davranış, tutum ve inançlarını içeren "bilgi bankası" biçimindeki birikimler vasıtasıyla kurduklarını açıklamaktadır. Bu teori, çiftler arasındaki sürecin de benzer olduğunu açıklar. Teori, eşlerini geleneksel şekilde değerlendirilmeyen benzersiz nitelikleri için kabul eden çiftlerin, eşler arasındaki kontrol davranışının eksikliğinden kaynaklı olarak evlilik doyumunun çok daha yüksek olduğunu açıklar.

2.4.1.3.Romantik Aşk Kuramı

Walster'ın teorisine göre âşık olma, duyguları adlandırma ve sosyal öğrenme yoluyla açıklanabilir. Sosyal yaşamları boyunca insanlar kültürel değerlerinden, çeşitli iletişim araçlarından (dergiler, gazeteler veya televizyonlar gibi) ve birbirlerini nasıl bir duygu ile âşık olunduğunu ve ne tür kişilere âşık olunacağını öğrenmektedirler. Kişi sosyal çevresinde bu gibi özelliklere uyan biri ile karşılaştığında, duygularının nedenini bulmak için çabalayacak ve ona âşık olduğu konusuna karar verecektir(Hortaçsu, 2012:370).

2.4.1.4.Psikodinamik Model

Yukarıdaki modele göre insanlar bilinçli ya da bilinçsiz olarak narsistik ihtiyaçlarını karşılayan bireyler aramaktadır. Eşlerden biri baskın veya kırgın olduğunda, diğer partner itaatkâr veya maoşist düşüncelere sahip olabilir. Bu nedenle kişiler egolarına en iyi şekilde besleyecek olan kişiyi kendisi için seçer ve evlilik aracılığıyla da bu narsistik ihtiyaçlarını gidermeye çabalarlar. Ayrıca ihtiyaçlardaki benzerlik çifti bir araya getiren faktörlerden biri olabilir (O'Leary ve Smith, 1991; Ersanli ve Kalkan, 2008:9,15).

2.4.1.5.Sosyal Öğrenme Modeli

Bu teori, Thibault ve Kelly'nin sosyal değişim teorisine uzanan bir modeldir. Bu modelin amacı ikili ilişkilerde karşılıklı bağımlılığı çözmektir. Bu teoriye göre ilişkiden sağlanan doyum ile ilişkiye olan bağımlılığın farklı kavramlar olduğu ve kişinin yüksek bağımlılığı nedeniyle yeterli doyumu sağlayamayan bir ilişkiyi sürdürebileceği ortaya çıkmaktadır. Sosyal öğrenme modeli, bu duruma "karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi" kavramlarıyla etkileşimde olan doyum ile istikrar üzerinde durulmuştur.

Karşılaştırma düzeyi kişinin deneyim ve gözlemlere dayalı olarak oluşturmuş olduğu standarttır. Kişi kendi ilişkisinin ne kadar doyum sağlanabilir olduğunu bu standart sayesinde değerlendirebilmektedir. Kişi var olan ilişkisinin, kendi yaratmış olduğu standart noktayı geçip geçmeme durumuna göre ilişkisini değerlendirir. Teoriye göre ilişkideki sonuç veya kazanç, kişinin ilişkisinden sağladığı ödül ve ilişkisi için ödediği bedel arasındaki farktır. Kişilerin etkileşimlerindeki doyum ise

ödül ve bedel arasındaki farkın iyiliği ve karşılaştırma düzeyinin düşük olması halinde fazladır. Bu sebeple kişi ilişkisinden elde ettiği kazancı standardın üstünde değerlendiriyorsa ilişki doyumu yüksek, standardın altında değerlendiriyorsa ilişki doyumunu düşük algılayacaktır.

Seçenekler için karşılaştırma düzeyi ise kişinin mevcutta var olan ilişkisini sürdürüp sürdürmemekle ilgili almış olduğu karara ilişkin oluşturduğu standarttır. Söz konusu düzey kişi, mevcut ilişkisini başka bir kişi ile yaşaması halinde alacağını düşündüğü doyumla ilgilidir. Bu seçenekler alternatif başka bir ilişki, arkadaşlar, aile fertleri olabileceği gibi yalnız kalma da olabilmektedir (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998). Var olan ilişkideki etkileşimsel bağımlılık, kişinin ilişkiden elde ettiği sonuçların iyiliği ve seçenekler için karşılaştırma düzeyinin düşüklüğü durumunda yüksek olmaktadır. Bu düzeyde kişi mevcut ilişkisinin kazançlarını alternatif ilişkisinde edinebileceği kazançlarından yüksek olarak değerlendirirse veya bir başka seçeneği olmadığı kanısına varırsa ilişkisini sürdürme eğilimde olacaktır. Bunun yanı sıra kişinin şuan ki ilişki kazançları seçenekler için karşılaştırma düzeyinin altında kalırsa kişi ilişkisini sonlandırmayı düşünecektir. Bu düzeyde kişi mevcut ilişkisinden doyum sağlıyor olsa bile bu istikrarlı bir doyum değilse kişi yine uygun bir seçenek olduğunda ilişkiyi bitirme kararını alabilecektir.

Sosyal öğrenme modelinde karşılaştırma düzeyi, kişinin ilişki doyumu ile ilgiliyken seçenekler için karşılaştırma düzeyi ilişkiye olan bağımlılığını yani bireyin ilişkiyi devam ettirip ettirmeyeceği ile ilgili kararını yani ilişki istikrarını kapsar.

2.4.1.6.Lewis ve Spanier’in Uyumlu Evlilik Modeli

Eşler arasındaki ahenkli ilişkiyi, her iki eşin kişisel duygularının niteliğinden ziyade eşler arasındaki ilişkinin niteliği olarak değerlendirdiler. Aynı zamanda araştırmacılar eşler arasındaki uyumu ele alırken iletişim ve çatışma gibi ilişkileri içeren nitelikler kullandılar (Spanier, 1976, aktaran: Yılmaz, 2001:2).

Lewis ve Spanier’in evliliğin uyumu, mutluluğu ve kalitesi üzerine birçok çalışması vardır ve hedeflenen evlilikteki bu uyumun sürekliliğini destekleyen değişkenlerin üzerinde durularak “Uyumlu Evlilik Modeli” şeklinde adlandırılan bir model tasarlanmıştır. Bu modelde ise üç değişkenden bahsedilmiştir:

1. Sosyal ve kişisel kaynaklar (bireylerin evlilik kurumlarına getirmiş oldukları kaynaklar), özgüven, bedensel ve zihinsel yetenekler ile sağlık,
2. Yaşam tarzından memnuniyet (arkadaşlardan veya ailenin desteği, toplumdaki durumu, işten memnuniyet)
3. Evlilik ilişkisinin doğurduğu kazançlar (eşler arası iletişimin etkililiği, uygunluğu ve miktarı)

Lewis ve Spanier, bu modelde, etkili iyi iletişim, evlilikte olumlu yaklaşımlar, eşler arası rollerdeki uyum ve etkileşim miktarı gibi bazı önemli unsurlara dikkat çekmektedir. Evliliğin odağında evlilikteki ilişkiler yer almaktadır. Bu sebeple bu değişkenleri ele almak çiftlerin evlilik uyumlarını anlamak açısından da faydalı olacaktır.

2.4.2.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik uyumunu etkileyen nedenler üzerine pek çok çalışma yapılmış ve birçok araştırmacı evlilik uyumunu farklı etkenler üzerinden açıklamıştır. Evlilik sistemi hemen hemen tüm toplumlarda görülebildiği için evrensel bir sistemdir, ancak yine de birçok farklı özelliğe sahip olabilir.

Son zamanlarda evlilik uyumu ve evlilik doyumu gibi kavramlar sadece psikolog ve psikiyatristlerin değil, diğer alanlardaki çalışanların da ilgisini çekmiştir. Bu anlamda birçok araştırmacı bu kavramları ele almıştır.

Literatürden evliliğin iki şekilde değerlendirildiği görülmektedir. İlk kullanım, boşanma, ayrılma veya terk etme dâhil olmak üzere evlilik sürecine dayanmaktadır. Kalıcı evlilik, ancak çiftlerden biri öldüğünde sona erer; kalıcı olmayan bir evlilikte, partnerlerden biri veya ikisi birlikte evliliklerini sonlandırmaktadır. Diğer kullanım ise, devam etmekte olan evliliğin niteliğiyle ilgili bir kavramdır. Bu kavram, çiftin devam eden evlilikteki duyguları, evlilikte bir sorun olup olmadığı ve bu durumun çift üzerindeki etkisi ile ilgilidir. Evlilikte uyum, memnuniyet ve mutluluk bu ilişkileri tanımlamak için en sık kullanılan kavramlardır.

Locke ve Williamson'a (Locke ve Williamson, 1958) göre uyumlu bir evlilik, çatışmalara çözüm bulabilen, eşlerin doyum sağladığı, sosyal aktivitelerin birlikte yapıldığı, karşılıklı olarak beklentilerin giderildiği ilişki olarak ifade edilmiştir.

Bazı araştırmacılar, evlilik uyumunu, çiftin belirli bir şekilde değiştiğini gördükleri bir sürece bağlı olduğunu, yani belirli bir süre içinde eşlerin birbirlerinden mutlu olacakları biçimde değişim göstermeleri olarak görmektedirler. Eşlerin uyumu, eşler arası denge sağlanarak ve ilişkiyi etkileyen çeşitli faktörlerin ortaya çıkmasıyla belirlenebilir. Evlilik uyumunu etkileyen faktörler aşağıdaki gibidir:

- ❖ Eşlerin ortak fikre sahip olmaları
- ❖ Anlaşmazlıkları düzeltmek için yapılması gerekenler
- ❖ Evlilikten pişman veya memnun olma hali
- ❖ Evliliğe devam etmenin veya sonlandırmanın değerlendirilmesi
- ❖ Partnerinden şikâyeti olduğundaki ifade biçimi
- ❖ Evlilik doyumunun öznel değerlendirmesi (Çakır, 2008:11).

Evliliğe uyum sürecinde şu faktörlere bağlı olarak sonuçlar alınabilmektedir:

- ❖ Eşlerin arasındaki sorun oluşturabilecek ayrımlar
- ❖ Çiftlerin arasında oluşabilecek kaygı ve gerginlik
- ❖ Çiftlerin sağladığı doyum
- ❖ Çiftlerin birlikteliği
- ❖ Eşin işlevinde önemli olan konularda fikir birliği (Çakır, 2008:11).

Evlilik yaşamının bireyler ve toplum için önemi nedeniyle, araştırmacılar eşlerin uyumuna dikkat çekmişlerdir. Çünkü evlilikteki uyum çiftlerin hem sosyal ilişkilerini hem de aile içi ilişkilerini etkilemektedir. Bu bağlamda evlilikteki uyum ile sosyal uyum arasındaki paralellik yapılan araştırmalarda görülmektedir (Fıfıloğlu, 1992; aktaran: Ergin, 2008). Ailede problemlere neden olan faktörler araştırılırken, evlilik uyumu en fazla ele alınan kavramlardan biridir. Bunun nedeni, insanların evlilik uyumunun aile içi ve dışı ilişkiyi etkileyeceğine ve yönlendireceğine olan inancın giderek artmasıdır (Fidanoğlu, 2007:5).

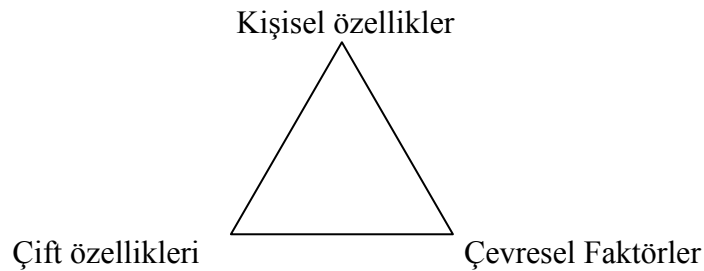
Akar'ın (2005) araştırmasına göre evlilik uyumu eşlerin bireysel algısı ile birlikte ilişkilerinin dikkate alınmasını gerektiren ve eşlerin evlilik uyumu ile ilgili yapmak istedikleri ile potansiyellerininne olduğu üzerinde durulmalıdır. Eşlerin arasındaki uyum incelendiğinde ele alınan beş unsur üzerinde durulmuştur. Bunlar bireyin evlilikle ilgili doyumunu içeren mutluluk faktörü, eşlerin günlük aktivite ve birlikte geçirdikleri vakitle ilişkili olan etkileşim faktörü, ilişkideki sözlü çatışmaları ve fiziksel çatışmaları içeren anlaşmazlık faktörü, eşlerin kişisel ve davranış özellikleri ile ilişkili olan problemler faktörü ve evliliklerinde sorunlar olan çiftlerin boşanmayı düşünmeleri ve bunu çevreleriyle paylaşmalarını içeren boşanma eğilimi faktörüdür (Johnson ve diğerleri, 1986; akt: Ergin, 2008).

Larson, 2002'de evliliği nelerin etkilendiğini açıklamaya yönelik oluşturduğu model “Evlilikte Üçgen Modeli” olarak adlandırmıştır. Larson’un oluşturduğu bu model, aşağıdaki üç başlık altında incelenmiştir:

Kişisel özellikler: Sorunlar; tedavi edilmeyen depresyon, aşırı utangaç tutum, stresle baş etmedeki güçlük, düşünce ve fikirlerdeki işlevsizlik, aşırı tepkisel davranışlar, aşırı kızgınlık ve saldırganlık, olumlu nitelikler; dışa dönük olma, kendine güven, aşk, esneklik, teslimiyet hissi.

Çift Özellikleri: Sorunlar; olumsuz ilişki biçimleri, olumlu özellikler; iletişim becerisi, çatışmaları çözme becerisi, yakınlık, güç paylaşımı ya da kontrollü ve uzlaşma becerisi.

Çevresel faktörler: İş stresi, ebeveynlik stresi, anne babanın evlilik ilişkisi, anne baba ve arkadaş desteği, aileden bağımsızlaşabilmek, kök ailenin etkisi, aile sürecindeki izler, dışarı uğraşlarının yarattığı gerilim ve borç, sağlık, eşin yakın akrabalarından kaynaklanan diğer stresler(Akar vd., 2005:39,47).

Şekil 1:Evlilikte Üçgen Modeli

2.4.3.Evlilik Uyumunun Ölçülmesi

Literatür tarandığında evlilik uyumu ile ilgili yapılan çalışmalarda kullanılan birçok ölçme arası olduğu görülmektedir. Bu ölçeklerden bazıları yalnızca evlilik doyumunu ölçmekte kullanılmaktadır: Kaliteli Evlilik İndeksi (Norton, 1983), Kansas Evlilik Doyum Ölçeği (Schumm ve diğerleri, 1985). Bunlara ilaveten Diener, Emmons, Larsen ve Griffin'in (1985) geliştirmiş olduğu yaşam doyum ölçeği Johnson, Hill ve Zabriskie (2006) tarafınca uyarlanarak "evlilikte yaşam doyum ölçeği" haline getirilmiş ve evlilikteki yaşam doyumunun ölçülmesinde kullanılan bir ölçek haline gelmiştir. Evlilikteki doyuma odaklanan bu ölçeklerin yanı sıra evlilikteki hoşnutsuzluklara odaklanan ve Kayser tarafından 1996 yılında geliştirilen "Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği" olarak adlandırılan başka bir ölçeğin bulunduğu da görülmektedir.

Evlilik uyumu ve evlilik doyumunun ölçülmesinde en sık kullanılan ölçeklerin ise Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilmiş olan Evlilik Uyum Ölçeği (Marital Adjustment Test) ve Spanier tarafından 1976 yılında geliştirilmiş olan Çiftler uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale) olduğu görülmüştür.

Locke ve Wallace'ın geliştirdiği Evlilik Uyum Ölçeği, evlilikteki uyumu değerlendirmek için kullanılan ilk ölçeklerden biri olup güvenilirliği ve geçerliliği kabul edilmiş bir ölçektir. Evlilik niteliğini ölçmek için geliştirilmiş olan bu ölçekteki sorular ayırt edici temel sorulardan oluşmuş olup toplamda 15 maddeden oluşmaktadır. Tutarel-Kışlak'ın 1999 yılında Türkçe'ye uyarladığı bu ölçekte yer alan ilk soru evlilik mutluluğunu değerlendirmekle ilgilidir. Diğer on dört soru ise ilişkide çiftler arasındaki anlaşmayı ve anlaşma düzeyini ele almak için oluşturulan sorulardan oluşmaktadır. Detaylandırmak gerekirse ölçekte mutluluğu değerlendirmek için sorulan bir soru, anlaşma ve anlaşamama alanlarını ölçmek için kullanılan sekiz soru ve çatışma çözmeye, bağlılık ve çiftler arasındaki iletişim gibi ilişki tarzlarını ölçmeye yarayan altı soru yer almaktadır.

Spanier (1976) tarafından geliştirilen ölçek olan Çift Uyum Ölçeği'nde eşlerin kıskançlık, çatışma, eşler arası etkileşim, boşanma eğilimleri ve sinirlilik halleri gibi kişisel özelliklerine ve davranışlarına göre evlilik sorunlarının ele alınabilmesini

sağlamış ve bu ölçek aracılığıyla evlilikteki uyumu ölçmeye çalışmıştır. Bu ölçek 32 maddeden oluşmaktadır. Eşler tarafından hissedilen mutluluk, eşler arasındaki bağlanma duygusu, duyguların ifadesi ve eşlerin ortak kararlılığı olmak üzere dört konu hakkında bilgi sağlayan ölçeğin Türkiye'deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Fışıloğlu ve Demir tarafından 2000 yılında gerçekleştirilmiştir.

Hurvitz'e (1960) göre ise evlilik uyumu Evlilikteki Roller Envanteri(Marital Roles Inventory) ile değerlendirilebilmektedir. Söz konusu envanterde rol kuramı temelinde evlilik uyumu değerlendirilir. Bu teoride aile kurumu ve roller bir organizasyon halindedir. Dolayısıyla her birey kendi rolüne uygun davranıp eşinden de aynı şekilde rolüne uygun davranmasını beklemektedir. Bireyin rolleri ve eşinden beklentileri ailenin sosyal yapısını oluşturmaktadır. Bu roller ve beklentilerin uyumu evlilikteki uyumu da büyük ölçüde belirlemektedir. Söz konusu ölçekte eşlerin rolleriyle ilgili birtakım sorular yer almaktadır.

2.4.4.Evlilik Uyumuna Yönelik İlgili Yayın ve Araştırmalar

19.yüzyılın sonlarında evlilik bilimsel çalışmalara konu olmaya başlamıştır. Evlilik konusunda yapılan çalışmaların birçoğunda evlilik uyumu ve evlilik doyumu konuları farklı birçok değişkenle ilişkisi üzerinden ele alınmıştır. Bu değişkenlerden biri kişilik değişkeni olup birçok araştırmada dışa veya içe dönük bireylerin kaygı, güven, başarı, tedbir gibi konular üzerindeki tutumu ve bu tutumun evlilik üzerinde yarattığı etkiler ele alınmıştır. Yapılan araştırmalar gerginlik düzeyinin düşük olduğu, pozitif düşünebilen, kontrol yeteneği gelişmiş olan ve gelişim konusunda açık olan bireylerin evlilik uyumunun olumlu yönde etkilendiği; agresif olan, nörotisizm düzeyi yüksek olan bireylerin ise evlilik uyumunun olumsuz şekilde etkilendiği görülmüştür(Kansız ve Arkar, 2011:24,29).

Eşin kişilik özellikleri ve evlilik uyumu kontrol edildiğinde, bu özelliklerin çift arasındaki ilişkiyi olumlu ya da olumsuz etkilediği görülmüştür.1999 yılında Nemecek ve Olson tarafından yapılan çalışmada beş faktörlü kişilik modeli ele alınmıştır. Bunlar; sorumluluk, uyumluluk, duygusal denge, açıklık ve dışa dönüklüktür. Kişilerin bu özelliklerinin benzer olması evlilikteki uyumu ile de ilişkilidir.

1984-1995 yılları arasında yirmi dört bin kişi üzerinde birçok çalışma yapılmıştır. Bu araştırmalar, insanların evlenmelerinin ardından ilk zamanlarda mutlu olduklarını ancak bir süre sonra evlenmeden önceki durumlarına döndüklerini, bu sebeple evlilik öncesinde yaşamlarından memnuniyet duyanların evlendikten sonra da bu memnuniyete devam edeceklerini ve bu durumun evliliğin sürdürülebilmesi açısından da olumlu bir etki yaratacağını göstermektedir (Demiray, 2006).

Cook ve birkaç araştırmacının (2005) çalışmasında, beş faktörlü kişilik teorisi ve yaşlı evli çiftlerle evlilik uyumu ilişkisini incelemişler ve evlilikteki uyum ile nevroitiklik arasındaki ilişkinin negatif yönlü olduğunu bulmuşlardır. Bu teoriye göre nevroitiklik, insanların dünya algısında bir sorun ya da tehdit olup olmadığını ve yaşamda oluşan farklı davranışları nasıl etkilediğini açıklamaktadır. Chen ve diğerleri (2007) yaptıkları bir çalışmada kişilik ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemişler ve kadın dışadönüklüğünün erkek evlilik doyumuna paralel olduğunu bulmuşlardır.

Uyumu etkileyen diğer faktörler ise cinsiyet rolleri ve bireylerin sorunları çözme şeklidir. Isaac ve Shah (2004) Hindistan'da 40 evli bireyle kadın ve erkeklerin cinsiyet rolleriyle uyum konusuna odaklanan bir çalışma yürüttüler. Bu araştırmaya dayanarak hem erkek hem de kadın rollerine sahip bireylerin evliliklerinin daha uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Eşlerden birinin herhangi bir ruhsal veya psikiyatrik sorunu olduğunda diğer eşin karşı cinsin cinsiyet rolünü de üstlenerek farklı özelliklere sahip olduğunda uyumun arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca Davidson ve Solie (1987) tarafınca yapılmış olan bir araştırmada, her iki cinsiyet rolüne sahip kişilerin, her iki role sahip olmayan çiftlerden daha yüksek evlilik uyumu puanı aldığı görülmüştür.

Dehle ve Weiss'in (2002), evlilik uyumu ile kaygı arasındaki ilişkiyi ele aldıkları çalışmaya 45 çift katılmıştır. Bu çalışmaya göre erkeklerdeki kaygı hem kendilerinin hem de eşlerinin evlilik uyumlarını belirleyen bir unsur iken; kadınlardaki kaygının kendileri ve eşlerinin evlilik uyumlarını belirleyen bir unsur olmadığı sonucuna varılmıştır.

Kinnunen ve Feldt (2004) başka bir araştırmada maddi sorunların uyumu etkilediğine hem de depresyona yol açabileceğine işaret etmişlerdir. Bu araştırmaya göre, kötü ekonomik koşulların yarattığı sıkıntı, psikolojiye dayalı sıkıntıyla ilgilidir. Psikolojik sorunlar da ilişkilerdeki uyuma olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Dolayısıyla bu sorunlar, ekonomik zorluklar ve uyum arasında bir aracı gibidir.

Goeke-Morey-Davies, Cummings ve Shamir (2005), çocukların ebeveyn uyumsuzluğuna ve çatışmalarına tepkilerini ölçmek için 49 İsrailli ve 215 Amerikalı okul öncesi çocuğu incelemiştir. Bu araştırmaya göre çatışmaların çözüldüğü evliliklerde çocukların mutlu olduğu görülmektedir. Çocukların farklı kültürlerden gelmelerine karşın çatışma ve uyumsuzluğa tepkileri aynıdır.

Sears ve Galambos'un (1992) çalışmasında, kadının iş koşulları, çalışma hayatındaki stresi ile evlilikteki uyumu incelenmiştir. 86 çiftin katıldığı çalışmada kadınların yaşamış olduğu iş stresi ve genel stresin evlilik uyumu ile ilgili olduğu; ancak kadınların genel stresinin erkeklerin evlilik uyumuyla ilişkili olmadığı sonucuna varılmıştır.

Evlilikte uyum konusu son zamanlarda ülkemizde önemli bir araştırma alanı haline gelmiş olup sosyal bilimlerin pek çok alanında bu konuda araştırmalar yapıldı. Bu çalışmalarda evlilik başarısı, uyum, mutluluk, doyum, fikir birliği, arkadaşlık, sorun çözme etkileşimi, çatışma çözümü, kaygı, kişilik özellikleri, bağlanma stili, eş seçimleri, rol beklentileri ve sosyodemografik özellikler gibi evliliği etkileyen pek çok değişken ele alınmıştır(Tutarel-Kışlak, 1995:136).

Malkoç (2001:59) bir çalışmasında evlilik uyumu ile eşler arasındaki iletişim arasındaki bağlantıyı ele almıştır. Bu araştırmada, uyum ve iletişimin birbirini etkileyeceğine işaret etmiş ve evlilikte daha az uyumlu çiftlerde iletişim dilinin daha ağır ve yıkıcı olduğunu gözlemlemiştir.

Özen (2006:23) bir diğer çalışmasında karı koca arasındaki değerlerin uyumu ve problem çözme yöntemlerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu çalışmada eşin sorun çözme şeklinin evlilik uyumunu yordadığı ortaya koyulmuştur. Bu çalışmaya göre, olumsuz sorun çözme yöntemi evlilik uyumunu olumsuz şekilde etkilemektedir.

Yılmaz (2001) çift uyumunu ve ebeveyn-çocuk arasındaki iletişimin çocuklardaki etkisini, akademik başarılarını ve benlik algıları ile ilişkisini incelemiştir. Farklı yaşlardan çocuklar üzerinde yapılan bu çalışmaya ilkökul düzeyinden üniversite düzeyine kadar olan 534 çocuk ve genç katılmıştır. Bu araştırmaya göre evlilikte ebeveyn uyumunun lise düzeyindeki çocuklardaki bütünsel öz değer ve davranışsal memnuniyet alt ölçeği puanlarını yordadığı; üniversite düzeyindeki gençlerde ise ebeveyn uyumunun ebeveynle olan ilişki ve atletik yeterlilik alt ölçeği arasında ilişkiyi yordadığı görülmüştür. Ayrıca bu çalışmada ilkökul düzeyindeki çocuklarda ebeveyn uyumu ile ilgi ve algılanan kabul arasında ilişki olduğu ve üniversite çağındaki gençlerde özerlik, ilgi ve algılanan kabul değişkenlerinin ebeveyn uyumu ile ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Fışıloğlu (2001), evlilik uyumu ile yakın akraba evliliği arasındaki ilişkiyi incelediği ve 150 çift üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında, akraba ile evli olanların akrabası ile evli olmayanlara göre daha az uyumlu olduğu sonucuna varmıştır.

Fışıloğlu, Demir (1999) tarafından yapılan başka bir çalışmada yalnızlık ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada evlilik ile yalnızlık arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu, cinsiyet ve yaş gibi faktörlerin evlilik uyumu veya yalnızlık üzerinde hiçbir etkisi olmadığı ve kendi istekleriyle evlenenlerin evlilik uyumlarının kendi istekleri dışında evlilik gerçekleştirenlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çabukça ve Tutarel-Kışlak (2002), empati ve demografik değişkenlerin evli çiftlerin evlilik uyumunu yordamadaki etkisini araştırmışlardır. Araştırmada empatinin evlilik uyumunu yordayan önemli bir değişken olduğu sonucuna varılmıştır. Demiray (2006) ise 51 çiftin katıldığı bir çalışmada eş uyumu ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada aile ziyareti, evlilik süresi ve çiftin yaşının evlilik uyumu ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şener ve Terzioğlu (2002), eşlerin uyumunu etkileyen faktörleri araştırmış, araştırmasında eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu, aile geliri, otuz beş yaş ve sonrası evlenme, çocuk sayısı, eşlerin arasındaki yaş farkı ve evliliğin süresiyle evlilikteki uyum arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gürsoy (2004) da yaptığı bir çalışmada, eşlerin evlilik öncesi ne kadar süreyle birbirlerini tanıdıklarının, çocuk sayısının, evliliğin gerçekleşme zamanının, eğitimin, işin, yaşı ve kaygı düzeyinin evlilikteki uyumu ne düzeyde yordadığını araştırmıştır. Bu araştırmaya göre kadınların evlilik uyumunu yordadığı düşünülen değişkenler eğitim ve kaygıdır. Erkeklerin evlilik uyumunu yordadığı düşünülen değişkenler ise iş durumu ve kaygıdır.

Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu 2006 yılında yapmış oldukları çalışmalarında Türk kültüründeki farklı bağlanma stillerine sahip evli bireylerin öz kaygı puanları, evlilikteki uyum puanları, sorumluluk yükleme ve nedensellik puanlarında farklılıklar olabileceğinden bahsetmişlerdir. Araştırmada, güvenli bağlanma ile evlilikteki uyum puanı arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla bağlanmaktan korkanların güvenli bağlananlara göre evlilik uyumlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Benzer şekilde saplantılı bağlanan çiftlerin uyumunun korkulu bağlanan çiftlerin uyumundan daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tuncay (2006) mükemmeliyetçi evliliklerde uyumu kişilerarası düzeyde incelemiştir. Evli çiftlerde yapılan bir çalışmada, mükemmeliyetçi kadınların anksiyete ve depresyon puanlarının yüksek olduğu ve uyum puanlarının düşük olduğu görülmüştür. Erkeklerde ise depresyon ve mükemmeliyetçilikteki artışa bağlı olarak evlilik uyumlarının düştüğü görülmüştür. Yine aynı çalışmada kocasının kendisini eleştirdiğini düşünen kadınların evlilik uyum puanlarının düşük olduğu, aynı şekilde eleştirel bir yaklaşım hisseden erkeklerin de kadınlardaki gibi evlilik uyumunun düşük olduğu saptanmıştır.

Özgüven (2000: 255-335) evlilik uyumunu etkileyebilecek değişkenleri kişisel değişkenler, aile ile ilgili değişkenler ve sosyoekonomik değişkenler olarak sınıflandırmıştır. Kişinin cinsiyeti, yaşı, evlilik sayısı, evlenme yaşı, sağlık durumu, fiziksel görünüşü gibi özellikler kişisel değişkenlerdir. Eşler arasındaki yaş farkı, evlilik şekli, çocuğun olup olması, duygu ve düşüncelerin eşle paylaşılması, ev işlerinin eşle paylaşılması, ailenin sağladığı destek, eşlerin cinsellik doyumu gibi özellikler aile ile ilgili değişkenlerdir. Ailenin aylık geliri, gelir yeterliliği, eşlerin eğitim düzeyi, eşlerin aile gelirine sağladığı katkı, eşlerin mesleki durumu ve eşlerin

işinden memnun olup olmaması gibi özellikler ise aile uyumunu etkileyebilecek sosyo-ekonomik değişkenlerdir.

Şener ve Terzioğlu (2008: 7-20) yaptıkları çalışmada, sosyodemografik değişkenlerin eşlerin genel evlilik uyumları üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Bu çalışmaya göre cinsiyet olarak erkeklerin evlilikteki uyumlarının kadınlara göre daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun yanı sıra bazı farklılıklarla birlikte kadın ve erkeklerde eğitim düzeyi, gelir düzeyi, sağlıklı iletişim ve iletişim memnuniyeti arttıkça evlilik uyumunun da arttığı görülmüştür.

Yalçın'ın (2014: 250-261) araştırmasında kadınların sosyodemografik özelliklerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisi incelenmiş ve kadınların olumlu çalışma yaşamının aile yaşamlarını etkileyeceği sonucuna varılmıştır.

Yurt dışında ve Türkiye'de yapılan araştırma sonuçları, evlilik uyumunun pek çok değişkenden etkilendiğini göstermektedir. Araştırma bulgularını özetlemek gerekirse; yeni evli çiftlerde erkeğin ebeveynlerine bağımlı davranması(Haws ve Mallinckrodt, 1998), eşlerin birinde veya her ikisindeki nevrotik ve psikotik semptomların olması(Kitamura ve ark.1995), maddi sıkıntıların olması(Kinnunen ve Feldt, 2004), erkekteki durumluk kaygının yüksekliği(Dehle ve Weiss, 2002), kadının çalışmıyor olması(Nathavat ve Mathur, 1992), kendi seçimi ve isteği dışında evlenilmiş olması(Demir ve Fışıloğlu, 1999), çatışma sıklığı ile oluşan gerginlik neticesindeki düşük iş doyumu(Tezer, 1994; Hatipoğlu, 1993), eşlerin birinde depresyon ortaya çıkması(Kastro, 1988) ve eşler arasındaki olumsuz yüklemeler(Kışlak, 1997) evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir.

2.5.Evlilik Çatışması

Kişiler evlilikten önce ve evlilik sırasında evlilik doyumlarının tatmin olmasını bekler ve evliliği mutlulukla ilişkilendirir. Evlilik kişisel ihtiyaçların karşılanması, mutluluğun ve doyumun kaynağı olmakla birlikte sorunların ve çatışmaların da kaynağı olabilir (Güven ve Sevim, 2007:49,61).

Evlilikte eşler arası çatışma kaçınılmaz olarak kabul edilir. Çatışma, iki veya daha fazla kişi arasında olumsuz bir duygusal tepkinin meydana geldiği ve kişinin hedeflerine ulaşmada engellendiğini ve kabul edilmediğini hissettiği dinamik bir

süreç olarak tanımlanmaktadır (Barki ve Harwick, 2004). Karşılıklı hatalar nedeniyle eşler arası evlilik birliği bozulabilmektedir. Bu durumda evlilik eşler için mutluluk ve doyum kaynağı olmak yerine çatışma kaynağı olabilmektedir.

Çatışma, evlilik hayatının doğal ve ortak bir parçasıdır ve eşler arasında gerginlik ve kaygıya neden olur (Özgüven, 2004). Evlilik hayatındaki çatışmalar yoğunlaşır ve etkili bir çözüm bulunamazsa ilişki bozulur, doyum azalır ve boşanma meydana gelebilir (Güven ve Sevim, 2007:49,61). Uzun yıllardır evlilik araştırmalarında eşler arasındaki çatışmalar ve bu çatışmaların nasıl çözüleceği araştırmacıların odak noktası olmuştur (Malkoç ve Güren, 2017; Taluy, 2018; Taysi, 1994). Araştırmalar, evlilikteki çatışmaların ve bunlarla nasıl başa çıkılacağına ilişkin evlilik ve ilişki dinamiklerinin belirleyicileri olduğunu göstermiştir.

Şendil (1999:132), evliliğin sonlanmasının genellikle aile içi çatışmaları içerdiğine işaret etmiştir. Madden ve Janoff-Bulman (1981) evlilikteki çatışmalar ve evlilikteki doyum üzerine yaptıkları araştırmada, evlilik doyumu yüksek kadınların eşlerini daha az suçlama eğiliminde olduklarına ve çatışma esnasında eşlerini suçlamanın evlilik doyumu ile negatif yönlü bir ilişkinin olduğuna dikkat çekmişlerdir.

Chui (1998), ebeveyn sorunları ve eşlerin farklı yaşam tarzları gibi çatışmaların evlilik tatmini üzerinde olumsuz bir etkisi olabileceğini saptamıştır.

Evlilik çatışmaları yapıcı ve yıkıcı kategorilere ayrılmıştır. Eşlerin problem çözümü, destek, sözlü ve fiziksel şefkat gibi pozitif şekillerde sürdürülen anlaşmazlıklar yapıcı; saldırganlık, öfke, fiziki ve sözlü saldırı, tehdit gibi negatif yönde devam eden anlaşmazlıklar yıkıcı çatışmalar şeklinde nitelendirilir.

Tezer (1986) anlaşmazlığı, eşlerden birinin diğerinin kişisel arzularını kısıtladığını veya kısıtlayacağını algılaması ile başlayan bir süreç şeklinde tanımlamaktadır. Hatipoğlu (1993), çalışmasında evlilik çatışmasını, bir eşin diğer eşin eğilimine müdahale etmeye çalışmasıyla oluşan kişilerarası bir süreç olarak ifade etmiştir.

Tümer (1998) araştırmasında evlilik çatışmasının iki tanımını ele almıştır. Bunlardan ilki eşlerden birinin diğerinin davranışlarına müdahale etmesi sonucu oluşan kişiler arası süreç olarak tanımlanır. Öte yandan ikinci tanım, çatışan veya uyumsuz ihtiyaçlar, hedefler ve amaçların neden olduğu uyumsuzluk ve anlaşmazlıkları ifade eder.

Bradbury, Fincham ve Beach'in (2002) tanımlamasına göre çatışma, bir kişinin davranışının diğerinin davranışını kısıtladığı bir süreçtir. Özellikle doğum, işsizlik gibi zorlayıcı durumlar ve geçiş dönemleri eşlerin anlaşmazlık yaşama olasılıklarının yüksek olduğu dönemlerdir.

Fincham (2003) evlilik içi çatışmanın oluşumunu eşler arasındaki iletişim perspektifinden araştırmış, bazı duygu ve düşünceler çatışmanın oluşumunun temelini oluşturmuştur. Bireyin eşin davranışlarını anlaşmazlığa ortam yaratacak şekilde değerlendirmesi örnek gösterilebilir.

Uğurlu (2003) araştırmasında evlilikteki çatışmaların genellikle bir eşin diğer eşe hoş olmayan şekilde davranması sonucu başladığı ve çatışma esnasında kişilerin tartışma veya tartışmadan uzak durma yollarını seçebileceğini savunmuştur.

Çatışma teorisinin uzun bir tarihi mevcuttur. Aile sosyolojisi bağlamında Collins (1971), LaRossa (1977) ve Sprey (1979) eylemleri ifade etmek amacıyla çatışma teorisini kullanır. Eshleman (1981), bu kuramsal bakış açısındaki temel varsayım tüm beşeri ilişki ve etkileşimlerde çatışmanın normal ve kaçınılmaz olduğudur. Bu sebeple çatışmayı kötü ya da sosyal sistemleri ve kişilerarası ilişkileri tahrip eden nitelikte görmek yerine olması gerektiği ve beklendiği gibi tüm sistemlerle (aile sistemleri ve evlilik ilişkileri dahil) etkileşimin bir parçası olarak görmek gerekmektedir. Bu nedenle, eşler arasında veya ebeveyn-çocuk arasında sıklıkla yaşanan bir çatışma varsa önemli olan çatışma yaşanan sorun değil, onunla nasıl başa çıkılacağıdır. Bu sebeple çatışmayı olumsuz ve yıkıcı şekilde sürdürmek yerine ilişkiler güçlendirip çatışma öncesi haline göre daha anlamlı ve ödüllendirici hale getirilebilir.

Sprey'e (1979) göre, evlilik yalnızca uzlaşma yoluyla uyumun sağlanabileceği sürekli bir verme ve alma durumunu ifade eder.

Evlilik çatışması; anlaşmazlığın sıklığı, şiddet eğilimi, anlaşmazlığın içeriği ve çatışmanın çözülme durumu bakımından farklılıkları barındırır. Çiftlerin bazıları günde bir veya iki kez çatışmalar yaşarken, diğerleri yılda bir veya iki kez çatışmalar yaşar. Uyuşmazlıklarda bazı eşler sözlü ifadeler yerine fiziksel şiddete başvurabilmektedir. Eşler arasında fikir ayrılığına neden olan konular kadınların çalışmasından çocuk sahibi olmaya kadar değişebilmektedir. Bu doğrultuda bazı anlaşmazlıklar çözülebilirken, bazı anlaşmazlıklar çözümsüz olabilir. Bu durumda evlilik, gönüllü veya zorunlu ilişkiler şeklini alabilir. Eşler zorunlu olarak sürdürdükleri bir evlilikte birbirleriyle hemfikir görünseler bile, gerçekten arzu ettikleri için değil birlikte olmaları gerektiği için birlikte olmaya devam ederler. Eşlerden biri evliliğinin zorunlu olduğuna inandığında, çift arasında anlaşmazlıklar ortaya çıkmaktadır (Haley, 1988).

Richter(2000), evlilikte eşlerin bilinçdışından gelen bazı yansımaların çatışmalara yol açtığını açıklamaktadır:

1. Eşi başka birinin yerine koyma: Bu, kişinin eşini çatışması olan ve anlaşmazlık yaşamış olduğu başka bir kişinin yerine koymasıdır. Bu yansıtma eşlerden birinin geçmiş hayatında çözüme kavuşmamış psikolojik sorunlarını veya çocukluk çağındaki çatışmaları eş üzerinden yeniden yaşayarak yeni çatışmalara zemin hazırlar. Burada eş geçmişinde sorunları çözüme kavuşturamadığı kişi yerine o role en uygun olarak gördüğü eşi koyarak geçmişte yaşamış olduğu çatışmaları devam ettirmektedir. Geçmişte annesiyle yaşadığı anlaşmazlıkları evlilik sonrası eşiyle sürdüren erkek ve babasıyla yaşadığı duygusal çatışmaları evlilik sonrasında eşiyle devam ettiren kadın bu yansıtma türüne örnek gösterilebilir.

2. Ayna Rolü: Eşin bir veya daha fazla aile üyesinin kendisinin aynası yani aynısı olmasını istediği bir durum olarak yorumlanabilir. Burada, ailedeki baskın karakterlerden biri veya daha fazlası, başkalarını kendisi gibi olamaya zorlamak yerine farklılıkları hoşgörü ile karşılamalıdır.

3. İdeal ben vazifesi: Birey, kendisini olamadığı ama olmak istediği bir kişi konumuna sokmak ister. Bu yansıtma, kendisi için mükemmelleşip bir türlü gerçekleştirilememiş hedefleri olan kişinin ailedeki

başka bir üye tarafından bu hedeflerinin gerçekleştirilmesi yoluyla doyuma ulaşması şeklinde açıklanabilir. Kendi istediği eğitimi alıp kendi istediği mesleği yapamayan ebeveynin çocuklarına kendi istedikleri mesleği yapmaları konusunda baskı yapmaları bu yansıtmaya örnek gösterilebilir.

4. Olumsuz ben rolü: Birey beğenmediği ve kabul etmediği yönlerini kendisinin üstünden alması noktasında eşine ihtiyaç duyar. Kişiler bu yansıtmayı iki şekilde gerçekleştirmektedirler:

a. Günah keçisi rolü: kişi kendisinde beğenmediği ve kabul etmediği tüm kötü özellikleri eşinin üzerine atar ve bu davranışlardan dolayı eşin suçlanmasını bekler.

b. Zayıf yönün üstlenilmesi rolü: Burada ise kişi evlilikteki tüm kötü, zayıf ve olumsuz özellikleri üstlenir ve tek taraflı bir özveriyle evlilikteki bu sorunları aşacağına inanır. Burada özverinin tek taraflı gösterilmesi bunun değersizleşmesine ve ihmale yol açmasına sebep olabilir.

5. Yoldaş rolü: Kişinin kendi düşüncelerinde, faaliyetlerinde veya mücadelelerinde eşinin kendisine ayak uydurmasını, kendisiyle birlikte ve ortak hareket etmesini hatta onu bu duruma zorlamaya çalışmasını ifade eder. Kişi kendisine yoldaşlık yapabilecek kişiyi kendisi için eş olarak seçip bu sorumluluğu ona yüklemektedir(Richter, 2000).

Evlilik çatışması araştırmalarında üç ana noktaya değinilmektedir. Bu ana fikirlerin ilki, pek çok yönden birbirlerine bağımlı olup birbirlerini farklı şekillerde etkileyen, farklı ihtiyaç ve hedefleri olan, hedefleri aynı olsa da bu hedeflere farklı yollardan ulaşmaya çabalayan kişiler arasında anlaşmazlık ve çatışmaların yaşanması kaçınılmazdır. İkinci önemli düşünce, çatışmaların ilk başta "kötü" veya "iyi" olarak kabul edilemeyeceğidir. Çatışmaların yıkıcı veya yapıcı etkileri olabilir. Çatışmanın; olumsuz duygular, kaçınma, zulüm ve saldırganlık gibi olumsuz etkileri olabileceği gibi değişim, bireylerin yakınlık kurması, uyum sağlaması ve birlik olması gibi yapıcı etkileri de olabilmektedir. Üçüncü önemli husus ise, anlaşmazlığın bilgiye dayalı olmasıdır. Bu bilgi temelli süreç; tutum, değerlendirme, hoşgörü, ilişkideki anlaşmazlıkları kabul etme, eşler arası görüş,fikir ve amaçlardaki farklılıklar, bu

farklılıkları görme, yaşanan çatışmaları çözme, çatışmalarla başa çıkma veya çatışmaları idare etme ve bunların sonucu olarak ilişkide duygusal yakınlığın artıp azalması gibi birçok durumu kapsamaktadır(Ridley vd., 2001; Uğurlu, 2003).

Eşlerin arasındaki çatışmalar incelendiğinde pek çok sorundan bahsedilebilir. Blood ile Wolfe şehirde yaşayan ve bir ile kırk yıl evlilik süreci olan olan 731 kadın ile yapmış olduğu çalışmada eşler arasındaki çatışma konularını çoktan aza doğru şu şekilde sıralamıştır: Çocuklar, boş zaman aktiviteleri, kişilik, kayınvalide, kayınpeder, görevler, dini ve siyasal konular ve cinsellik (Tezer, 1986). Blood ile Wolfe, çatışma sorunlarının evlilik süresiyle değiştiğini ve olgun eşlerin daha az uyumsuzluk göstermesinin aralarındaki münasebetin azalmasıyla ilişkili olabileceğini açıklamıştır.

Greene, 750 eşten toplanan bilgilere dayanarak, eşler arasında en çok anlaşmazlığa neden olan konuların erkek ve kadınlar arasında değişmeksizin çoktan aza doğru şu şekilde sıralandığına dikkat çekmiştir: azalmış ilişki, kalıcı anlaşmazlık, giderilmeyen duygusal ihtiyaçlar, cinsel memnuniyetsizlik, ekonomik çatışma, kayınpeder/kayınvalide, aldatma, çocuklarla anlaşmazlık, baskıcı eş, şüpheli eş, alkol problemi ve fiziksel saldırganlık (Tezer, 1986).

Scanzoni ve Scanzoni(1981), Straus ve diğerleri(1980) çalışmasında aşıkarak olan çatışma sebepleri maddiyat ve çocuk konusudur. Bu iki konu genellikle en üst sıralarda yer alırken özellikle para konusu en yaygın görülen anlaşmazlık alanı olarak görülmüştür. Ancak ev işlerinin idaresi konusunun para ve çocuktan daha belirgin çatışma konusu haline geldiği görülmüştür. Araştırmaya göre çatışmaya en çok yol aç dördüncü konunun ise cinsellik olduğu saptanmıştır(Kammeyer, 1987).

Evlilikteki anlaşmazlıkların varlığı, evliliğin olumsuz olduğunu gösterir ve çatışmanın olmaması, evliliğin iyi olduğu anlamına gelmez Boylamsal araştırmalar, anlaşmazlıktan uzak olan çiftlerin, evlilikte çatışma yaşayan çiftlere göre daha az mutlu olduğunu göstermiştir. (Mackey ve O'Brien, 1998).

Araştırmalar, evlilik memnuniyetsizliğine ve ayrılığa neden olan pek çok değişkene dikkat çekmektedir. Mathews, Wickrama ve Conger'in 1996 çalışması, Gottman'ın 1994'te yapmış olduğu çalışma gibi birçok araştırma evlilik

memnuniyetsizliđinin ana sebeplerinden birinin dūřmanca uyumsuzluk olduđuna dikkat çekmiřtir.

Nitekim Mathews ile diğerleri(1996), Gottman ve Levenson(1992), Gottman(1994) alışmaları gibi birçok araştırmada dūřmanca anlaşmazlıkların ortaya çıkmasının evlilikteki dağılmaya %80 oranında önceden işaret ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gottman (1994), dūřmanca çatışmayı olumsuz eř etkileşimi olarak ifade etmiştir. Bu olumsuz etkileşim; hararetli ve sık gerçekleşen çatışmaları, olumsuz isim takmaları, azalmış ilgiyi, hakaretleri, dinlemek istememeyi, olumluya nazaran olumsuz davranışların varlığını ifade etmektedir (Topham, Larson ve Holman, 2005).

Bir atışma sırasında meydana gelen eylemler dizisi, zarar görmüş evliliklerde hasar görmemiş evliliklere göre daha öngörülebilir ve genel olumsuz hareketler zinciri hâkim olup, çiftlerin durması zordur. Negatif bir hareket çıkmasına yakalanan çiftlerin karşılaştığı en büyük zorluklardan biri, bu dalgalanmaları sonlandıracak bir çözüm bulmaktır. Bunlar, ilişkiyi iyileştireceği dūřnlen bir dizi karşı etkidir. Örneđin, beni dinlemiyorsun cümlesi ile negatif etkiyle karşı tarafa öfke iletilmiş olur. Eřler karşı taraftan aldıkları olumsuz etkiye karşı tepki verme eğilimindedirler ve sonuç olarak döngü devam etmektedir. Bu çiftlerin iletişimini yapılandırılmış ve öngörülebilir hale getirmektedir. Bu durumun aksine, zarar görmemiş karı ve kocalar düzeltici girişimlere daha duyarlıdır ve bu nedenle olumsuz davranışları daha erken bırakırlar. Örneđin, eşlerden birinin “İki dakika, bana bitirebilmem için imkân tanımıyorsun” şeklindeki bir ifadesi “Af edersin, ...lütfen sözünü tamamla” biçiminde cevap bulabilir. Bu sebeple zarar görmemiş bu evliliklerde çiftlerin iletişimleri daha özensiz ve daha az tahmin edilebilir görülmektedir (Fincham, 2003).

Evlilikte hasar gören çiftlerin gösterdiği ikinci önemli davranış da isteme ve geri çekilmedir. Burada eşlerden biri diğer eři birtakım istek, şikâyet ve eleştiriler yoluyla baskı altına almaktadır. Buna rağmen diğer eř tepki veya pasif hareketsizlik yoluyla geri çekilebilmektedir. Özellikle erkeklerin geri çekilip kadınların dūřmanca bir tavırla karşılık verdiği eylemler, evliliklerinde problemler yaşayan ve evlilikleri hasar gören çiftlerde evliliklerinden memnun olanlara kıyasla daha sık

görülmektedir. Yapılan son araştırmalara göre geri çekilme davranışını gösteren eş hangi eşin değişimi istediğine bağlı olarak değişmektedir. Örneğin değişimi isteyen erkek ise geri çekilmeyi isteyen kadın olmaktadır(Fincham, 2003).

Cartensen ve Gottman (1994), yaptıkları çalışmada erkeklerle kadınlar arası çatışmalardaki psikolojik tepkilerde biyolojik farklılıkların rol oynadığına dikkat çekerek, erkeklerin kadının ortaya çıkardığı çatışmalara karşı geri çekilmesinin daha olağan olduğunu göstermişlerdir (Faulkner, Davey ve Davey, 2005. Evlilik anlaşmazlıkları fiziksel sağlıktan farklı olarak eşin ruh sağlığı ve aile sağlığı açısından oldukça önemlidir. Evlilik anlaşmazlığı çiftlerin fiziksel, psikolojik ve aile sağlığı açısından oldukça önemlidir.

Coyne, Downey, O'Leary ve Smith, 1991 yılında yapılan bir çalışmada, evlilik çatışmasının kişisel refah üzerindeki derin etkisini ele almışlardır. Van den Broucke ve arkadaşları 1997 yılında yaptıkları bir çalışmada evlilik anlaşmazlıkları ile yeme bozuklukları arasındaki ilişkiyi ortaya koyarken, Beach ve arkadaşları 1998 yılında yaptıkları bir çalışmada evlilik çatışması ile depresyon arasındaki ilişkiyi ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde, evlilik anlaşmazlıklarının, 1991'de O'Farrell ve arkadaşlarının yapmış oldukları araştırmada erkeklerdeki alkolizm ile, 1994'te Murphy ve O'Farrell'in çalışmasında alkol bağımlılığı, ara sıra içme bağımlılığı, aşırı alkol tüketimi ve ev dışında alkol tüketme ile ilişkili olduğu ortaya koyulmuştur. O 'Leary ve diğerleri 1994 yılında yapmış oldukları çalışmada ise evlilik anlaşmazlığının eşlere karşı fiziksel ve psikolojik yönlü kötü muamele ile ilgili olduğuna işaret etmişlerdir.

Beach ve O'Leary, 1993 yılında yaptıkları bir çalışmada, depresif çiftlerin problem çözme tartışmalarında daha olumsuz sözlü ve sözlü olmayan eylemler gösterdiğine ve depresyonda olmayan eşlere göre evlilik hakkında daha fazla olumsuz inançlara sahip olduklarına dikkat çekmişlerdir(Fincham, 2003).

Ortalama olarak evliler evli olmayanlardan daha sağlıklıdır denilebilir. Evlilik anlaşmazlıkları, kötü sağlıkla ve kanser, kalp hastalığı ve kronik ağrı gibi belli hastalıklar ile bağdaştırılmaktadır (Fincham ve Beach, 1999). Çünkü çatışmada

beslenen düşmanca tavır davranış, tutumlar kişinin endokrin ve kardiyovasküler işlevlerdeki değişikliklere sebep olabilmektedir.

Kadınlar evliliklerinden doyum sağladıklarında fiziksel ve ruhsal sağlık yararları görürken, erkekler evliliğin niteliği fark etmeksizin evlilikten fayda sağlamaktadırlar (Faulkner, Davey ve Davey, 2005).

Evlilikteki çatışması, çocukların bakımı ve çocuk yetiştirme sorumluluğundaki problemler, aileye problemler şeklinde bağlanma, ebeveyn-çocuk veya kardeşler arası anlaşmazlığın artmasıyla bağdaştırılmıştır (Fincham ve Beach, 1999). Sık yaşanan, çözülmeyen ve çocukla ilgili olan evlilik çatışmalarının çocuklar üzerinde olumsuz bir etkisi vardır (Fincham, 2003).

Anlaşmazlığın sonuçları pozitif veya negatif olabilir. Eğer evlilik hala devam ediyorsa ve bu esnada eşlik eden bir çatışma durumu varsa, eş kendisinin değersiz olduğunu düşünebilir ve evliliği sonlandırmaya istekli olabilir. Diğer insanlarla karşılaştırıldığında, çatışmaları olan ve anlaşmazlıkları çözebilen insanlar evlilikte daha uyumlu davranışlar sergilemektedir. Beckman (1979), çatışma çözümü için üç ana gerekliliğin olduğuna dikkat çekmektedir: Bunlar açık iletişim, çatışmanın boyutu ve doğasının doğru bir şekilde anlaşılması ve çatışmayı çözmek için yapıcı çabalar. Bu da her bir eşin diğerinin bakış açısını ve probleme yönelik çözümünü düşünme konusunda istekli olmasını ve gerekirse de uzlaşma konusunda istekli olması anlamına gelmektedir (Rank ve Lecroy, 1983).

İlişkilerde çatışma karşısındaki tutum, evlilik ilişkilerinin daha derin ve etkin olması konusunda katkı sağlamaktadır. Bu sebeple yıllardır evlilik araştırmalarında eşlerin yaşadıkları çatışmalara ilişkin fikirleri ve çatışma çözüm davranışları üzerinde durulmaktadır.

Devam eden evlilik açısından, evlilik çatışmasının nasıl ele alındığı çok önemlidir. Çatışmaların yapıcı olarak ele alınması durumunda, evlilikteki doyum ile ilişkinin sürekliliği artacaktır; ancak, çatışmaların yıkıcı bir perspektiften ele alınması ise eşlerin istenen seviyenin altında, eksik bir ilişkiye katlanması gerekecektir.

2.5.1.Evlilik Çatışmasıyla İlişkilendirilebilecek Bazı Kuramsal Yaklaşımlar

2.5.1.1. Yükleme Kuramı

Fincham, Bradbury ve Baucom tarafından öne sürülen bu kuram, kişilerin "neden" sorusunun cevaplarıyla alakalı bir kuramdır.

Yükleme teorisine göre, çiftler evlilikteki sorunları ele aldıklarında nedensellik yüklemeleri ve sorumluluk yüklemeleri şeklinde iki yükleme örüntüsü kullanırlar. Nedensellik yüklemesi olay ya da davranışın nedeniyle, sorumluluk yüklemesi ise bu olay ya da davranışın sorumlusunun kim olduğu hakkındadır (Bradbury ve Fincham, 1990). Fincham ve Bradbury (1992) bu iki yüklemenin evlilik doyumuyla arasında negatif bir korelasyon olduğunu yani evlilik doyumunu olumsuz şekilde etkilediğini belirtmiştir. Tutarel-Kışlak (1997) ise nedensellik yüklemesine kıyasla sorumluluk yüklemelerinin evlilikteki uyumu daha olumsuz yönde etkilediğini savunmuştur. Karney ve Bradbury (1997), bu yüklemelerin evliliğin başında edinildiğine inanmaktadır. Davey, Fincham, Beach ve Brody (2001) nedensel yüklemelerde bulunmanın sorumluluk yüklemelerine sebep olduğuna ve bunun da evlilikte uyumsuzluk yaşanmasına sebep olduğuna dikkat çekmiştir. Ayrıca araştırmalar, bu yükleme örüntüleri ile evlilikteki uyum arasında var olan ilişkinin cinsiyete göre değiştiğini göstermiştir. Bu çalışmalar partnerini suçlayan kadınların evlilikteki doyumunun azaldığını (Bradbury, Beach, Fincham ve Nelson, 1996; Fincham, Baucom ve Beach, 1987; Madden ve Janoff-Bulman, 1981), evlilikte uyum problemi yaşayan kişilerin eşin davranışlarını daha kasıtlı değerlendirdiklerini göstermektedir (Akfırat – Önalın, 1995;Tezer, 1994).

Ancak ele alınan bu ilişkilerin bir çalışmadan diğerine farklı olduğu görülmüştür. Tezer (1986), bu çatışma nedeninin kadınların eşine (sorumluluk) ve erkeğin kendisine sorumluluk yüklemesi olduğunu ve bu durumun kadının evlilik doyumunu azalttığını ve erkeklerin evlilik doyumunu artırdığını belirtmiştir. Bunun aksine Curun (2006), kadınların erkeklerden daha çok nedensel yüklemeler (odak ve güdü) yaptığına işaret etmiştir. Tutarel-Kışlak (1995:69) evlilik uyumunun kadınlar için daha az sorumluluk yüklemesine sebep olmasına karşın, erkekler üzerindeki yüklemelerde herhangi bir değişiklik yaratmadığını belirtmektedir.

Bu çalışmaların sonuçlarından, bireyin yükleme stili ve evlilik doyumu arasında dolayısıyla da evlilik uyumu arasında ilişki kurulduğu, ancak kurulan ilişkinin yönü ve byklğu ile ilgili çalışmalar arasında farklılıkların olduğu görülmektedir. Sonuçlardaki farklılık, bağlanma tarzı ve kişilik özellikleri gibi değişkenlere dikkat çekmektedir.

2.5.1.2. Denge Kuramı

Gottman'ın evlilik atışması çalışmaları için kurduğu bu kuram, evlilik içindeki olumlu ve olumsuz davranışlar donma noktası denilen bir noktada kalma eğilimindedir.

Bu sebeple evlilik ilişkisindeki olumluluk hali olumsuzluklardan daha çok ise evlilik doyumu yüksekte kalmaktadır. Eğer eşler huzursuz hissettiklerinde kendilerini ve birbirlerini sakinleştirmeyi başaramıyorlarsa negatif etki karşılığı oluşmaktadır. Bu negatif etki karşılığı oluştuğu takdirde ortadan kalkması zor bir durumdur. Bu karşılık evliliklerinde memnuniyetsizlik yaşayan çiftlerle ilgilidir. Evliliklerinden memnuniyet duyan çiftlerin olumsuz etkiyi ortadan kaldırmak için belirli yöntemler kullandıkları görülmektedir. Bu yöntemler; duyguları fark ettiren duygu çalışması, bilgi alış verişi, sosyal açıdan karşılaştırma, eğlenme, ortak paylaşımlar bulma şeklinde ve evliliğin felsefesi ve taleplerine dönüktür(Pape, 2001).

2.5.1.3. Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı

Çocukluk ve yetişkinlikteki yakın ilişkileri anlamaya dönük çalışmalardan biri Bowlby tarafından geliştirilmiş olan bağlanma teorisidir. Bowlby'e göre bağlanma teorisi bireyin başka bir bireye yakınlık kurma ve sürdürme ihtiyaı ile ilişkilidir. Bowlby bağlanılan nesne olarak bebeğin bakımını gerçekleştiren kişi olan anne fiğrn tanımlamıştır. Bebeğin ilk bakımını gerçekleştiren kişinin genellikle anne olması sebebiyle bağlanma teorisi bireyin anne ile olan ilişkisi temelinde oluşturulmuştur. Bu teoride anne-ocuk bağlanması üzerinden çiftlerin arasındaki ilişkinin doğası incelenir.

Bu durumda kişi çocukluk döneminde güvenli bağlanmış ise bu durum kendi evliliğini ve çocuğuyla ilişkisini de pozitif şekilde etkileyecektir (Biller,1993; Donley,1993; Habip, 1996).

2.5.1.4.Çok Jenerasyonlu Aile Kuramı

Çok kuşaklı aile teorisi, kişilerarası ilişkilerin temelini kişinin kendi ailesinde attığını ortaya koymaktadır. Bu kurama göre evlilikte meydana gelen sorunlar kişinin kök ailesindeki ilişki sorunlarının bir uzantısı olarak kabul edilmektedir. Kök aile kaynaklı ortaya çıkan ilişki sorunları flört sürecindeyken ve evliliğin ardından farklı şekillerde ve artan boyutlarda kendini göstermektedir. Bu nedenle çiftler evlilik hazırlığı yaparken kendi ailelerinin bu etkisini hiç deneyimlemedikleri şekilde derinlemesine yaşamaktadırlar. Bu etki bilinçli ya da bilinç dışı olabildiği gibi bireylerin kök aileleriyle sürekli iletişimde olmalarına gerek olmaksızın güçlü bir şekilde kalabilir. Çok kuşaklı aile kuramına göre bu etkiler evlilikte işlevsel olup olmamasına bakılmaksızın inançları, tutum ve davranışları belirlemektedir (Topham, Larson ve Holman, 2005).

2.5.2. Evlilik Çatışması ile İlgili Türkiyede ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Tüm toplum ve kültürlerde evli çiftlerin zaman zaman çatışmalar yaşadığı bilinmektedir. Geçmişten bugüne pek çok araştırmacının ilgisini çeken evlilik konusu birçok araştırmacının araştırmasına konu olmuştur.

Tümer'in (1998) evli çiftlerin etkileşimini bozduğuna inanılan çatışmaların ve iletişim sorunlarının odağını belirlemek için yaptığı çalışmada İzmir'de yaşamakta olan 43 evli çiftin çatışma yaşadığı şeyler ve iletişim sorunları ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre evli kişilerin aktif ve varoluş çatışma seviyeleri birlikte olumlu yönde değişmekte, bu nedenle yaş arttıkça çatışma düzeyi azalmaktadır. Araştırmada yaşla ilgili bir diğer sonuç ise, eşler arası yaş farkının kişisel çatışma derecesinde önemli değişikliklere neden olabileceğidir. Buna göre aralarında çatışmanın en fazla olduğu çiftler yaş farkı 3 ile 5 yaş olan çiftlerdir. Kişilerin anlaşmazlık düzeyini azaltan bir başka değişkense öğrenim düzeyidir. Bu çalışmaya göre yüksek eğitilmiş çiftlerin çatışma düzeyi düşük eğitilmiş çiftlere kıyasla daha düşüktür.

Evli kadınların oluşturduğu üç yüz katılımcının yer aldığı başka bir araştırmada, kadın erkek ilişkisinin neden olduğu psikososyal çatışmaların nedenleri ele alınmıştır. Bu çatışmaların nedenleri ve yüzdelik dilimleri şu şekildedir:

- ❖ Çiftlerin iletişim eksikliğinden kaynaklanan sorunları çözüme kavuşturmaması ve bu sebeple uzatılması (% 94),
- ❖ Çiftlerin ailedeki rolleri konusunda anlaşılamaması yani kadın ve erkeğe yüklenen görev ve sorumluluklar konusunda anlaşmazlık (% 93),
- ❖ Çiftlerin sağlıklı iletişim kuramamalarından kaynaklı ortak bir hedefe yönelemeyip birbirlerine zıt şekilde davranması(% 90),
- ❖ Ebeveynlerin veya diğer yakınların çiftin evliliğine olumsuz etkisi (% 56),
- ❖ Evli kadınların eşleri tarafından değer görmediği hakkında yapmış oldukları yakınmalar (% 86), (Özügürlü, 1990).

Şendil ve Korkut 2008 yılında yapmış olduğu araştırmasında evli çiftlerin evlilikteki uyumu ve evlilikteki çatışma düzeyinin demografik değişkenler karşısında farklılaşıp farklılaşmadığını ele almıştır. Çalışmanın örneklemini evli olup İstanbul'da yaşayan, eğitim düzeyi en az ilkokul olan ve eşi ile aynı evde yaşayan 112'si kadın, 59'u erkek 171 kişi oluşturmaktadır. Bu çalışmada Şendil ve Korkut (2008) demografik bilgilerin alındığı formlar, evlilik içi çatışma anketleri ve ikili uyum ölçekleri ile birtakım bilgileri toplamışlardır. Araştırma sonucunda ise, evli kişilerin evlilikteki uyumu ve çatışma derecesinin demografik değişkenler karşısında farklılaşıp farklılaşmadığını araştıran çalışma; görücü usulü evliliklere kıyasla anlaşmalı evlenenler evliliğe daha uyumludur. Bu çalışma sonucunda, maddi imkânları zayıf olan ve eğitim seviyesi düşük olan kişilerin de evlilikteki uyum düzeyinin düşük olduğu, anlaşarak evlenenlerin ise görücü usulüyle evlenenlere kıyasla daha yüksek uyum gözlemlenmiştir. Çalışmanın başka bir sonucu ise evlilikteki çatışmanın ve sahip olunan çocuk sayısının evlilik uyum düzeyini negatif yönde etkilediğidir.

Doğan (2010) tarafından yapılmış olan çalışmada, evli çiftlerin sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri ve evlilikteki çatışmaları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma örneklemini Adana merkez ilçelerindeki 189 kadın ve 138 erkek toplamda 327 evli bireyden oluşmaktadır. Yapılan çalışma neticesinde evli kişilerin evlilikteki anlaşmazlıklarıyla sosyotropik ve otonomik kişilikler arası düşük seviyede ve anlamlı bir ilişkinin varlığı saptanmıştır.

2.6. Çatışma Çözüm Stilleri

Çatışmanın sıklığı ve yoğunluğu değişebilir, ancak bu tüm yakın ilişkilerde çatışmaların yaşanması kaçınılmazdır. Geçmişte ve günümüzde yapılan birçok çalışmada, araştırmacılar, eşler arasındaki çatışmaların ortaya çıkma nedenlerinden ziyade nasıl çözüleceği üzerinde daha fazla durmuşlardır. Çatışma çözüm biçimleri, uyuşmazlığın olumlu veya olumsuz sonuçları, uyuşmazlığın ele alınması ve uyuşmazlık çözümünün davranışı ile ilgili oldukları için önemlidir. Çatışma karşısında kişinin verdiği yanıt ve çatışmanın çözüm şekli, uzun vadeli ve uyumlu birlikteliği sürdürmenin ve korumanın temel unsurlarından biri olarak görülmüştür. Çatışma çözüm biçimi, kişinin fikir ayrılıkları durumunda verdiği toplam tepkidir (Volkema ve Bergmann, 1995). Çatışma modeli, çatışma meydana geldiğinde bir kişinin diğerine nasıl tepki vereceğini açıklar.

Bireyler, genellikle çocuklukta öğrenilen çatışmayla başa çıkma biçimlerine bağlıdırlar. Öğrenilen bu stiller; bireyin özellikleri ve bir benlik biçimi olarak benimsediği yöntemler, bireyin bir eylem şekli veya bir eylemler grubu olarak kabul ettiği yöntemler, bireyin çatışmaya yanıt olarak benimsediği iletişimsel uyum şekli olarak görülmektedir (Greef ve Bruyne, 2000).

Belirli durumlar, çatışma yönetimi yöntemlerinin seçimini etkileyebilir. Örneğin, çatışmanın niteliğine, benzer durumlarda önceki stil başarısına veya belirli bir problemdeki uygunluğuna göre seçilen çatışma çözüm şekli değişebilir.

Evlilikte kişilerin kullandıkları farklı çatışma stilleri vardır. Bazıları tartışmadan kaçınır, kimileri çatışmanın tırmanmasına izin verir ve bazıları kendi kişisel farklılıklarından bahsedip seslerini yükseltmeden orta noktada buluşabilirler. Adler ve Baeder, Higginbotham ve Lamke 2004, çalışmalarında çatışmanın varlığından ve miktarından ziyade eşlerin çatışmaları nasıl çözdüğüne odaklanmışlardır.

Agresiflik, çelişkili davranma, tepkisizlik ve umursamazlık evliliğin kalitesini düşürüp evlilik doyumunu azaltmaktadır (Troupe,2008).

Evlilik çatışmaları oluştuğunda affetmenin eşler arasındaki öfkeyi azaltarak döngüyü kırdığı ve güven aşıladığı görülmektedir. Fenell affetmenin uzun soluklu bir evliliği beraberinde getirir.

Ilfeld (1980) araştırmasında, kişilerin evlilikte yaşamış oldukları sorunlarla baş etme şekillerinin evlilik uyumunu kişilik özellikleri, demografik özellikler ve çatışma esnasındaki stres kaynaklarına göre daha fazla etkilediğini ortaya koymuştur.

Bell, Chafetz, Horn 1982 yılında yaptıkları araştırmalarında anlaşmazlıkların çözüm tarzları hakkında 30 çiftle görüşerek 4 stil üzerinde çalışmışlardır. Bu çözüm stilleri; otorite, kontrol, baskı ve manipölasyondur. Kadınların çalışma durumu, erkeğin eğitim düzeyi ve aile gelenekselciliği ile çatışma çözüm yöntemi seçimi ve çıktıları arasındaki ilişki inkâr edilemezse de, bu değişkenlerin kontrolünün çatışma çözüme şekli ve sonuçları arasında bir ilişki doğurmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Evlilik ilişkisinde çatışma çözümü açısından anlaşma, barış, mizahın kullanımı gibi yapıcı yöntemler ile sürtüşmelerin devam ettirilmesi, kendini geri çekme ve savunuculuk gibi olumsuz yöntemler kullanılabilir (Kurdek, 1995:153). Çatışmanın yönetimi, ilişkilerin iyiliği ve evlilikteki memnuniyetin temel belirleyicisi durumundadır. Çatışmanın yıkıcı şekilde yönetilmesinin özellikleri; tehdit etme ve zorlama (uyuşmazlığın ifadesi), kaçınma sarmalı (uyuşmazlığın açık olmayan şekilde ifade edilmesi), katılık ve sertlik, rekabetçilik, itaat yapısı, rencide eden sözlü ve sözsüz iletişimdir (Greef ve Bruyne, 2000).

Çatışma çözüm biçimlerini açıklayan farklı örneklerde çatışmalardaki çözüm stratejilerinin “kişinin kendi adına olan ilgi” ve “diğeri adına olan ilgi” ile belirlendiğini göstermektedir. Kendi adına olan ilgide kişi, çatışmayı kendi önceliklerine göre çözmeyi önemser. Diğeri adına olan ilgide ise kişi, karşıdaki kişinin çatışmadan istediği çözümü alıp almadığının önemi üzerinde durur. Her iki stratejiye bağlı olarak dört farklı çözüm şekli söz konusu olabilmektedir: Birleştirici çatışma çözüm stili, kaçınma çözüm stili, baskın anlaşmazlık çözüm stili ve yardımsever çatışma çözüm stili. Birleştirici çatışma çözüm stiline kişinin hem kendi hem de karşıdaki adına çatışmadan en iyi çözümü almaları için uğraş göstermeleridir. Kaçınma çözüm stili ise, kişinin kendisi ve karşıdaki için çözüme

ilgisiz kalması ve çatışmayı çözmek için daha düşük uğraş gösterilmesini ifade eder. Baskın anlaşmazlık çözüm stiline ise kişi kendi ulaşmak istediği sonuçlara karşı ilgilidir ve çatışmada kendi amaçlarına ulaşmaya odaklanmaktadır. Yardımsever çatışma çözüm stiline ise karşıdaki kişinin ulaşmak istediği sonuçlara karşı yüksek bir ilgi söz konusu iken kişinin kendi adına ulaşmak istediği sonuçlara karşı düşük bir ilgi söz konusudur. Bu çözüm stili kişinin eşe taviz vermesi anlamına gelmektedir (Cann, Norman, Welbourne ve Calhoun, 2008).

Çatışma yönetimi, ilişki ve evlilikteki doyum için oldukça önemli bir belirleyicidir. Bu bağlamda çatışma çözüm stillerinin açıklanması oldukça önemli olup bunlara ilişkin birçok model mevcuttur.

Sheth (1974) çalışmasında dört çeşit çatışma çözüm stiline değinmiştir. Bunlar;

1. Problem çözme
2. İkna etme
3. Pazarlık yapma
4. Politik davranma

Marry P. Folet (1940) çatışma çözüm stratejilerini “hüküm etme, uzlaşmayı sağlama ve entegrasyon” olmak üzere üç ana başlıkta toplayarak, sonrasında buna “kaçınma ve ödün verme” stratejilerini de ekleyerek beş başlık altında açıklamıştır (Çnar ve diğerleri, 2014).

Blake ve Mouton’un(1964) belirlediği çatışma çözme yöntemleri (iş birliği yapma, rekabet etme, uzlaşmanın sağlanması, uyum ve kaçınma davranışı gösterme) 1976 yılında Thomas’ın tekrar yorumlamasıyla kavramsallaştırılarak şema halinde bir araya getirilmiştir (Rahim, 2002). Bahsi geçen bu beş çözüm stili şunlardır:

1. Kaçınma: Kaçınma, bireyin kendisi ve diğer taraf hakkında en az kaygıyı hissettiğinde seçtiği yöntemdir. Bu çözüm stili kendini eylemsizlik veya görmezlikten gelme gösterir. Kişiler bu yöntemi daha çok kullanırlar. Bu çözüm stratejisinde çatışmadan kaçınan da diğer taraf da tatmin olmayacaktır (Arslan, 2008).

2. Uzlaşma: Bireylerin hem kendisi hem de karşısındaki için orta seviyede kaygı hissettiğinde kullandığı yöntemdir. Bu yöntem orta yol bulma olarak ifade edilebilir. Bu çatışma çözüm stiline karşı tarafın isteklerinin bir bölümünü yerine getirmek için kişinin kendi arzularının bir bölümünden vazgeçmesi söz konusudur. Burada her iki taraf da diğerinin istekleri için fedakarlık göstererek orta yol bulmaktadırlar. Uzlaşma, tüm çatışma çözme stillerinin ortasındadır ve bu anlamda denge görevindedir (Rahim, 2002).

3. İşbirliği Yapma: İşbirliği yöntemi kişinin kendisi ve karşı taraf için yoğun kaygı hissettiğinde kullandığı yöntemdir. Bu çözüm stili sorunların kişilerin hem kendi isteklerini hem de karşıdakinin isteklerini dikkate alarak iki tarafın da tatmin olacağı biçimde çözüm bulunabileceğini göstermektedir (Çınar ve diğ., 2014).

4. Rekabet Etme: Bireylerin kendi menfaatlerini ön plana koydukları çözüm stratejisidir. Dolayısıyla stratejide işbirliği zayıf, iddia etme yüksektir. Bu yöntem, evlilerde çiftlerden birinin diğerine isteklerini zorla kabul ettirmeye çalışması olarak ifade edilebilir.

5. Uyum Sağlama: Kazan-kazan yöntemi olarak da bilinen bu yöntem kişinin karşıdaki için çok daha fazla kaygılandığı durumlarda kullandığı stratejidir. Bu stratejide kişiler, eşin memnuniyeti için kendi isteklerinden ve menfaatlerinden vazgeçer. Uyum sağlayan kişi kendi isteklerini görmezden gelir ve karşı tarafın gereksinimlerini karşılamaya çalışır (Gross ve Guerrero, 2000). Bu çözüm stili, karşı tarafı yatıştırma ve ona uyma çabası olarak görülmektedir.

Vuchinich (1987) yaptığı çalışmada yemek sırasında yaşananları kaydetmiş ve elde ettiği kayıtlar doğrultusunda ailenin çatışmayı sonlandırmak için kullanmış olduğu dört tekniği şu şekilde belirlemiştir;

1. Sonraya bırakma: Bu teknikte kazanan veya kaybeden taraf yoktur. Eşler birbirlerine açıklama yapmasalar bile, farklı fikirde olduklarını anlayıp tartışmayı sonlandıracaklardır.

2. İtaat: Bu teknik taraflardan birinin pes ederek karşı tarafa itaat etmesi yoluyla çatışmayı sonlandırması anlamına gelmektedir.

3. Geri çekilme: Bu yöntem kişinin tartışmaya yol açacağını düşünmesi sebebiyle konuşmayı reddetmesi veya konunun konuşuldu sırada öfke yaşayarak kendisini konudan geri çekmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Açıkça konuşmayı reddetme olarak ortaya çıkan bir tekniktir. Bu tür bir konuşma, tartışma sırasında tartışmaya veya öfkeyle konudan çekilmeye neden olacaktır.

4. Uzlaşma: Bu, anlaşmazlığın her iki tarafının da fedakarlık yaparak ve bir anlaşmaya varmak için bir orta yol bularak çözüme kavuşturulduğu bir tekniktir. (Wuchinich, 1987).

Birçok aile terapisti, uzlaşma tekniklerinin eş çatışmalarını çözmenin en etkili yolu olduğuna inanır. Öte yandan Vuchinich'in araştırması, eş çatışmalarının yalnızca% 14'ünün uzlaşma yoluyla çözüldüğünü, eş çatışmalarının ise %61'inin erteleme yoluyla çözüldüğünü göstermektedir (Öner, 2013).

Özen(2006:38) geliştirmiş olduğu çatışma çözme stilleri ölçeğinde olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme şeklinde 4 çatışma çözme stili ortaya koymuştur;

1. Olumlu çatışma çözüm stili: Eşlerin uygun çözümler bularak çatışmayla yapıcı şekilde baş etmelerini ifade eder.

2. Olumsuz çatışma çözüm stili: Çatışmayla baş ederken sözlü ve fiziksel saldırganlık da dâhil olmak üzere yıkıcı yöntemlerle ilgilidir.

3. Geri çekilme: Çatışma konularını tartışmamak için erteleme, reddetme veya sessiz kalma yollarına başvurduğu ve tartışmadan kaçındığı yöntemdir.

4. Boyun eğme: Kişinin kendi görüşlerini savunmaması, karşı tarafın isteklerini kabul etmesi ve isteklerine uyması ile ilgilidir (Özen, 2006:10).

2.6.1.Çatışmaların Çözüm Stilleriyle Alakalı Türkiye ve Yurt Dışındaki Çalışmalar

Toplumda aileye verilen önem, evlilik ve evlilikte yaşanan çatışmaların nasıl çözüldüğü konusunu da araştırmacılar tarafından önemsenir hale getirmiştir.

Eşlerin evlilik çatışmasıyla nasıl baş ettiği, evlilik uyumunda belirleyici faktördür. Evlilikteki uyum, çiftler arasındaki çatışmanın derecesine ve çatışmanın nasıl çözüme kavuşturulduğu ile bağlantılıdır (Kurdek, 1995:153,161). Bu alandaki pek çok çalışma evlilikteki çatışmaların çözüm şeklinin önemi üzerinde durmuştur.

Kurdek(1995), yaptığı araştırmada problem çözme, çatışmaya girme, kaçınma, uyma gibi çözüm stilleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırmaya göre olumsuz baş etme yöntemi olan çatışmaya girmenin evlilik doyumundaki düşmeyle ilişkili olduğu, problem çözme, geri çekilme ve uymanın evlilik doyumundaki yükselmeyle ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışmaya göre kadınların geri çekilme davranışı sergilemeleri halinde erkeklerin evlilik doyumlarında artış görülmüştür. İki yıl süren bu araştırmada çiftlerin çatışma çözüm davranışlarının evlilik doyumlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kinner, Katz, Burry 1991 yılındaki çalışmalarında, evli çiftlerin evlilik içi çatışmaları çözmek için kullandıkları çatışma çözme yöntemlerini incelemiştir. 60 çiftin yer aldığı bu çalışma, yaşam doyumunun ve yüksek benlik saygısının evlilikteki çatışma çözümü ile yüksek şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir.

Beştepe ve diğerleri (2010) araştırmalarında, psikiyatrik yardım almayı talep eden, etmeyen ve ayrılma aşamasında olan eşler arasında cinsiyet uyumu, sorun çözme yeteneği, boyun eğici davranış ve öfke tutumu karşılaştırılmıştır. Çalışma sonunda, kadın ve erkeklerin uyum sağlama, yardım talebinde bulunma, sorun çözümü ve davranışsal özellikler yönünden farklılıklar gösterdikleri görülmüştür.

Hacı'nın (2011) araştırmasında olumsuz ve itaat çatışma çözüm şeklinin evlilikteki uyumu yordadığı, olumlu çatışma çözüm şekli ve geri çekilme davranışının evlilikteki uyumu yordamadığı görülmüştür. Söz konusu araştırmaya iki yüz üç kadın ve yüz elli yedi erkek yani toplamda 360 evli kişi katılmıştır.

Çınar, Özden, Özkuk ve Çokay, (2014) yaptıkları araştırmada kişilerin duygusal zekâları ile çatışmaları yönetme şekillerinin ilişkisi incelenmiştir. Dumlupınar Üniversitesi'nde eğitim gören 101 kadın, 71 erkek olmak üzere toplamda 172 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada kişilerarası beceri boyutunun empati, kişiler arası ilişki ve toplumsal sorumluluk ile; uyumluluk boyutunun sorun

özme ile; stresle baş etme boyutunun stresi yönetme ile ve ruhsal durum boyutunun da iyimser olma ve çatışma çözme şekillerinin seçilmesi ile aralarında önemli ilişkiler olduğu görölmüşür. Çalışmada, katılımcıların çözüm yöntemlerinden en çok uyma, sonrasında ise kaçınma yöntemini kullandıkları görölmüşür.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Bilimsel çalışmalar betimsel, ilişkisel ve müdahale araştırmaları olarak 3 şekilde ele alınabilir. Betimsel araştırmalar olayları oldukları gibi araştırıp var olan durum ve ilişkiyi tespit etmeye yarayan araştırma modelidir. İlişkisel araştırma yöntemi ise farklı değişkenlerin birbiri ile ilişkisini belirleyip olası sonuçların tahmininde kullanılan modeldir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008:25). Bu tür araştırmalar tartışılan olay ve durumların detaylı olarak araştırılmasını ve önceki olaylar ile ilişkilerini incelemeyi ve ne olduklarını betimlemeyi içermektedir (Tanrıöğen, 2009:68).

Betimleyici araştırma modeli toplumun, olayların, nesne ve kurumların özelliklerini tanımlama amacıyla yapılan ve genellikle büyük örneklemelerle yapılan araştırmada kullanılan bir yöntemdir (Tanrıöğen, 2009:59).

Genel tarama modeli; çok sayıda elemanı olan evrenle ilgili genel bir yargıya ulaşılması için, evrenin tümü ya da evrenden alınan bir grup örnek ya da örneklem üstünde gerçekleştirilen araştırmalardır. Bu araştırma modeli tekil tarama modeli ve ilişkisel tarama modeli olmak üzere ikiye ayrılır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha çok değişkenin arasında değişimin birlikte var olup olmadığı ayrıca bunun derecesinin belirlenmesini amaçlamaktadır (Karasar, 2009:269). İlişkisel tarama modeli değişkenler arasındaki neden sonuç ilişkisini açıklamaz, yalnızca ilişkinin var olup olmadığını ve yönünü açıklar. Araştırmalarda kullanılan bu model bize bir değişkenin durumunun bilinmesi ile diğer değişkenlerin kestirilmesi konusunda ipucu verebilir.

Yapmış olduğum araştırmada evli çiftlerin evlilik uyumunu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerini yordayan değişkenleri belirlemek; evli çiftlerin evlilikteki uyumu, evlilikteki çatışmaları ve çatışmalar karşısındaki çözüm stratejileri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını incelemek ve evlilik çatışması ve çözüm stillerinin evlilik uyumu üzerinde yordayıcı bir ilişkisinin olup olmadığını araştırmak için genel tarama modelinin türlerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

3.2.Araştırma Grubu

Araştırma grubunun belirlenmesi için uygun örnekleme yönteminden (convenience sampling) yararlanılmıştır. Uygun örnekleme, olasılığı bilinmeyen örnekleme türlerinden kolaylıkla bulunabilen örnekleme diye adlandırabilecek örnekleme şeklidir. Bu örneklemede veri toplama araçlarını yanıtlaması için kolaylıkla ulaşılabilen kişilerin arasından katılımcılar belirlenir (Yıldız&Baytemir,2016:73). Araştırmanın çalışma evreni Antalya ilinin merkez ilçelerinde yaşayan evli kişilerden oluşmaktadır. Araştırma örneklem grubunu ise Antalya ili merkez ilçelerinde yaşayıp çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlamayı kabul etmiş %64'ü(201'i) ve %36'sı(113'ü) olmak üzere toplam 314 evli birey oluşturmaktadır.

Araştırmanın gerek pandemi sürecinde gerçekleştirilmiş olması gerekse araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının fazla olmasından kaynaklı uzun süren bir çalışma olması sebebiyle örneklem sayısı 314 kişiyle sınırlı tutulmuştur. Ayrıca araştırmaya eşlerin çift olarak katılması şartı aranmamıştır.

3.3.Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırma için düzenlenmiş olan form katılımcıların demografik özellikleri hakkında bilgi edinmek amacıyla geliştirilmiştir. Formda evli bireylerin demografik özelliklerinin sorgulandığı toplam 15 soru bulunmaktadır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, çalışma durumu, eşin çalışma durumu, yaş, eğitim durumu, evlenme kararlarının alınışı, evlilikten önceki tanıma süresi, evlilik süresi, eşle yakınlık, evlilik yaşı, eşle yaş farkı, çocuk olma durumu, gelir durumu, ev içi işleri kimin yaptığı ve çatışmaların kim tarafından başlatıldığı gibi sorular yer almaktadır.

3.3.2. Evlilikte Uyum Ölçeği

Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında geliştirilen bu ölçek Tutarel-Kışlak tarafından 1999 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Tutarel- Kışlak tarafından 1999 yılında gerçekleştirilmiştir. Uyarlanan bu ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması sonucunda Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayısı .84 olarak belirlenmiştir. iki yarının güvenilirlik katsayısı .84 ve test-tekrar test

güvenirlik katsayısı .57 olarak bulunmuştur. Ölçeğin orijinal halinin iç tutarlık katsayısı ise .90'dır. Yapılan faktör analizi sonucu evlilik uyumu ölçeğinin toplam varyansın %53,62'sini açıkladığı görülmüştür.

Bu ölçekte genel bir mutluluk düzeyi sorusunun ardından anlaşma/anlaşmama alanlarını ölçmeye yönelik sekiz soru ve çatışma çözümü, birbirine bağlılık ve iletişimi ölçmeye yönelik altı soru olmak üzere toplamda 15 soru yer almaktadır. Her soru seçeneklerin sayısı doğrultusunda değişen 0 ile 6 puan arasında puanlanmaktadır. Katılımcılar ölçekte yer alan sorular için kendilerine en uygun olduğunu düşündükleri yanıtları işaretlemektedir. Evlilikte uyum ölçeğinde alınabilecek olan en az puan 0, en yüksek puan ise 60'tır. Ölçekten elde edilen puan 43.5 puan ve üzerinde ise evlilik uyumu yüksek, altında ise evlilik uyumu düşük olarak değerlendirilir.

3.3.3.Evlilik Çatışması Ölçeği(Evlilik Yaşamı Ölçeği)

Bu ölçek çiftler arası çatışma konularını belirlemek amacıyla Zeynep Hatipoğlu Sümer tarafından 1993 yılında geliştirilmiştir. Ölçekte arkadaş ilişkileri, akraba ilişkileri, ekonomik konular, cinsel konular, iletişimsel konular, çocuk ve aile içi etkileşimle ilgili konular gibi evlilikte çatışma yaratabilecek konuların yer aldığı 70 madde bulunmaktadır.

Ölçeğin puanlanması sonucunda çatışma yaygınlık puanı ve çatışma sıklık puanı olmak üzere iki puan elde edilir. Çatışma yaygınlık puanı hesaplaması yapılırken “böyle bir durum yok” seçeneği 0 puan, diğer tüm seçenekler (Var ama gerginlik yaratmıyor, yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor, ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor, haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor, günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor) ise 1 puan olarak değerlendirilir. Çatışma yaygınlık puanı eşlerin her madde için aldığı puanların toplanması ile elde edilir. Bu şekilde katılımcılar 0 ile 70 arasında değişen puanlar alarak çatışma yaygınlık puanlarını belirlerler. Çatışma sıklık puanı hesaplaması ise “böyle bir durum yok” seçeneği için 0 puan, diğer seçenekler (var ama gerginlik yaratmıyor, yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor, ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor, haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor, günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor) içinse 1 ile 5 puan arasında değerler alır. Bu şekilde katılımcılar ölçekten 0 ile 350

arasında değişen puanlar alarak çatışma sıklık puanlarını oluştururlar. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır (Hatipoğlu, 1993:52).

Evlilik çatışması ölçeğinin cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .96 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucu evlilik çatışması ölçeğinin toplam varyansın %71,99'unu açıkladığı görölmüştür.

Yüz-görünüş geçerliği; evlilik çatışma ölçeğin farklı yaş grupları, farklı meslekler ve farklı eğitim düzeyindeki çiftlere verilmiş ve onlardan maddelerin netliğine ve evlilik çatışması kavramı için ne kadar uygun olduğuna ilişkin fikirleri alınmıştır.

Yapı geçerliği için ise ölçek, boşanan 10 birey ve evli 35 bireye verilerek boşanmış deneklerden evliyken yaşamış oldukları çatışmalar için yaygınlığı ve sıklığı belirlemeleri istenmiştir. Boşanan ve evli deneklerden elde edilmiş olan veriler t- testi ile karşılaştırılmıştır. Çatışma yaygınlık puanı için, iki grubun t-testi sonuçlarında evli ve boşanmış deneklerin çatışma yaygınlık puan ortalamaları arası fark ($t = 3.14$, $p < .05$) olarak bulunmuştur. Çatışma sıklığı puanı içinse iki grubun t-testi sonuçları ($t = 3.03$, $p < .05$) şeklinde bulunmuştur.

Hatipoğlu yapmış olduğu çalışmada, evlilik çatışması ölçeğindeki yanıtlar ile sosyal olarak arzu edilebilirlik etkisini inceleyebilmek adına Berberoğlu ve Martin(1991) tarafından uyarlanmış olan Marlow Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalasını kullanmış ve evlilik çatışması ölçeğiyle beraber 35 evli çiftte vermiştir. Evlilik çatışması ölçeğindeki çatışma yaygınlık ve çatışma sıklık skoru deneklerin Marlow- Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalasını puanları ile ilişkili çıkmıştır. Evlilik Çatışması Ölçeğinden elde edilen çatışma yaygınlık skoru ve Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası skoru arasında korelasyon ($r = .16$) bulunmuştur. Evlilik Çatışması Ölçeğinden elde edilen çatışma sıklığı skoru ve Marlow-Crowne Sosyal Arzu Edilebilirlik Skalası skoru arasında ise korelasyon ($r = .12$) olarak bulunmuştur (Hatipoğlu, 1993:57). Tüm bu geçerlik-güvenirlik çalışmaları Evlilik Çatışması Ölçeği'nin evli bireylerin evlilikteki çatışmalarını ölçebilmek için kullanılabilecek bir veri toplama aracı olduğunu göstermektedir (Hatipoğlu, 1993:58).

3.3.4. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği

Ayça Özen tarafından geliştirilen bu ölçekte eşlerin dört çatışma çözme stili ölçülmüştür. Bunlar; olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleridir. Ölçek toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 5, 9, 11, 13, 22 ve 24 numaraları maddelerdeki ifadelerin olumlu çözme stillerine; 1, 6, 8, 12, 14, 16 ve 25 şeklinde numaralandırılan maddeler in olumsuz çözme stillerine; 2, 4, 7, 17, 19 ve 20 numaralı maddelerin boyun eğme çözüm stillerine; 3, 10, 15, 18, 21 ve 23 numaralı maddelerin ise geri çekilme çözüm stiline işaret etmektedir. Katılımcılar bu maddelerdeki ifadelere ne derecede katıldıklarını hiç katılmıyorum:1 ve çok katılıyorum:6 olacak şekilde derecelendirilerek ifade etmişlerdir (1:hiç katılmıyorum, 6:çok katılıyorum). Ölçekte ilgili maddeden alınan yüksek puanlar o davranışın sıklıkla yapıldığını ifade etmektedir.

Çatışma çözüm stilleri alt skalaların puanlarına bağlı olup toplam bir puan bulunmamaktadır. 7 maddeden oluşan olumsuz çatışma çözüm stiline ait maksimum skor 42'dir. Olumlu, geri çekilme ve boyun eğme olan diğer alt ölçeklerin maksimum puanı 36'dır (Özen, 2006:49).

Özen çalışmasında, olumsuz çatışma çözme stili toplam varyansın %16.93'ünü; boyun eğme çözüm stili toplam varyansın %13.07'sini; olumlu çatışma çözme stili toplam varyansın %11.33'ünü ve geri çekilme çatışma çözüm stili toplam varyansın %11.01'ini açıkladığını tespit etmiştir.

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin olumlu çatışma çözüm stili alt ölçeğine ait cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .77, olumsuz çatışma çözüm stili alt ölçeğine ait cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .78, boyun eğme çatışma çözüm stili alt ölçeğine ait cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .75, geri çekilme çatışma çözüm stili alt ölçeğine ait cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .79 olarak bulunmuştur.

Yapılan faktör analizi sonucu olumlu çatışma çözüm stili ölçeğinin varyansın %64,81'ini, olumsuz çözüm stili alt ölçeğinin varyansın %44,05'ini, boyun eğme çözüm stili alt ölçeğinin varyansın %45,5'ini, geri çekilme çözüm stili alt ölçeğinin ise varyansın %67,40'ını açıkladığı görülmüştür.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri araştırmanın amacına yönelik olarak Antalya ili merkez ilçelerinde ikamet edip araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan evli kişilerin Kişisel Bilgi Formu, Evlilikte Uyum Ölçeği, Evlilik Çatışması Ölçeği ve Çatışma Çözme Stilleri Ölçeğine vermiş oldukları yanıtlardan oluşmaktadır. Araştırma katılımcıları www.docs.google.com uzantısı ile internet ortamında yüklenerek katılımcılara erişim sağlanmıştır. Verilerin internet kanalıyla toplanmasının katılımcıların gizliliklerinin korunması, daha rahat ve samimi cevaplar vermelerine katkı sağlaması açısından faydalı olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırma ve ölçekler ile ilgili bilgilendirme anket formunun başında yer almaktadır. Ayrıca araştırmaya katılmadan önce katılımcılardan bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Örneklemi oluşturan katılımcılara gönüllülük esasına göre ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama araçlarının uygulanması yaklaşık olarak 30 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada ölçeklerden sağlanan veriler SPSS 23.0 paket programında analiz edilmiştir. Çalışmanın başında ilk olarak Kişisel Bilgi Formunda elde edilen demografik verilerin betimsel istatistiklerine yer verilmiştir. Araştırmadan elde edilmiş olan verilerin ele alınması için tamamlayıcı istatistik yöntemlerinden(sayı, frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) yararlanılmıştır. Ayrıca normal dağılımın ele alınması için Kolmogorov-Smirnov değerleri incelenmiştir. Araştırmada normal dağılım varsayımının karşılanmaması sebebiyle nonparametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırmanın katılımcılarına ilişkin demografik özelliklerin, kullanılan ölçeklerden elde edinilen verilerle ilişkisinin incelenmesi için niceliksel verilerin karşılaştırmasında iki grubun olması durumunda Mann Witney U testi; ikiden fazla grubun olması durumunda ise Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Ayrıca farklılığa sebep olan grubun tespiti için yine Mann Witney U testi ile gruplar arası ikili karşılaştırmalar yapılmıştır.

Ölçekler arası ilişkilerin incelenmesi için ise verilerin normal dağılım göstermediği durumda kullanılan Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

4.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde çalışmanın probleminin ve alt problemlerinin ele alması için yapılan analizler sonucunda elde edilmiş bulgular ve bunlarla ilgili tablo ve yorumlamalar bulunmaktadır.

4.1. Katılımcıların Demografik Yapılarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılım sağlayan bireylere ait demografik verilere bu kısımda yer verilmiştir. Araştırma grubunu oluşturan evli bireylerin sayısı 314'tür.

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	201	64
Erkek	113	36
Toplam	314	100

Araştırmaya katılan evli bireylerin %64'ü(201'i) kadın, %36'sı(113'ü) erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Çalışma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	264	84,1
Hayır	50	15,9
Toplam	314	100,0

Araştırmaya katılan evli bireylerin %84,1'i (264'ü) çalıştığını, %15,9'u (50'si) ise çalışmadığını ifade etmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımı

Meslek	Frekans	Yüzde
Devlet Memuru	167	53,1

Özel Sektör Çalışanı	71	22,6
Kendi İşi	26	8,4
Toplam	264	84,1

Tablo incelendiğinde katılımcıların %84,1'inin (264 kişi) çalıştığı görülmüştür. Çalışan katılımcıların ise %53,1'inin (167 kişi) devlet memuru olduğu, %22,6'sının (71 kişi) özel sektörde çalıştığı, %8,4'ünün (26 kişi) ise kendi işini yaptığı görülmektedir. Bu bağlamda katılımcıların yarıdan fazlasının devlet memuru olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
Okur yazarım	1	0,3
ilkokul mezunuyum	7	2,2
Ortaokul mezunuyum	6	1,9
Lise mezunuyum	19	6,1
Yüksekokul mezunuyum	41	13,1
Lisans mezunuyum	183	58,3
Yüksek lisans mezunuyum	47	15,0
Doktora mezunuyum	10	3,2
Toplam	314	100,0

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların %0,3'ü(1'i) okur yazar, %2,2'si (7'si) ilkokul mezunu, %1,9'u (6'sı) ortaokul mezunu, %6,1'i (19'u) lise mezunu, %13,12i (41'i) yüksekokul mezunu, %58,3'ü (183'ü) lisans mezunu, %15'i (47'si) yüksek lisans mezunu ve %3,2si (10'u) doktora mezunudur. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğunun lisans mezunu olduğu, bunların da katılımcıların %58,3'ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 5: Katılımcıların Evlenme Kararına Göre Dağılımı

Evlenme Kararı	Frekans	Yüzde
Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	76,4
Görücü usulü ve kendi kararı ile	31	9,9
Görücü usulü ve ailenin kararı ile	7	2,2
Ailenin karşı çıkmasına rağmen	15	4,8
Kendi kararı ve ailenin karşı çıkmasına rağmen	21	6,7
Toplam	314	100

Katılımcıların evlenme kararlarına göre dağılımları incelendiğinde %76,4'ünün (240'ının) kendi seçimi, ailesinin onayı ile; %9,9'unun (31'inin) görücü usulüyle, kendi kararıyla; %2,2'sinin (7'sinin) görücü usulüyle, ailesinin kararıyla; %4,8'inin (15'inin) ailesinin karşı çıkmasına rağmen ve %6,7'sinin (21'inin) ise kendi kararı, ailesinin karşı çıkmasına rağmen evlilik gerçekleştirdiği görülmüştür. Tablo incelendiğinde, katılımcıların çok büyük bölümünün(%76,4) kendi seçimi, ailesinin onayı ile evlilik kararı aldığı görülmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı

Çocuk Sahibi Olma	Frekans	Yüzde
Evet	208	66,2
Hayır	106	33,8
Toplam	314	100

Katılımcıların çocuk sahibi olma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde %66,2'sinin (208'inin) çocuk sahibi olduğu, %33,8'inin (106'sının) ise çocuk sahibi olmadığı görülmektedir.

Tablo 7: Katılımcıların Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Çocuk Sayısı	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
0	106	33,8	33,8
1	96	30,6	64,3
2	91	29,0	93,3
3	21	6,7	100
Toplam	314	100	

Katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısı incelendiğinde, katılımcıların %33,8'inin (106 kişi) çocuk sahibi olmadığı görülmektedir. Katılımcıların %66,3'ünün (208 kişi) çocuk sahibi olduğu, bunların %30,6'sının (96 kişi) bir çocuğunun olduğu, %29'unun (91 kişi) iki çocuğunun olduğu, %6,7'sinin (21 kişi) üç çocuğunun olduğu görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcıların %93,3'ünü en fazla iki çocuğa sahip evli bireylerin oluşturduğu görülmektedir.

Bir veya iki çocuğa sahip olan katılımcılar toplam katılımcıların %59,6 'sını oluşturmaktadır. Ayrıca araştırma verileri incelendiğinde katılımcıların üçten fazla çocuğunun olmadığı görülmüştür.

Tablo 8: Katılımcıların Aylık Toplam Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

Aylık Toplam Gelir	Ortalama	Standart Sapma	Minimum Gelir	Maksimum Gelir
	8996,576	7080,8999	1000	100000

Katılımcıların aylık gelirleri incelendiğinde, araştırmada gelirleri 1000 lira ile 100000 lira arasında değişen gelire sahip olan katılımcıların yer aldığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcıların gelir ortalamalarının 8996,576 lira olduğu görülmüştür.

Aylık gelir değerleri incelendiğinde çalışmanın %95,2'sini aylık toplam gelirleri 15000 lira ve altında alan katılımcıların oluşturduğu görülmüştür. Buna göre katılımcıların yalnızca %4,8'inin aylık gelirinin 15000 liranın üzerinde olduğu anlaşılmaktadır. Yine aylık toplam gelir verileri ele alındığında katılımcıların yalnızca %3,5'ini aylık toplam geliri 2800 lira ve altında olan katılımcıların oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Eşle Arasındaki Yaş Farkına Göre Dağılımı

Yaş Farkı	Frekans	Yüzde
0	45	14,3
1yaş	58	18,5
2 yaş	61	19,4
3 yaş	33	10,5
4yaş	26	8,3
5yaş	27	8,6
6yaş	13	4,1
7yaş	14	4,5
8yaş	10	3,2
9yaş	9	2,9
10 yaş	11	3,5
11 yaş	2	0,6
12 yaş	2	0,6
13 yaş	2	0,6
15 yaş	1	0,3
Toplam	314	100

Tablo incelendiğinde katılımcıların %14,3'ünün(45 kişi) eşiyle aralarında yaş farkı olmadığı, %18,5'inin (58 kişi) eşiyle arasında bir yaş fark olduğu, %19,4'ünün (61kişi) eşiyle arasında iki yaş fark olduğu, %10,5'inin (33 kişi) eşiyle arasında üç yaş fark olduğu, %8,3'ünün (26 kişi) eşiyle arasında dört yaş fark olduğu görülmüştür.

Yine tablo incelendiğinde araştırma katılımcılarının %52,2'sinin (164 kişi) eşi ile aralarındaki yaş farkının 0 ile 2 yaş arasında olduğu görülmektedir. Genel olarak katılımcıların eşleriyle 0-15 yaş aralığında yaş farklılıklarının olduğu görülürken 11-

15 arasında yaş farkı olan katılımcıların, örneklemin yalnızca %2,14'ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 10. Katılımcıların Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımları

Evlenme Yaşı	Ortalama	Minimum Yaş	Maksimum Yaş
	26,80	14	58

Araştırma verileri incelendiğinde katılımcıların evlilik yaşının 14 ile 58 arasında değişen skalada olduğu ve evlilik yaşının ortalama 26,8 olduğu görülmüştür. Tablo incelendiğinde katılımcıların evlenme yaşının 24-28 yaş aralığında artış gösterdiği anlaşılmakta olup katılımcıların %55,5'inin(174 kişi) 24-28 yaş aralığında evlendiği görülmektedir.

Tablo 11. Katılımcıların Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Dağılımı

Ev İşlerini Yapma	Frekans	Yüzde
Ben yaparım	95	30,3
Eşim yapar	40	12,7
Birlikte yaparız	179	57
Toplam	314	100

Tablo 11 incelendiğinde araştırma katılımcılarından %30,3'ünün (95 kişi) ev işlerini kendilerinin yaptığını, %12,7'sinin (40 kişi) ev işlerini eşinin yaptığını, %57'sinin (179 kişi) ise ev işlerini eşi ile birlikte yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 12. Katılımcıların Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Dağılımı

Çatışma Başlatma	Sıklık	Yüzde
Ben başlatıyorum	180	57,3
Eşim başlatıyor	134	42,7
Toplam	314	100,0

Katılımcıların %57,3'ünün (180 kişi) çatışmaları kendisinin başlattığını, %42,7'sinin (134 kişi) ise çatışmaları eşinin başlattığını ifade etmiştir.

4.2.Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerini incelemeye yönelik yapılan istatistiksel analizlere ait veriler yer almaktadır.

Demografik değişkenlerle ölçeklerden elde edilen toplam puanlar ve ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiler ele alınırken; normal dağılım göstermeyen parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında iki grup olması durumunda Mann Whitney U testi, ikiden fazla grup arası karşılaştırmalarda ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Ölçekler arasındaki karşılıklı ilişki incelenirken normal dağılım göstermeyen durumlarda Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

4.2.1.Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden olan “Evli kişilerin evlilikteki uyumları, evlilikteki çatışmalar ve çatışma çözüm stilleri kişilerin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” soruna yönelik katılımcıların cinsiyetlerine göre evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri incelenmiştir. Yapılan normallik varsayımı analizleri sonucunda normallik varsayımının karşılanmadığı görüldüğü (Kolmogorov-Smirnov $p < ,05$) analizler Mann Whitney-U testi kullanılarak yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara tabloda yer verilmiştir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Cinsiyetlerine göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	S.O	S.T	U	P
Evlilik Uyumu	Kadın	201	154,25	31005,00	10704,000	,398
	Erkek	113	163,27	18450,00		
Çatışma Sıklık	Kadın	201	165,43	33251,00	9763,000	,039*
	Erkek	113	143,40	16204,00		
Çatışma Yaygınlık	Kadın	201	159,95	32149,00	10865,000	,524
	Erkek	113	153,15	17306,00		
Olumlu Çatışma Stili	Kadın	201	159,18	31996,00	11018,000	,660
	Erkek	113	154,50	17459,00		
Olumsuz Çatışma Stilleri	Kadın	201	171,24	34419,50	8594,500	,000*
	Erkek	113	133,06	15035,50		
Geri Çekilme	Kadın	201	161,25	32410,50	10603,500	,329

Çatışma Stili	Erkek	113	150,84	17044,50		
Boyun Eğme	Kadın	201	140,09	28157,50	7856,500	,000*
Çatışma Stili	Erkek	113	188,47	21297,50		

* $p < .05$

Tablo 13’de evli kişilerin cinsiyetlerine bağlı Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırılan katılımcıların cinsiyetlerine göre Evlilik Çatışması Alt Boyutu olan Çatışma Sıklığı puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Buna göre kadınların cinsiyetlerine göre çatışma sıklığının erkeklere göre daha fazla olduğu ve aralarında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Elde edilen veriler incelendiğinde kadın katılımcıların Çatışma Çözüm Stili Alt Ölçekleri olan olumlu çatışma çözüm stili, olumsuz çatışma çözüm stili ve geri çekilme çatışma çözüm stili puanlarının daha yüksek olduğu görülürken; erkek katılımcıların boyun eğme çatışma çözüm stili puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak çatışma çözme stillerinden yalnızca olumsuz çatışma çözüm stili ile boyun eğme çatışma çözüm stili cinsiyete göre anlamlı düzeyde değişiklik gösterdiği görülmüştür.

Araştırmaya katılan evli bireylerin cinsiyetlerine göre Olumsuz Çatışma Çözüm Stili puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır ($p < 0,05$). Kadın katılımcıların olumsuz çatışma çözme puanları erkek katılımcılardan daha yüksek olup aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlıdır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin cinsiyetlerine göre Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili puanları arasında anlamlı bir farklılaşma vardır ($p < 0,05$). Buna göre erkek katılımcıların Boyun Eğme Çatışma Çözüm puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu ve bu farkın anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sebeple Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır diyebiliriz.

Katılımcıların Evlilik Uyumu, Çatışma Yaygınlığı, Olumlu Çatışma Çözüm Stili ve Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili puanlarının cinsiyete bağlı olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür($p>0,05$).

4.2.2. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın başka bir problemi “Evli bireylerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri çocuk sahibi olma durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir? Sorusunu ele almak amacıyla yapılan analiz sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Çocuk Sahibi Olma Durumu	N	S.O	S.T	U	P
Evlilik Uyumu	Evet	208	137,37	28572,50	6836,500	,000*
	Hayır	106	197,00	20882,50		
Çatışma Sıklık	Evet	208	167,85	34913,00	8871,000	,005*
	Hayır	106	137,19	14542,00		
Çatışma Yaygınlık	Evet	208	170,39	35441,00	8343,000	,000*
	Hayır	106	132,21	14014,00		
Olumlu Çatışma Stilleri	Evet	208	145,08	30177,50	8441,500	,001*
	Hayır	106	181,86	19277,50		
Olumsuz Çatışma Stilleri	Evet	208	161,32	33555,00	10229,00	,295
	Hayır	106	150,00	15900,00		
Geri Çekilme Çatışma Stilleri	Evet	208	156,66	32585,00	10849,00	,818
	Hayır	106	159,15	16870,00		
Boyun Eğme Çatışma Stili	Evet	208	158,39	32945,50	10838,500	,807
	Hayır	106	155,75	16509,50		

* $p < .05$

Tablo 14’de evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların çocuk sahibi olma durumlarına göre evlilik uyum puanlarının anlamlı ölçüde farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Buna göre çocuk sahibi olmayanların çocuk sahibi olanlara kıyasla evlilik uyumunun daha yüksek olduğu ve evlilikteki uyumun çocuğun olup olmaması sahibi durumuyla anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Elde edilen veriler incelendiğinde çatışma sıklığının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Tablo incelendiğinde çocuk sahibi olanların çocuk sahibi olmayanlara göre çatışma sıklığının daha fazla olduğu görülmüştür. Yine aynı şekilde çatışma yaygınlığı puanlarının da çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir($p<0,05$). Bu sebeple çocuk sahibi olanların çatışma yaygınlığının çocuk sahibi olmayanlara göre daha fazla olduğunu söyleyebiliriz.

Elde edilen veriler doğrultusunda katılımcılardan çocuk sahibi olmayanların Çatışma Çözüm Stili Alt Ölçekleri olan olumlu çatışma çözüm stili ve geri çekilme çatışma çözüm stili puanlarının daha yüksek olduğu görülürken; çocuk sahibi olanların olumsuz çatışma çözüm stili ve boyun eğme çatışma çözüm stili puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak bu farklılardan olumlu çatışma çözüm stili ile çocuk sahibi olma durumu arasında anlamlı bir ilişki ($p=0,001<0,05$) varken; çatışma çözüm stillerinin diğer alt ölçeklerine(olumsuz,geri çekilme ve boyun eğme) ait puanlarla çocuk sahibi olma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir.

Katılımcıların evlilik uyumu, yaşadıkları çatışmaların sıklık ve yaygınlığı olumlu çatışma çözüm stili puanları çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşırken($p<0,05$), olumsuz çatışma çözüm stili, geri çekilme ve boyun eğme çatışma çözüm stili puanları çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır($p>0,05$).

4.2.3. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın başka bir problemi olan “Evli bireylerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri çalışma durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir? Sorusunu ele almak amacıyla yapılan analiz sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Çalışma Durumu	N	S.O	S.T	U	P
Evlilik Uyumu	Evet	264	156,67	41360,00	6380,000	,708
	Hayır	50	161,90	8095,00		
Çatışma Sıklık	Evet	264	164,41	43403,00	4777,000	,002*
	Hayır	50	121,04	6052,00		
Çatışma Yaygınlık	Evet	264	164,73	43487,50	4692,500	,001*
	Hayır	50	119,35	5967,50		
Olumlu Çatışma Stilleri	Evet	264	158,85	41935,50	6244,500	,545
	Hayır	50	150,39	7519,50		
Olumsuz Çatışma Stilleri	Evet	264	157,49	41577,50	6597,500	,997
	Hayır	50	157,55	7877,50		
Geri Çekilme Çatışma Stilleri	Evet	264	155,65	41091,50	6111,500	,406
	Hayır	50	167,27	8363,50		
Boyun Eğme Çatışma Stili	Evet	264	160,43	42352,50	5827,500	,189
	Hayır	50	142,05	7102,50		

* $p < .05$

Tablo 15’de araştırmaya katılan evli bireylerin çalışma durumlarına göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların çalışma durumlarına göre Çatışma Sıklık puanlarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür ($p < 0,05$). Buna göre veriler incelendiğinde çalışan evli bireylerin çalışmayan evli bireylere göre çatışma sıklığının daha yüksek olduğu ve bu anlamda çatışma sıklık puanların bireylerin çalışma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Elde edilen veriler incelendiğinde çatışma yaygınlık puanının çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Tablo incelendiğinde çalışan bireylerin çalışmayanlara göre çatışma yaygınlığının daha fazla olduğu görülmüştür.

Elde edilen veriler doğrultusunda araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumu, onların çalışma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır($p>0,05$). Yine aynı şekilde Çatışma Çözüm Stili Alt Ölçekleri(olumlu çatışma çözüm stili, olumsuz çatışma çözüm stili, boyun eğme çatışma çözüm stili ve geri çekilme çatışma çözüm stili) puanlarının bireylerin çalışma durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmektedir($p>0,05$).

4.2.4.Katılımcıların Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın başka bir problemi olan “Evli bireylerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir? Sorusunu ele almak amacıyla yapılan analiz sonuçlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Çatışmayı Kimin Başlattığı	N	S.O	S.T	U	P
Evlilik Uyumu	Ben başlatırım	180	167,68	30182,50	10227,500	,021*
	Eşim başlatır	134	143,82	19272,50		
Çatışma Sıklık	Ben başlatırım	180	146,77	26419,00	10129,000	,015*
	Eşim başlatır	134	171,91	23036,00		
Çatışma Yaygınlık	Ben başlatırım	180	146,41	26353,50	10063,500	,012*
	Eşim başlatır	134	172,40	23101,50		
Olumlu Çatışma Stili	Ben başlatırım	180	165,78	29840,50	10569,500	,061
	Eşim başlatır	134	146,38	19614,50		
Olumsuz Çatışma Stili	Ben başlatırım	180	167,04	30067,50	10342,500	,031*
	Eşim başlatır	134	144,68	19387,50		
Geri Çekilme Çatışma	Ben başlatırım	180	140,23	25240,50	8950,500	,000*

Stili	Eşim başlatır	134	180,71	24214,50		
Boyun Eğme Çatışma Stili	Ben başlatırım	180	141,61	25490,00	9200,000	,000*
	Eşim başlatır	134	178,84	23965,00		

* $p < .05$

Tablo 16’da evli bireylerin çatışmayı kimin başlattığına ilişkin düşüncelerine göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların çatışmayı kimin başlattığına ilişkin düşüncelerine göre evlilik uyum puanlarının anlamlı ölçüde farklılaştığı görülmüştür ($p=0,021<0,05$). Buna göre çatışmayı kendisi başlatanların çatışmayı eşi başlatanlara göre evlilik uyum puanının daha yüksek olduğu ve evlilik uyumunun çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$).

Elde edilen veriler incelendiğinde çatışma sıklığının çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür ($p=0,015<0,05$). Bu anlamda tablo incelendiğinde çatışmayı eşinin başlattığını düşünenlerin çatışma sıklığının daha fazla olduğu ve çatışma sıklığının çatışmayı başlatan kişiye göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Analiz sonucu elde edilen veriler doğrultusunda çatışma yaygınlığının da aynı şekilde çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı ($p<0,05$) ve bu farklılıkta çatışmayı eşinin başlattığını düşünenlerin çatışma yaygınlığının daha fazla olduğu görülmüştür.

Yapılan analiz sonucu elde edilen veriler incelendiğinde Çatışma Çözüm Stili Alt Ölçeklerinden olan olumlu çatışma çözüm stili puanları çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Buna rağmen olumsuz çatışma çözüm stili puanlarının çatışmayı başlatan kişiye göre anlamlı şekilde farklılaştığı ve bu farklılıkta çatışmayı ben başlatırım diyenlerin çatışmayı eşim başlatır diyenlere göre daha fazla olumsuz çatışma çözüm stili kullandığı anlaşılmaktadır ($p=0,03<0,05$).

Çatışma Çözüm Stili alt ölçeklerinden olan geri çekilme ve boyun eğme puanlarının çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı

görülmektedir($p<0,05$). Veriler incelendiğinde çatışmayı eşim başlatır diyenlerin çatışmayı ben başlatırım diyenlere göre çatışmada geri çekilme ve boyun eğme davranışlarının daha fazla olduğu görülmüştür.

4.2.5. Katılımcıların Evlenme Kararını Alış Şekillerine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın alt problemlerinden olan “Evli bireylerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri onların evlenme kararını nasıl aldıklarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” soruna yönelik katılımcıların evlenme kararını alış şekillerine göre evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri incelenmiştir. Yapılan normallik varsayımı analizleri sonucunda normallik varsayımının karşılanmadığı görülerek (Kolmogorov-Smirnov $p< ,05$) analizler Kruskal Wallis H testi ile yapılmış olup anlamlı değerlerin tespit edilmesi içinse Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara tabloda yer verilmiştir.

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlenme Kararını Alış Şekline Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Evlenme Kararını Alış Şekli	N	S.O	x²	Sd	P
Evlilik Uyumu	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	240	169,14	29,474	4	,000*
	Görücü usulüyle, kendi kararım	31	161,29			
	Görücü usulüyle, ailemin kararıyla	7	58,43			
	Ailemin karşı çıkmasına rağmen	15	82,90			
	Kendi kararım, ailemin karşı çıkmasına rağmen	21	105,19			
Çatışma Sıklık	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	240	151,17	11,447	4	,022*
	Görücü usulüyle, kendi kararım	31	154,13			
	Görücü usulüyle, ailemin kararıyla	7	180,50			

	Ailemin karşı çıkmasına rağmen	15	226,87			
	Kendi kararım, ailemin karşı çıkmasına rağmen	21	177,60			
Çatışma Yaygınlık	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	240	148,93			
	Görücü usulüyle, kendi kararım	31	161,31			
	Görücü usulüyle, ailemin kararıyla	7	189,14	14,794	4	,005*
	Ailemin karşı çıkmasına rağmen	15	229,13			
	Kendi kararım, ailemin karşı çıkmasına rağmen	21	188,17			
Olumlu Çatışma Stilleri	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	240	160,04			
	Görücü usulüyle, kendi kararım	31	156,26			
	Görücü usulüyle, ailemin kararıyla	7	137,86	1,854	4	,763
	Ailemin karşı çıkmasına rağmen	15	130,57			
	Kendi kararım, ailemin karşı çıkmasına rağmen	21	156,07			
Olumsuz Çatışma Stilleri	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	240	160,08			
	Görücü usulüyle, kendi kararım	31	143,87			
	Görücü usulüyle, ailemin kararıyla	7	170,43	2,052	4	,726
	Ailemin karşı çıkmasına rağmen	15	164,90			
	Kendi kararım, ailemin karşı çıkmasına rağmen	21	138,57			

Geri Çekilme Çatışma Stilleri	Kendi seçimim,	240	159,19	,937	4	,919
	ailemin onayıyla					
	Görücü usulüyle,	31	144,47			
	kendi kararım					
	Görücü usulüyle,	7	158,79			
	ailemin kararıyla					
Boyun Eğme Çatışma Stili	Ailemin karşı	15	165,47	3,217	4	,522
	çıkmasına rağmen					
	Kendi kararım,	21	151,33			
	ailemin karşı					
	çıkmasına rağmen					
Boyun Eğme Çatışma Stili	Kendi seçimim,	240	155,60	3,217	4	,522
	ailemin onayıyla					
	Görücü usulüyle,	31	175,98			
	kendi kararım					
	Görücü usulüyle,	7	113,00			
	ailemin kararıyla					
Boyun Eğme Çatışma Stili	Ailemin karşı	15	161,20	3,217	4	,522
	çıkmasına rağmen					
	Kendi kararım,	21	164,10			
	ailemin karşı					
	çıkmasına rağmen					

* $p < .05$

Tablo 17’de evli bireylerin evlenme kararının nasıl alındığına göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Kruskal Wallis H testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların evlenme kararını alış şekillerine göre çatışma çözüm stili ölçeğine ait alt ölçek puanlarının(olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme) anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür($p>0,05$).

Kruskal Wallis H testi kullanılarak yapılan analiz tablosu incelendiğinde katılımcıların evlenme kararını alış şekillerine göre evlilik uyum puanlarının ve evlilik çatışması alt ölçek puanlarının(çatışma sıklığı, çatışma yaygınlığı) anlamlı

ölçüde farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Buna göre evlilik kararını alış şekillerinin en az bir tanesi evlilik uyumu ve evlilik çatışması açısından anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Bu anlamda hangilerinin evlilik uyumu ve evlilik çatışması üzerinde etkili olduğu incelmek adına Mann Witney U testi yapılarak farklılığın kaynağı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Tablo 18. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlenme Kararını Alış Şekillerine Göre Evlilik Uyum ve Evlilik Çatışması Puanlarına Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Evlenme kararını alış şekli	N	S.O	S.T	U	P
Evlilik Uyum	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	136,77	32824,5	3535,5	0,653
	Görücü usulü ve kendi kararı ile	31	130,05	4031,5		
	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	126,46	30350,5	249,5	0,002*
	Görücü usulü ve aile kararı ile	7	39,64	277,5		
	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	132,06	31695	825	0,000*
	Ailenin karşı çıkmasına rağmen	15	63	945		
	Kendi seçimim, ailemin onayıyla	240	135,35	32483,5	1476,5	0,002*
	Kendi kararım, ailemin bilgisi dışında	21	81,31	1707,5		
Çatışma Sıklık	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	135,75	32579,5	3659,5	0,883
	Görücü usulü ve kendi kararı ile	31	137,95	4276,5		
	Kendi seçimi ve aile onayı	240	123,36	29607,5	687,5	0,413

	ile					
	Görücü usulü ve aile kararı ile	7	145,79	1020,5		
	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	124,4	29856,5	936,5	0,002*
	Ailenin karşı çıkmasına rağmen	15	185,57	2783,5		
	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	129,19	31005	2085	0,190
	Kendi kararı ve aile bilgisi dışında	21	151,71	3186		
Çatışma Yaygınlık	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	134,83	32360	3440	0,495
	Görücü usulü ve kendi kararı ile	31	145,03	4496		
	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	123,12	29549	629	0,257
	Görücü usulü ve aile kararı ile	7	154,14	1079		
	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	124,22	29812	892	0,001*
	Ailenin karşı çıkmasına rağmen	15	188,53	2828		
	Kendi seçimi ve aile onayı ile	240	128,29	30788,5	1868,5	0,049*
	Kendi kararı ve aile bilgisi dışında	21	162,02	3402,5		

* p < .05

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların evlenme kararını alış şekilleri ikili gruplar halinde incelenmiştir. Buna göre “Kendi seğıimim, ailemin onayı” ile evlilik kararı aldım diyenler ile “Görücü usulü, ailemin kararıyla” evlilik kararı aldım diyenler arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılık vardır ve bu farklılık evlenme kararını “Kendi seğıimim, ailemin onayı” ile aldım diyenlerin lehinedir($p=0,002<0,05$). Yine aynı şekilde “Kendi seğıimim, ailemin onayı” ile evlilik kararı aldım diyenlerin “Ailemin karşı çıkmasına rağmen” evlilik kararı aldım diyenlere göre evlilik uyum puanının daha fazla olduğu ve bu iki grup arasında evlilik uyumuna göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Aynı sonucun “Kendi kararım, ailemin bilgisi dışında” evlenme kararı aldım diyenlerde de görüldüğü ve bu grubun evlilik uyum puanlarının “Kendi seğıimim, ailemin onayı ile” diyenlerden düşük ve aralarındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür($p=0,002<0,05$).

Yapılan analizde katılımcılardan “Ailemin karşı çıkmasına rağmen” evlilik kararı aldım diyenlerin “Kendi seğıimim, ailemin onayı” ile evlilik kararı aldım diyenlere göre çatışma sıklık puanlarının daha fazla olduğu ve iki grup arasında evlilik kararını alış şekli ile çatışma sıklığı arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir($p=0,002<0,05$).

Tablo incelendiğinde “Ailemin karşı çıkmasına rağmen” evlenme kararı aldım diyenlerin “Kendi seğıimim, ailemin onayıyla” evlilik kararı aldım diyenlere göre çatışma yaygınlık puanlarının daha yüksek olduğu ve aralarında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir($p=0,001<0,05$). Yine aynı şekilde “Kendi kararım, ailemin bilgisi dışında” evlenme kararı aldım diyenlerin “Kendi seğıimim, ailemin onayıyla” evlenme kararı aldım diyenlere göre çatışma yaygınlık puanlarının daha yüksek olduğu ve aralarında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir($p=0,049<0,05$).

4.2.6. Katılımcıların Eşle Yakınlık Derecesine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bir başka alt problemlerinden olan “Evli bireylerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri onların eşle yakınlık derecelerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” soruna yönelik

katılımcıların eşle yakınlık derecelerine göre evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri incelenmiştir. Yapılan normallik varsayımı analizleri sonucunda normallik varsayımının karşılanmadığı görülerek (Kolmogorov-Smirnov $p < ,05$) analizler ikiden fazla grubun karşılaştırılabildiği Kruskal Wallis H testi ile yapılmış olup anlamlı değerlerin tespit edilmesi içinse Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara tabloda yer verilmiştir.

Tablo 19. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eşle Yakınlık Derecesine Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Eşle Yakınlık Derecesi	N	S.O	χ^2	Sd	P
Evlilik Uyum	Yakın akrabam	5	220,20	2,474	2	,290
	Uzak akrabam	10	150,35			
	Akrabalık bağım yok	299	156,69			
Çatışma Sıklık	Yakın akrabam	5	30,00	10,140	2	,006*
	Uzak akrabam	10	169,20			
	Akrabalık bağım yok	299	159,24			
Çatışma Yaygınlık	Yakın akrabam	5	42,40	8,175	2	,017*
	Uzak akrabam	10	159,80			
	Akrabalık bağım yok	299	159,35			
Olumlu Çözüm Stili	Yakın akrabam	5	201,10	1,961	2	,375
	Uzak akrabam	10	181,75			
	Akrabalık bağım yok	299	155,96			
Olumsuz Çözüm Stili	Yakın akrabam	5	98,00	2,189	2	,335
	Uzak akrabam	10	157,80			
	Akrabalık bağım yok	299	158,48			
Geri Çekilme Çözüm Stili	Yakın akrabam	5	130,20	3,114	2	,211
	Uzak akrabam	10	203,90			
	Akrabalık bağım yok	299	156,40			
Boyun Eğme	Yakın akrabam	5	130,60			

Çözüm Stili	Uzak akrabam	10	206,35	3,395	2	,183
	Akrabalık bağım yok	299	156,32			

* $p < .05$

Tablo 19’da evli bireylerin eşle yakınlık derecesine göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Kruskal Wallis H testi kullanılarak yapılan analiz tablosu incelendiğinde katılımcıların eşle yakınlık derecesine göre Evlilik Uyum Ölçeği puanlarının ve Çatışma Çözüm Stili Ölçeğine ait alt ölçek(olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme) puanlarının anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür($p>0,05$).

Tablo incelendiğinde yapılan analizde katılımcıların eşle yakınlık derecesine göre Evlilik Çatışması alt ölçek(Çatışma Sıklığı ve Çatışma Yaygınlığı) puanlarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür($p<0,05$).

Buna göre eşle yakınlık derecesinden en az bir tanesi evlilik çatışması ölçek puanları açısından anlamlı şekilde farklılaşmaktadır($p<0,05$). Bu anlamda hangi yakınlık düzeyinin/düzeylerinin(yakın akrabam, uzak akrabam, akrabalık bağım yok) evlilik çatışması üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığını incelemek adına Mann Witney U testi yapılmış ve söz konusu gruplar ikili olarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 20. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eşle Yakınlık Derecesine Göre Evlilik Çatışması Puanlarına Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Eşle Yakınlık Derecesi	N	S.O	S.T	U	P
Çatışma Sıklık	Yakın akrabam	5	3,60	18,00	3,000	,007*
	Uzak akrabam	10	10,2	102,00		
	Yakın akrabam	5	29,40	147,00	132,000	,002*
	Akrabalık bağım yok	299	154,56	46213		
	Uzak akrabam	10	164,50	1645,00	1400,00	0,732
	Akrabalık bağım yok	299	154,68	46250,00		
	Yakın akrabam	5	4,90	24,50	9,500	,056
	Uzak akrabam	10	9,55	95,50		

Çatışma Yaygınlık	Yakın akrabam	5	40,50	202,50	187,500	,004*
	Akrabalık bağım yok	299	154,37	46157,50		
	Uzak akrabam	10	155,75	1557,5	1487,500	0,978
	Akrabalık bağım yok	299	154,97	46337,5		

* $p < .05$

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların eşle yakınlık derecesi ile evlilik çatışma sıklık puanı arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farklılığın da eşle yakınlık derecesi arttıkça çatışma sıklığını azalttığı yönünde olduğu görülmektedir($p < 0,05$). Yine benzer şekilde çatışma yaygınlık puanının da eşle akrabalık bağı olmayan grupta eşle yakın akraba olanlara göre daha yüksek olduğu ve eşle yakınlık derecesine göre çatışma yaygınlığının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir($p < 0,05$). Ancak karşılaştırılan grupların frekans analizleri kontrol edildiğinde araştırma katılımcılarının neredeyse tamamına yakınının(299kişi, %95,2)eşleriyle aralarında akrabalık bağı olmadığı olmadığını ifade ettiği, 10 kişinin(%3,2) eşle uzak akraba olduğunu ve 5 kişinin(%1,6) de eşle yakın akraba olduğunu ifade ettiği görülmüştür.

Tablo 20 incelendiğinde eşlerin yakın akraba olması durumunda çatışmaların ortaya çıkma sıklığının uzak akraba olması durumuna göre ve akrabalık bağının olmaması durumuna göre daha az olduğu görülmüştür. Bu sonuç, aynı sosyokültürel değerlere sahip kişilerin fikirlerinin daha fazla uyuşuyor olabileceği şeklinde açıklanabileceği gibi geleneksel aile yapısının çiftler üzerindeki otokontrolü ile de açıklanabilir. Bu bağlamda aileye yabancı birinin girmesinin ekonomik ve manevi birikimlere karşı bir tehdit unsuru olarak görülebileceği, bunun da çatışma sıklığını arttırmasının söz konusu olabileceği düşünülmektedir.

4.2.7.Katılımcıların Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bir başka alt problemlerinden olan “Evli bireylerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” soruna yönelik katılımcıların eşle yakınlık derecelerine göre evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve

çatışma çözüm stilleri incelenmiştir. Yapılan normallik varsayımı analizleri sonucunda normallik varsayımının karşılanmadığı görülerek (Kolmogorov-Smirnov $p < ,05$) analizler ikiden fazla grubun karşılaştırılabildiği Kruskal Wallis H testi ile yapılmış olup anlamlı değerlerin tespit edilmesi içinse Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara tabloda yer verilmiştir.

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığı	N	S.O	χ^2	Sd	P
Evlilik Uyum	Ben yaparım Eşim yapar Birlikte yaparız	95 40 179	127,07 149,34 175,47	18,039	2	,000*
Çatışma Sıklık	Ben yaparım Eşim yapar Birlikte yaparız	95 40 179	182,99 139,08 148,09	11,062	2	,004*
Çatışma Yaygınlık	Ben yaparım Eşim yapar Birlikte yaparız	95 40 179	177,29 155,29 147,49	6,719	2	,035*
Olumlu Çözüm Stili	Ben yaparım Eşim yapar Birlikte yaparız	95 40 179	143,86 138,54 168,98	6,778	2	,034*
Olumsuz Çözüm Stili	Ben yaparım Eşim yapar Birlikte yaparız	95 40 179	181,28 152,90 145,91	9,563	2	,008*
Geri Çekilme Çözüm Stili	Ben yaparım Eşim yapar Birlikte yaparız	95 40 179	157,60 154,73 158,07	,045	2	,978
Boyun Eğme	Ben yaparım	95	148,69			

Çözüm Stili	Eşim yapar	40	195,96	8,432	2	,015*
	Birlikte yaparız	179	153,58			

* $p < .05$

Tablo 21’de evli bireylerin ev işlerini kimin yaptığına göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Kruskal Wallis H testi kullanılarak yapılan analiz tablosu incelendiğinde ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre evlilik uyumu, çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığı anlamlı şekilde farklılaşmaktadır($p < 0,05$). Yine aynı şekilde Çatışma Çözüm Stili Ölçeğine ait alt ölçeklerden olan olumlu çözüm stili, olumsuz çözüm stili ve boyun eğme çözüm stili puanlarının da ev işlerini kimin yaptığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruplar arasında anlamlı şekilde oluştuğunu incelemek için Mann Witney U testi yapılmış ve ilgili tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 22. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Uyumuna Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığı	N	S.O	S.T	U	P
Evlilik Uyumu	Ben yaparım	95	64,75	6151,50	1591,500	,137
	Eşim yapar	40	75,71	3028,50		
	Ben yaparım	95	110,32	10480,00	5920,000	,000*
	Birlikte yaparız	179	151,93	27195,00		
	Eşim yapar	40	94,13	3765,00	2945,000	,079
	Birlikte yaparız	179	113,55	20325,00		

* $p < .05$

Tablo 22’de evli bireylerin ev işlerini kimin yaptığına göre Evlilik Uyumu Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcılar ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre ikili gruplar halinde evlilik uyumu ile ilişkisi ele alınmıştır. Buna göre ev işlerini eşiyle birlikte yapanların evlilik uyumlarının ev işleri kendisi yapanlara göre daha fazla olduğu ve ev işlerini ben yaparım diyenler ile birlikte yaparız diyenler arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür($p<0,05$).

Tablo incelendiğinde evlilik uyumu açısından ev işlerini ben yaparım diyenler ile eşim yapar diyenler arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı($p=0,137>0,05$), yine aynı şekilde ev işlerini eşim yapar diyenler ile birlikte yaparız diyenler arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı($p=0,079>0,05$) görülmüştür.

Tablo 23. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Çatışmasına Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığı	N	S.O	S.T	U	P
Çatışma Sıklık	Ben yaparım	95	73,67	6998,50	1361,500	,009*
	Eşim yapar	40	54,54	2181,50		
	Ben yaparım	95	157,32	14945,50	6619,500	,003*
	Birlikte yaparız	179	126,98	22729,50		
	Eşim yapar	40	105,04	4201,50	3381,500	,584
	Birlikte yaparız	179	111,11	19888,50		
	Ben yaparım	95	70,86	6731,50	1628,500	,190
	Eşim yapar	40	61,21	2448,50		
Çatışma Yaygınlık	Ben yaparım	95	154,43	14671,00	6894,000	,010*
	Birlikte yaparız	179	128,51	23004,00		
	Eşim yapar	40	114,58	4583,00	3397,000	,613
	Birlikte yaparız	179	108,98	19507,00		

* $p < .05$

Tablo 23’de evli bireylerin ev işlerini kimin yaptığına göre Evlilik Çatışması ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcılar ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre ikili gruplar halinde evlilik çatışması ile ilişkisi ele alınmıştır. Buna göre ev işlerini “ben yaparım” diyenlerin çatışma sıklığının “eşim yapar” diyenlere göre daha fazla olduğu ve aralarındaki farklılığın anlamlı olduğu görülmüştür($p=0,009<0,05$). Yine aynı şekilde ev işlerini “ben yaparım” diyenlerin “birlikte yaparız” diyenlere göre çatışma sıklığının daha fazla olduğu ve bu iki grup arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu söyleyebiliriz($p=0,003<0,05$).

Tablo incelendiğinde ev işleri “ben yaparım” diyenlerin çatışma yaygınlığının da ev işlerini “birlikte yaparız” diyenlere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu anlamda ev işlerini ben yaparız diyen katılımcı grubuyla ev işlerini birlikte yaparız diyen katılımcı grubu arasında evlilikteki çatışma yaygınlığı arasında anlamlı bir farklılık vardır($p=0,010<0,05$).

Tablo 24. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Çatışma Çözüm Stilleri Alt Ölçeklerine Ait Mann Witney U Testi Sonuçları

	Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığı	N	S.O	S.T	U	P
Olumlu çözüm stili	Ben yaparım	95	68,69	6525,50	1834,500	,752
	Eşim yapar	40	66,36	2654,50		
	Ben yaparım	95	123,17	11701,00	7141,000	,029*
	Birlikte yaparız	179	145,11	25974,00		
	Eşim yapar	40	92,68	3707,00	2887,000	,055
	Birlikte yaparız	179	113,87	20383,00		
Olumsuz çözüm stili	Ben yaparım	95	71,23	6766,50	1593,500	,139
	Eşim yapar	40	60,34	2413,50		
	Ben yaparım	95	158,05	15015,00	6550,000	,002*
	Birlikte yaparız	179	126,59	22660,00		

	Eşim yapar	40	113,06	4522,50	3457,500	,735
	Birlikte yaparız	179	109,32	19567,50		
Boyun eğme çözüm stili	Ben yaparım	95	61,86	5877,00	1317,000	,005*
	Eşim yapar	40	82,58	3303,00		
	Ben yaparım	95	134,83	12809,00	8249,000	,684
	Birlikte yaparız	179	138,92	24866,00		
	Eşim yapar	40	133,89	5355,50	2624,500	,008*
	Birlikte yaparız	179	104,66	18734,50		

* p < .05

Tablo 24’de evli bireylerin ev işlerini kimin yaptığına göre Çatışma Çözüm Stilleri Alt Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Kruskal Wallis H testi analizinde Çatışma Çözüm Stilleri Alt Ölçeklerinden “Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili” ile ev işlerinin kim tarafından yapıldığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür($p>0,05$). Bu sebeple çatışma çözüm stiline ilişkin gruplar arası farklılığın incelendiği Mann Witney U testi analizine Geri Çekilme Çözüm Stili alt ölçeği dâhil edilmemiştir.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcılar ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre olumlu, olumsuz ve boyun eğme çatışma çözüm stili ile ilişkisi açısından ele alınmıştır.

Buna göre ev işlerini “birlikte yaparız” diyenlerin olumlu çözüm stili puanlarının ev işlerini “ ben yaparım” diyenlere göre daha fazla olduğu ve olumlu çözüm stili açısından bu iki grup arasındaki farklılığın anlamlı olduğu görülmüştür($p=0,029<0,05$).

Yine benzer şekilde ev işlerini “ben yaparım” diyen katılımcıların olumsuz çözüm stili puanlarının ev işlerini “birlikte yaparız” diyenlere göre daha yüksek

olduğu ve olumsuz çatışma çözüm stili açısından bu iki grup arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir($p=0,002<0,05$).

Tablo incelendiğinde ev işlerini “eşim yapar” diyen katılımcıların çatışmalarda boyun eğme çözüm stili kullanma puanlarının ev işlerini hem “ben yaparım” diyenlerden hem de “birlikte yaparız diyenlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Veriler incelendiğinde boyun eğme çözüm stiline bu iki grup arasında da ev işlerini kimin yaptığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür($p<0,05$).

Tablodaki veriler doğrultusunda katılımcılardan ev işlerini “ben yaparım” diyenlerin çatışmalarda daha fazla olumsuz çatışma çözüm stili kullandıkları, ev işlerini “birlikte yaparız” diyenlerin çatışmalarda daha fazla olumlu çözüm stili kullandıkları ve ev işlerini “eşim yapar” diyenlerin ise çatışmalarda daha fazla boyun eğme çözüm stili kullandıklarını söyleyebiliriz.

4.2.8. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bir başka alt problemlerinden olan “Evli kişilerin evlilikteki uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışmaları çözme stilleri eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” soruna yönelik katılımcıların eğitim seviyelerine göre evlilikteki uyumları, evlilikteki çatışma durumları ve çatışma çözüm stilleri incelenmiştir. Yapılan normallik varsayımı analizleri sonucunda normallik varsayımının karşılanmaması (Kolmogorov-Smirnov $p< ,05$) sebebiyle analizler ikiden fazla grubun karşılaştırılabildiği Kruskal Wallis H testi ile yapılmıştır. Bu analiz sonucu anlamlı bulunan değerlerin tespit edilmesi içinse Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara tabloda yer verilmiştir.

Tablo 25. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Çatışmaları, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Analiz Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	S.O	x²	Sd	P
Evlilik Uyumu	İlkokul	14	163,96	4,297	4	,367
	Lise	19	131,63			

	Ön Lisans	41	141,57			
	Lisans	183	164,92			
	Lisans Üstü	57	152,18			
Çatışma Sıklık	İlkokul	14	81,93	11,988	4	,017*
	Lise	19	146,87			
	Ön Lisans	41	167,71			
	Lisans	183	157,50			
	Lisans Üstü	57	172,25			
Çatışma Yaygınlık	İlkokul	14	81,82	11,145	4	,025*
	Lise	19	165,58			
	Ön Lisans	41	160,96			
	Lisans	183	157,58			
	Lisans Üstü	57	170,65			
Olumlu Çözüm Stili	İlkokul	14	150,57	3,797	4	,434
	Lise	19	133,00			
	Ön Lisans	41	170,07			
	Lisans	183	161,74			
	Lisans Üstü	57	144,71			
Olumsuz Çözüm Stili	İlkokul	14	109,21	6,237	4	,182
	Lise	19	157,16			
	Ön Lisans	41	178,70			
	Lisans	183	157,01			
	Lisans Üstü	57	155,79			

Geri Çekilme Çözüm Stili	İlkokul	14	167,61	6,831	4	,145
	Lise	19	170,08			
	Ön Lisans	41	165,10			
	Lisans	183	162,46			
	Lisans Üstü	57	129,44			
Boyun Eğme Çözüm Stili	İlkokul	14	166,64	1,181	4	,881
	Lise	19	162,66			
	Ön Lisans	41	149,91			
	Lisans	183	160,56			
	Lisans Üstü	57	149,17			

* $p < .05$

Tablo 25’de katılımcıların eğitim durumlarına göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Öncesinde yapılan frekans analizi ile katılımcıların eğitim durumları incelenmiştir. Eğitim durumuna okur yazar değilim diyen hiç kimsenin olmadığı görülürken, okur yazarım diyen 1 kişinin olduğu, ilkokul mezunuyum diyen 7 kişinin olduğu ve ortaokul mezunuyum diyen 6 kişinin olduğu görülmüştür. Bu katılımcılara ait olan sayılar analiz için yeterli olmadığından bu grupta yer alan katılımcılar birleştirilmiş ve ilkokul düzeyinde kabul edilmiştir. Benzer şekilde doktora mezunu olan 10 kişinin bulunması sebebiyle bu grupta yer alan kişiler de yüksek lisans grubu ile birleştirilerek eğitim düzeyi lisansüstü olarak ifade edilmiştir.

Yapılan normallik varsayımı analizleri sonucunda normallik varsayımının karşılanmadığı (Kolmogorov-Smirnov $p < 0,05$) için analizler Kruskal Wallis H testi ve Mann Whitney U testleri kullanılarak yapılmıştır.

Kruskal Wallis H testi kullanılarak yapılan analiz tablosu incelendiğinde katılımcıların evlilik uyumunun eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmektedir($p=0,367>0,05$). Buna göre evlilik uyumu eğitim duruma göre değişiklik göstermemektedir. Yine benzer şekilde Çatışma Çözüm Stili Ölçeğine ait alt ölçek(olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme) puanlarının da ayrı ayrı olarak eğitim düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir($p>0,05$).

Yapılan analiz sonucu elde edilen veriler incelendiğinde çatışma sıklığının eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür($p=0,017<0,05$). Yine aynı şekilde çatışma yaygınlığının da eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığını söyleyebiliriz($p=0,025$). Farklılığın hangi gruplar arasında anlamlı şekilde oluştuğunu incelemek için Mann Witney U testi yapılmış ve ilgili tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 26. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Çatışmasına İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	S.O	S.T	U	P
Çatışma Sıklık	İlkokul	14	12,89	180,50	75,500	,035 ^b
	Lise	19	20,03	380,50		
	İlkokul	14	17,75	248,50	143,500	,006*
	Önlisans	41	31,50	1291,50		
	İlkokul	14	54,61	764,50	659,500	,002*
	Lisans	183	102,40	18738,50		
	İlkokul	14	19,18	268,50	163,500	,001*
	Lisansüstü	57	40,13	2287,50		
	Lise	19	95,95	1823,00	1633,000	,663
	Lisans	183	102,08	18680,00		
	Lisans	183	117,81	21558,50	4722,500	,281
	Lisansüstü	57	129,15	7361,50		
	İlkokul	14	12,36	173,00		,017 ^b
	Lise	19	20,42	388,00	68,000	
	İlkokul	14	18,18	254,50	149,500	,008*

Çatışma Yaygınlık	Önlisans	41	31,35	1285,50		
	İlkokul	14	54,50	763,00	658,000	,002*
	Lisans	183	102,40	18740,00		
	İlkokul	14	19,29	270,00	165,000	,001*
	Lisansüstü	57	40,11	2286,00		
	Lise	19	106,95	2032,00	1635,000	,669
	Lisans	183	100,93	18471,00		
	Lisans	183	118,16	21624,00	4788,000	,350
	Lisansüstü	57	128,00	7296,00		

* $p < .05$

Tablo 26’da katılımcıların eğitim durumlarına göre Evlilik Çatışması ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların eğitim durumuna göre ikili gruplar halinde evlilik çatışması ile ilişkisi ele alınmıştır. Buna göre eğitim durumu ilkokul olanların çatışma sıklığının eğitim durumu önlisans olanlara göre daha düşük olduğu ve aralarındaki farklılığın anlamlı olduğu görülmüştür($p=0,006<0,05$). Yine aynı şekilde eğitim durumu ilkokul düzeyinde olanların çatışma sıklığının lisans düzeyinde eğitimi olanlara göre daha düşük olduğu ve bu iki eğitim seviyesi arasında çatışma sıklığı açısından anlamlı bir fark olduğu görülmüştür($p=0,002<0,05$). İlkokul ile lisansüstü karşılaştırılması yapıldığında ise ilkokul düzeyinde eğitimi olanların lisansüstü eğitim düzeyinde olanlara göre çatışma sıklığının yine daha düşük olduğu ve aralarındaki bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür($p=0,001<0,05$). Katılımcıların eğitim durumlarına göre yapılan analiz sonucu elde edilen tablo incelendiğinde, eğitim düzeyi lise olanların eğitim düzeyi lisans olanlara göre çatışma sıklığının daha düşük olduğu; eğitim düzeyi lisans olanların da eğitim düzeyi lisansüstü olanlara göre çatışma sıklığının daha düşük olduğu görülmekte olup eğitim düzeyleri arasındaki farklılığın çatışma sıklığını anlamlı düzeyde farklılaştırmadığı görülmüştür($p>0,05$).

Elde edilen sonuçlar incelendiğinde araştırmaya katılan evli bireylerden eğitim durumu önlisans, lisans ve yüksek lisans olanların çatışma yaygınlığının eğitim durumu ilköğretim düzeyinde olanlara göre daha fazla olduğu ve gruplar arası farklılığın anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür($p<0,05$). Buna rağmen eğitim düzeyi lise olanlarla lisans olanlar arasında çatışma yaygınlığı açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir($p=0,669>0,05$). Yine aynı şekilde eğitim durumu lisansüstü olanlarla lisans olanlar arasında da çatışma yaygınlığı açısından anlamlı bir farklılık yoktur($p=0,350>0,05$).

4.2.9. Katılımcıların Aylık Toplam Gelir Durumuna Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bir başka alt problemlerinden olan “Evli bireylerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri ailenin aylık toplam gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” soruna yönelik katılımcıların aylık gelirlerine göre evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri incelenmiştir.

Ailenin aylık toplam gelirinin ne kadar olduğu sorusu katılımcılara açık uçlu şekilde sorulduğu için bu değişkeni kategorik hale getirilmiştir. Bu bağlamda açık uçlu sorudan elde edilmiş olan toplam puan üzerinden yüzdelik değerler hesaplanarak %25’lik dilime karşılık gelen 5000 lira ve altı düşük; %50lik dilime karşılık gelen 8000lira ile 5001 lira arası orta; %75lik dilime karşılık gelen 10000 lira ile 8001 lira arası yüksek; %100’lük dilime karşılık gelen 50000 lira ile 10001 lira arası ise çok yüksek gelir olarak kategorileştirilmiştir.

Aylık toplam gelir değişkeninin kategorik hale getirilmesinin ardından yapılan frekans analizi sonucu katılımcıların %25,2’sinin (79 kişi) düşük gelirli olduğu, %26,1’inin (82 kişi) orta gelirli olduğu, %26,4’ünün (83 kişi) yüksek gelirli olduğu ve %22,3’ünün (70 kişi) çok yüksek gelirli olduğu tespit edilmiştir.

Aylık toplam gelir kategorik hale gerildikten sonra bağımsız değişken olarak alınmış ve evlilik uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stilleri ile ilişkisi Kruskal Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Bu analiz sonucu anlamlı bulunan

değerlerin tespit edilmesi içinse Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara tabloda yer verilmiştir.

Tablo 27. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Aylık Toplam Gelir Durumuna Göre Evlilik Çatışmaları, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarına Ait Kruskal Wallis H Testi Analiz Sonuçları

	Aylık Toplam Gelir Durumu	N	S.O	x²	Sd	P
Evlilik Uyum	Düşük	79	165,10	1,999	3	,573
	Orta	82	164,01			
	Yüksek	83	150,37			
	Çok Yüksek	70	149,76			
Çatışma Sıklık	Düşük	79	133,56	7,983	3	,046*
	Orta	82	159,07			
	Yüksek	83	168,66			
	Çok Yüksek	70	169,44			
Çatışma Yaygınlık	Düşük	79	133,69	7,372	3	,061
	Orta	82	162,89			
	Yüksek	83	167,05			
	Çok Yüksek	70	166,73			
Olumlu Çözüm Stili	Düşük	79	171,89	5,470	3	,140
	Orta	82	143,79			
	Yüksek	83	165,92			
	Çok Yüksek	70	147,34			
Olumsuz Çözüm Stili	Düşük	79	145,44	2,221	3	,528
	Orta	82	166,34			
	Yüksek	83	159,34			
	Çok Yüksek	70	158,59			
Geri Çekilme Çözüm Stili	Düşük	79	164,61	3,580	3	,310
	Orta	82	166,43			
	Yüksek	83	142,41			
	Çok Yüksek	70	156,91			

Boyun Eğme	Düşük	79	169,62			
Çözüm Stili	Orta	82	156,44	2,070	3	,558
	Yüksek	83	153,23			
	Çok Yüksek	70	150,13			

* $p < .05$

Tablo 27’de katılımcıların aylık toplam gelir düzeylerine göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Kruskal Wallis H testi kullanılarak yapılan analiz tablosu incelendiğinde çatışma sıklığının aylık toplam gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmekte iken($p=0,046<0,05$); çatışma yaygınlığının katılımcıların aylık gelir durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p=0,061>0,05$) görülmüştür.

Tablo incelendiğinde evlilik uyumunun aylık toplam gelir düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı($p=0,573>0,05$) görülmektedir. Yine aynı şekilde çatışma çözüm stili alt ölçekleri olan olumlu çözüm stiline($p=0,140>0,05$), olumsuz çözüm stiline($p=0,528>0,05$), geri çekilme çözüm stiline($p=0,310>0,05$) ve boyun eğme çözüm stiline($p=0,558>0,05$) katılımcıların aylık gelir durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Tablo 28. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Aylık Gelir Durumlarına Göre Çatışma Sıklıklarına İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları

	Aylık Toplam Gelir Durumu	N	S.O	S.T	U	P
	Düşük	79	74,14	5857,00	2697,000	,067
	Orta	82	87,61	7184,00		
	Düşük	79	72,73	5745,50	2585,500	,020*
	Yüksek	83	89,85	7457,50		
Çatışma Sıklık	Orta	82	80,09	6567,00	3164,000	,436
	Yüksek	83	85,88	7128,00		
	Orta	82	74,38	6099,00	2696,000	,520
	Çok Yüksek	70	78,99	5529,00		

* $p < .05$

Tablo 28’de katılımcıların aylık toplam gelir düzeylerine göre çatışma sıklık puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların aylık toplam gelir durumuna göre çatışma sıklık ilişkisi ele alınmıştır. Buna göre aylık toplam gelir durumuna göre gelir durumu düşük olanlarla yüksek olanlar arasında çatışma sıklığı açısından istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p=0,020<0,05$).

Tablo incelendiğinde düşük gelirle orta gelir, orta gelirle yüksek gelir, orta gelirle çok yüksek gelir arasında çatışma sıklığı açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür($p>0,05$).

Tabloya göre, katılımcıların çatışma sıklığı gelir durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Bu bağlamda düşük gelire sahip kişilerin çatışma sıklığının yüksek gelire sahip olan katılımcılara göre daha düşük olması, kişilerin ekonomik kaynaklı beklentilerinin gelir durumları ile ilişkili olabileceğiyle aynı zamanda da ekonomik sınırlılıkların çiftleri birbirlerini destekleme ve zorluklar karşısında anlayışlı davranmaya teşvik etmesiyle açıklanabilir.

4.2.10. Katılımcıların Yaşlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bir başka alt problemlerinden olan “Evli bireylerin evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri bireylerin yaşlarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” soruna yönelik katılımcıların yaşlarına göre evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri incelenmiştir.

Yaş sürekli değişkeni kategorik hale getirilmiştir. Bu anlamda yüzdelik dilimler üzerinden yapılan hesaplama ile 28 yaş ve altı, 29-33 yaş aralığı, 34-38 yaş aralığı, 39-45 yaş aralığı ve 46-66 yaş aralığı olmak üzere beş kategoriye ayrılmıştır. Yaş değişkeninin kategorik hale getirilmesinin ardından yapılan frekans analizi sonucu, katılımcıların %20,4’ünün (64 kişi) 28 yaş ve daha altında olduğu; %22’sinin (69 kişi) 29-33 yaş aralığında olduğu; %20,4’ünün (64 kişi) 34-38 yaş aralığında olduğu; %18,5’inin (58 kişi) 39-45 yaş aralığında olduğu ve %18,8’inin (59 kişi) de 46-66 yaş aralığında olduğu görülmüştür.

Yaşa göre evlilik uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stilleri ilişkisi Kruskall Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Bu analiz sonucu anlamlı bulunan değerlerin tespit edilmesi içinse Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara tabloda yer verilmiştir.

Tablo 29. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Yaşlarına Göre Evlilik Çatışmaları, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarına Ait Kruskall Wallis H Testi Analiz Sonuçları

	Yaş	N	S.O	χ^2	Sd	P
Evlilik Uyumu	28 yaş ve altı	64	190,51	22,652	4	,000*
	29-33 yaş	69	166,91			
	34-38 yaş	64	164,21			
	39-45 yaş	58	116,81			
	46-66 yaş	59	143,42			
Çatışma Sıklık	28 yaş ve altı	64	150,10	3,393	4	,494
	29-33 yaş	69	157,00			
	34-38 yaş	64	159,63			
	39-45 yaş	58	174,81			
	46-66 yaş	59	146,79			
Çatışma Yaygınlık	28 yaş ve altı	64	139,88	7,417	4	,115
	29-33 yaş	69	151,82			
	34-38 yaş	64	160,87			
	39-45 yaş	58	183,01			
	46-66 yaş	59	154,53			
Olumlu Çözüm Stili	28 yaş ve altı	64	164,64	2,715	4	,607
	29-33 yaş	69	164,09			
	34-38 yaş	64	156,76			
	39-45 yaş	58	159,26			
	46-66 yaş	59	141,13			
Olumsuz Çözüm Stili	28 yaş ve altı	64	176,11	6,555	4	,161
	29-33 yaş	69	159,62			
	34-38 yaş	64	157,97			
	39-45 yaş	58	157,39			
	46-66 yaş	59	134,43			
Geri Çekilme Çözüm Stili	28 yaş ve altı	64	167,88	6,145	4	,189
	29-33 yaş	69	134,49			
	34-38 yaş	64	160,64			

	39-45 yaş	58	159,50			
	46-66 yaş	59	167,79			
Boyun Eğme	28 yaş ve altı	64	149,02			
Çözüm Stili	29-33 yaş	69	136,77	7,384	4	,117
	34-38 yaş	64	165,02			
	39-45 yaş	58	164,51			
	46-66 yaş	59	175,89			

* $p < .05$

Tablo 29’da katılımcıların yaşlarına göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçek puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Kruskal Wallis H testi kullanılarak yapılan analiz tablosu incelendiğinde evlilik uyumunun yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür($p=0,000<0,05$).

Tablo incelendiğinde çatışma sıklığının ve çatışma yaygınlığının yaşa göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür($p>0,05$). Yine aynı şekilde çatışma çözüm stili alt ölçekleri olan olumlu çözüm stiline($p=0,607>0,05$), olumsuz çözüm stiline($p=0,161>0,05$), geri çekilme çözüm stiline($p=0,189>0,05$) ve boyun eğme çözüm stiline($p=0,117>0,05$) katılımcıların yaşa göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Evlilik uyumu açısından yaşa göre anlamlı farklılaşmanın olduğu görülmüş olup bu farklılaşmanın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann Witney U uygulanmıştır.

Tablo 30. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Yaşlarına Göre Evlilik Uyumuna İlişkin Mann Witney U Testi Sonuçları

	Yaş	N	S.O	S.T	U	P
	28 yaş ve altı	64	72,13	4616,00	1880,000	,139
	29-33 yaş	69	62,25	4295,00		
	28 yaş ve altı	64	69,74	4463,50	1712,500	,109
	34-38 yaş	64	59,26	3792,50		
	28 yaş ve altı	64	74,66	4778,00	1014,000	,000*
	39-45 yaş	58	46,98	2725,00		

Evlilik Uyumu	28 yaş ve altı	64	71,48	4575,00	1281,000	,002*
	46-66 yaş	59	51,71	3051,00		
	29-33 yaş	69	67,59	4664,00	2167,000	,853
	34-38 yaş	64	66,36	4247,00		
	29-33 yaş	69	73,21	5051,50	1365,500	,002*
	39-45 yaş	58	53,04	3076,50		
	29-33 yaş	69	68,86	4751,00	1735,000	,150
	46-66 yaş	59	59,41	3505,00		
	34-38 yaş	64	70,23	4494,50	1297,500	,004*
	39-45 yaş	58	51,87	3008,50		
	34-38 yaş	64	65,87	4215,50	1640,500	,210
	46-66 yaş	59	57,81	3410,50		
	39-45 yaş	58	53,41	3098,00	1387,000	,077
	46-66 yaş	59	64,49	3805,00		

* p < .05

Tablo 30’da katılımcıların yaşlarına göre evlilik uyum puanlamalarına ilişkin karşılaştırmalar sunulmuştur.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan analizde katılımcıların yaş gruplarına göre evlilik uyumları ele alınmıştır. Buna göre yaş gruplarından 28 yaş ve altında olan katılımcılarla 39-45 yaş aralığında olan katılımcılar arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır($p=0,000<0,05$). Yine 28 yaş ve altı ile 46-66 yaş aralığında olan katılımcılar arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılık söz konusudur($p=0,002<0,05$).

Yaş aralığı 29-33 olanlar ile 39-45 yaş aralığında olanlar arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir($p=0,002<0,05$). Yine aynı şekilde 34-38 yaş aralığında olanlar ile 39-45 yaş aralığında olanlar arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p=0,004<0,05$).

Tablo incelendiğinde katılımcılardan 28 yaş ve altı ile 29-33 yaş aralığında olanlar arasında, 28 yaş ve altı ile 34-38 yaş aralığında olanlar arasında, 29-33 yaş aralığında olanlar ile 34-38 yaş aralığında olanlar arasında, 29-33 yaş aralığında olanlarla 34-38 yaş aralığında olanlar arasında, 29-33 yaş aralığında olanlar ile 46-66 yaş aralığında olanlar arasında, 34-38 yaş aralığında olanlarla 46-66 yaş aralığında olanlar arasında, 39-45 yaş aralığında olanlar ile 46-66 yaş aralığında olanlar arasında evlilik uyumu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır($p>0,05$).

4.2.11. Katılımcıların Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stili Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiler

Araştırmanın bir başka alt problemlerinden olan “Evli kişilerin evlilikteki uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışmaları çözme stilleri alt ölçekleri arasında bir ilişki var mıdır varsa bunun yön ve gücü nedir?” soruna yönelik katılımcıların evlilik uyumları, evlilik çatışmaları ve çatışma çözüm stilleri incelenmiştir. Bu alt problemi incelemek amacıyla Korelasyon Analizleri yapılarak elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur. Yapılan normallik varsayımı analizleri sonucu normallik varsayımının karşılanmaması(Kolmogorov-Smirnov $p<0,05$) sebebiyle korelasyonları Spearman Korelasyon analizi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara tabloda yer verilmiştir.

Tablo 31. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Alt Ölçekleri Arası İlişkinin Varlığının ve Yönünün Tespiti İçin Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	N	Ort.	SS	1	2	3	4	5	6	7
1.Evlilik Uyumu	314	2,8626	,63664	-	-	-	-	-	-	-
2.Çatışma Sıklık	314	,5506	,53047	-,684**	-	-	-	-	-	-
3.Çatışma Yaygınlık	314	,2699	,16944	-,658**	,952**	-	-	-	-	-
4.Olumlu Çözüm	314	4,3960	,97764	,235**	-,216**	-,204**	-	-	-	-
5.Olumsuz Çözüm	314	2,4145	,97861	-,371**	,507**	,465**	-,151**	-	-	-

6.Geri Çekilme	314	3,8211	1,18464	-,065	,037	,025	-,067	-,016	-	-
7.Boyun Eğme	314	3,4644	1,04474	-,052	,048	,075	,059	-,090	,490**	-

***p<0,05 **p<0,01.**

Spearman'ın sıralama korelasyon analizine göre evlilik uyumu ve evlilik çatışması alt ölçekleri(çatışma sıklık, çatışma yaygınlık) arasındaki ilişki ele alınmıştır. Buna göre evlilik uyumu ile çatışma sıklığı alt ölçeği arasında orta düzeyde negatif bir korelasyon bulunmaktadır ve bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkidir, $r_{\text{spearman}} = -0,684$; $p < 0,01$. Buna göre evlilik uyumu arttıkça çatışma sıklığı azalacaktır veya çatışma sıklığı arttıkça evlilik uyumu azalacaktır. Yine aynı şekilde evlilik uyumu ile çatışma yaygınlığı arasında orta düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmaktadır($r = -0,658$; $p < 0,01$). Buna göre evlilik uyumu arttıkça çatışma yaygınlığı azalmaktadır.

Evlilik uyumu ile olumsuz çözüm stili arasındaki ilişki incelendiğinde iki değişken arasında orta düzeyde negatif yönlü bir korelasyon bulunmakta ve aralarında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir($r = -0,371$; $p < 0,01$). Buna göre evlilik uyumu arttıkça olumsuz çatışma çözümü azalmaktadır.

Yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde evlilik uyumu ile olumlu çözüm stili arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir($r = 0,235$; $p < 0,01$). Buna göre evlilik uyumu arttıkça olumlu çözüm puanları da artmaktadır.

Evlilik uyumu ile boyun eğme ve geri çekilme arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır($r = -0,052$, $p = 0,354 > 0,5$; $r = -0,065$, $p = 0,254 > 0,05$).

Tablo incelendiğinde çatışma sıklığı ile çatışma yaygınlığı arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir($r = 0,952$; $p < 0,01$). Buna göre çatışma sıklık puanı arttıkça çatışma yaygınlık puanı artmakta, çatışma sıklık puanı azaldıkça da çatışma yaygınlık puanı azalmaktadır.

Çatışma sıklığı ile olumlu çözüm stili arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir korelasyon vardır($r = -0,216$; $p = p < 0,01$). Buna göre çatışma sıklığı arttıkça olumlu çözüm stili azalmakta; çatışma sıklığı azaldıkça olumlu çözüm stili

artmaktadır. Çatışma sıklığının olumsuz çözüm stili ile de orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmektedir($r=0,507$; $p<0,01$). Buna göre evlilikte çatışma sıklığı arttıkça olumsuz çözüm stili de artmaktadır.

Çatışma sıklığının boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözümü ile pozitif yönlü bir ilişkisinin olduğu ancak bu ilişkinin anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür($p=0,393>0,05$; $p=0,513>0,05$).

Çatışma yaygınlık puanlarının olumlu çözüm stili puanlarıyla negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkisi vardır($r=-0,204$; $p<0,01$). Buna göre çatışma yaygınlığı arttıkça olumlu çözüm stili azaldığını veya olumlu çözüm stili arttıkça çatışma yaygınlığının azaldığını söylemek mümkündür. İki değişken arasında negatif yönlü bir ilişki olup hangi değişkenin hangisini etkilediği bilinmemektedir.

Çatışma yaygınlığı ile olumsuz çözüm stili arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır($r=0,465$; $p<0,01$). Buna göre çatışma yaygınlığı arttıkça olumsuz çözüm stili puanları artmakta, çatışma yaygınlığı azaldıkça olumsuz çözüm stili puanları azalmaktadır.

Çatışma yaygınlığı ile boyun eğme ve geri çekilme çözüm stili arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır($p=0,182>0,05$; $p=0,661>0,05$).

Tablo incelendiğinde çatışma çözüm stili alt ölçeklerinden olan olumlu çözüm stili ile olumsuz çözüm stili arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır($r=-0,151$; $p=0,008<0,01$). Bu anlamda değişkenlerden biri arttıkça diğerinin azaldığını söyleyebiliriz. Diğer çatışma çözüm stili alt ölçekleri olan boyun eğme ve geri çekilme arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır($r=0,490$; $p<0,01$). Buna göre boyun eğme ve geri çekilmenin aynı anda artıp azaldığı görülmektedir.

5.BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA, ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde, yapılan araştırmada elde edilmiş olan bulgular ile literatürdeki diğer araştırmalar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ele alınmış ve araştırmaya yönelik öneriler geliştirilmiştir.

5.1.1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Yapılan araştırmada çatışma sıklığının cinsiyetler arası anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda kadınların erkeklere göre çatışma sıklığı daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Benzer bir araştırma bulgusuna da Ovalı (2010)'nın çalışmasında rastlanmaktadır. Ovalı(2010), yapmış olduğu çalışmada kadınların çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığına ilişkin ortalama puanların erkeklerinkinden daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Ancak Tezer ise yaptığı çalışma ile evlilikte kadın ve erkeklerin çatışma sıklık puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını ortaya koymuştur (Tezer, 1986).

Çalışmada evli bireylerin çatışma yaygınlığının cinsiyetler arası anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Tezer (1986) evli çiftler arasındaki çatışmalar ile eşlerin genel evlilik doyumları arasındaki ilişkiyi ele aldığı çalışmasında da bu araştırma sonuçlara paralel olarak çatışma yaygınlığının cinsiyete göre değişmediğini ortaya koymuştur.

Bu çalışmada, çatışma çözüm stilleri alt boyutu olan olumsuz çatışma çözme stili ve boyun eğme çatışma çözüm stili cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılık gösterirken; kadınların erkeklere kıyasla daha fazla kullandıkları görülmesine rağmen olumlu çatışma çözüm stili ile geri çekilme çatışma çözüm stili cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre kadınlar erkeklerden daha fazla olumsuz çatışma çözüm stili kullanırken, erkeklerin ise kadınlara göre daha fazla boyun eğme çatışma çözümü kullandıkları görülmüştür. Benzer şekilde Bener(2017) çalışmasında kadınların erkeklere kıyasla çatışmalarda daha fazla olumsuz çözüm yöntemi kullandıklarını ortaya koymuştur. Çelik (2006)

ve Günay'ın 2007 yılındaki çalışmasında da olumlu çözüm stili, boyun eğme çatışma çözüm stili ve geri çekilme çözüm stillerinin cinsiyetler arası anlamlı farklılık yaratmadığına ancak kadınların olumsuz çatışma stilini erkeklere kıyasla daha fazla kullandıklarını ortaya koymuşlardır.

Öte yandan Gülsu-Gürkan(2019) çalışmasında kadın ve erkeklerin çatışma çözüm stilleri ile ilgi yaptığı karşılaştırma neticesinde kadınların olumlu çatışma çözüm stilini erkeklere kıyasla daha fazla kullandığı ve diğer çatışma çözme stillerinin(olumsuz, geri çekilme ve itaat) cinsiyete göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Taştan (1996), çatışma durumunda kadınların, hatayı fark ettikleri zaman erkeklere göre daha fazla olumlu iletişim sergilediklerini ortaya koymuştur.

5.1.2. Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Çocuk sahibi olma durumuna göre evlilik uyumları anlamlı ölçüde farklılaşmaktadır. Buna göre çocuk sahibi olmayanların çocuk sahibi olanlara göre evlilik uyumunun daha yüksektir.

Çocuk sahibi olmak evlilik doyumunu arttıran, eşleri birbirlerine yakınlaştıran ve evliliğin tamamlayıcı unsuru bir faktör olduğu ortaya konmuştur(Callan, 1983). Ancak yapılan çalışmaların birçoğunda çocuk sahibi olmanın evlilik uyumunu azalttığını gösteren bulgular mevcuttur(Fırlıoğlu, 1992). Evlilikte çocuk dünyaya getirmenin eşler arası iletişimsel azalma, ekonomik sıkıntılar ve ev içerisinde ev işlerinin paylaşılması gibi evliliğin yapısında farklılıklar yaratması sebebiyle evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır(Hicks ve Platt, 1970). Yine benzer şekilde Twenge, Campbell, Foster'ın 2003 yılında yapmış olduğu çalışmada ebeveyn olanların ebeveyn olmayanlara göre evlilik uyumunun daha düşük olduğu ortaya konmuştur. Bütün bu araştırma sonuçları bu çalışma verilerini desteklemektedir. Öte yandan Hatipoğlu (1993)'nin araştırmasında çocuk sahibi olmanın evlilik doyumunu yordamadığı saptanmıştır.

Bu çalışmada, çocuk sahibi olma durumuna göre çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığı anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu bağlamda çocuk sahibi olanların çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığının çocuk sahibi olmayanlara göre daha fazla

olduğu saptanmıştır. Araştırma bulgumuz çocuk sahibi olmayanların evlilik uyumlarının daha fazla olduğunu ortaya koyan araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Öte yandan Özen, 2013 yılında yaptığı çalışma sonucu çocuk sahibi olma durumunun, evlilik çatışması ve çatışma çözme stillerini yordamadığını bulmuştur.

Çocuk sahibi olan çiftlerin kendi bireysel ihtiyaçlarının ve çift olarak ihtiyaçlarının karşılanması ikinci planda kalmakta ve daha çok çocuklarının ihtiyaçları ön planda olmaktadır. Bu durumun çiftlerin birbirinden uzaklaşarak evlilik uyumunun azalmasını ve bağlantılı olarak evlilik çatışmalarının artmasını beraberinde getirdiği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, çocuk sahibi olmayanların çocuk sahibi olanlara göre eşle çatışma esnasında olumlu çatışma çözüm stilini daha fazla kullandıkları görülmüştür. Bu anlamda olumlu çatışma çözüm stili ile çocuk sahibi olma durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır. Ancak diğer çatışma çözüm stilleri(olumsuz, boyun eğme, geri çekilme) ile çocuk sahibi olma durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde Özen'in 2013'te yaptığı çalışmada çocuğun olma durumunun çatışma çözme stratejilerini yordamadığı bulunmuştur. Yine aynı şekilde Bener(2017)'in çalışmasında çocuğun olma durumu ile çatışma sıklık, yaygınlığı, olumlu, olumsuz, boyun eğme, geri çekilme çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı farklılık olmadığını saptanmıştır.

4.2.3.Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada, çalışan evli bireylerin çalışmayan evli bireylere göre çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda çatışma sıklık ve çatışma yaygınlık puanları bireylerin çalışma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşma olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Tüfekçi ve Hoşgör (2013) yaptıkları çalışmada çalışan ve çalışmayan evli bireylerin evlilik çatışma düzeylerinin anlamlı ölçüde farklılık gösterdiğini ortaya koymuşlardır.

Bu çalışmada, çalışma durumuna göre evlilik uyumu ve çatışma çözüm stilleri(olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme) arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kahveci(2016) ve Özaydınlık(2014)

yapmış oldukları çalışmalarda bireylerin çalışma durumu ile evlilik uyumu arasında bir ilişki olmadığını ortaya koymuşlardır. Bu da araştırma bulgumuzu destekler niteliktedir. Araştırma bulgumuzu destekleyen bir diğer araştırma ise Akpınar ve Kırlioğlu(2020)'nin bazı değişkenlere göre evlilik uyumunun ele alınması ve toplumsal cinsiyet rollerinin evlilik uyumuna etki üzerine yapılan çalışmadır. Yine Demiray tarafından 2006 yılında yapılan çalışmada evlilik uyumuyla iş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Öte yandan Tüfekçi Hoşgör 2013 yılında yaptığı çalışmada çalışanların evlilik uyumunun çalışmayanlara göre daha fazla olduğu ve iki grup arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılaşma olduğunu ortaya koymuştur.

4.2.4.Katılımcıların Çatışmayı Kimin Başlattığına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada, çatışmayı kendisi başlatanların çatışmayı eşi başlatanlara göre evlilik uyumunun daha yüksek olduğu, bu anlamda evlilik uyumu çatışmayı kimin başlattığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Çalışmada olumsuz çatışma çözüm stili, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilinin çatışmayı başlatan kişiye göre anlamlı şekilde farklılaştığı; olumlu çatışma çözüm stilinin ise çatışmayı başlatan kişiye göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği saptanmıştır. Bu bağlamda, çatışmayı ben başlatırım diyenlerin çatışmayı eşim başlatır diyenlere göre daha fazla olumsuz çatışma çözümü kullandığı; çatışmaları eşim başlatır diyenlerin, çatışmaları ben başlatırım diyenlere göre çatışmalarda geri çekilme ve boyun eğme davranışlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uğurlu (2003)yapmış olduğu çalışmada ise çatışmayı karşı taraf başlattığında, erkeklerin olumsuz ve aktif bir çatışma yönetimi sergilediğini; kadınların da olumsuz ve pasif bir çatışma yönetimi sergilediği sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmada, çatışmayı eşinin başlattığını düşünenlerin çatışma sıklığının ve çatışma yaygınlığının daha fazla olduğu ve bu anlamda çatışma sıklığı ve yaygınlığının çatışmayı başlatan kişiye göre anlamlı şekilde farklılaştığı ortaya konmuştur. Benzer şekilde, Öner(2013) yapmış olduğu çalışmada çatışmayı eşinin

başlattığını düşünenlerin çatışma sıklığının çatışmaları kendisinin başlattığını düşünen kişilere kıyasla daha fazla olduğunu saptamıştır.

4.2.5. Katılımcıların Evlenme Kararlarını Alış Şekline Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada, katılımcıların evlenme kararını alış şekillerine göre çatışma çözüm stili ölçeğine ait alt ölçek puanlarının(olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme) anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine bu çalışmada, katılımcıların evlenme kararını alış şekillerine göre evlilik uyum puanlarının ve evlilik çatışması alt ölçek puanlarının(çatışma sıklığı, çatışma yaygınlığı) anlamlı ölçüde farklılaştığı görülmüştür. Kendi seçimim, ailemin onayı” ile evlilik kararı aldım diyenler ile “Görücü usulü, ailemin kararıyla” evlilik kararı aldım diyenler arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılık vardır ve bu farklılık evlenme kararını “Kendi seçimim, ailemin onayı” ile aldım diyenlerin lehinedir. Yine aynı şekilde “Kendi seçimim, ailemin onayı” ile evlilik kararı aldım diyenlerin “Ailemin karşı çıkmasına rağmen” evlilik kararı aldım diyenlere göre evlilik uyum puanı daha fazla olduğu görülmüştür. Aynı şekilde “Kendi seçimim, ailemin onayıyla” evlenme kararı aldım diyenlerin “Kendi kararım, ailemin bilgisi dışında” evlenme kararı aldım diyenlere göre de evlilik uyumunun daha fazla olduğu görülmüştür. Sonuç olarak yapılan araştırmada, kendi seçimi ve ailesinin onayını alarak evlenenlerin evlilik uyumları diğerlerine göre daha fazladır. Kişinin evleneceği kişiyi kendisinin seçmesinin ve ailesinin de onaylamasının evlilik uyumu açısından önemli olduğunu gösteren bu araştırma sonucundan hareketle, kişilerin evlilik öncesi flört süreci geçirerek birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı bulmalarının ve bu süreçte evlenecekleri kişiyle iletişim becerisini geliştirmelerinin evlilik uyumunu arttırması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca aile onayının alınmasının evliliğe adaptasyon sürecinde kişilerin evlilik uyumunu destekleyici bir faktör olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde ailesinin onayı olmadan evlenen kişilerin çatışma sıklığının daha fazla olmasının ise aile desteğinin eksikliği ve durumun eşler arasında yarattığı olumsuz etkiden kaynaklı çatışmaların ortaya çıkması ve beraberinde uyumu bozucu bir etki yaratması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Hortaçsu(2007) çalışmasında ailesinin kararı ile evlenen kişilerin kendi seçimi ile evlenen kişilere kıyasla daha fazla çatışma yaşadığını ortaya koymuştur. Taştan(1996) çalışmasında görücü usulü evlenenler ile kendi tercihi sonucu evlenenler arasında iletişim farklılıkları olduğunu, bu bağlamda kendi seçimi ile evlenenlerin iletişiminin daha olumlu yönde olduğu saptanmıştır.

4.2.6.Katılımcıların Eşle Yakınlık Derecesine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada, eşe yakınlık derecesine göre evlilik uyumu ve çatışma çözüm stillerinin anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Eşle yakınlık derecesine göre Evlilik Çatışması alt ölçek(Çatışma Sıklığı ve Çatışma Yaygınlığı) puanlarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Eşle yakınlık derecesinden en az bir tanesi evlilik çatışması ölçek puanları açısından anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Buna göre eşle yakınlık derecesi daha az olan kişilerin, yakınlık derecesi daha fazla olan kişilere göre çatışma yaygınlığının daha fazla olduğu; eşiyle akrabalık bağı olmayanların eşiyle yakın akraba olanlara göre çatışma yaygınlığının daha fazla olduğu görülmüştür.

4.2.7.Katılımcıların Ev İşlerinin Kim Tarafından Yapıldığına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada, ev işlerini eşiyle birlikte yapanların evlilik uyumlarının ev işlerini kendisi yapanlara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Buna göre ev işlerini ben yaparım diyenler ile birlikte yaparız diyenler arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır.

Benzer şekilde Vangelisti ve Huston(1994)'un çalışmasında iki yılın üzerinde evli olan çiftler üzerinde yapılan araştırmada ev işlerinin paylaşımının evlilik doyumuyla ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Yine Wilkie (1998)'nin çiftler üzerinde yaptığı çalışmada, ev işleriyle ilgili görevlerin kadına yüklenmesinin kadınların evlilik doyumunu olumsuz etkilediği; evin geçiminin sağlanmasına ilişkin sorumluluğun erkeklere yüklenmesinin de erkeklerin evlilik doyumunu olumsuz etkilediği ortaya konmuştur.

Bu çalışmada ev işlerini “ben yaparım” diyenlerin “birlikte yaparız” diyenlere göre çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamda bu iki grup arasında çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığı açısından anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Scanzoni (1981) çalışmasında ev işlerindeki iş bölümünün, maddi konulara ya da çocukla alakalı konulara göre daha fazla çatışma konusu olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu da araştırma bulgusunu destekler niteliktedir.

Bu çalışmada, ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre olumlu, olumsuz ve boyun eğme çözüm stilleri puanlarında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Geri çekilme çatışma çözüm stiline ise ev işlerinin kimin yaptığına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ortaya konmuştur. Bu bağlamda ev işlerini kendisi yapanlar ev işlerini eşiyle birlikte yapanlara göre çatışmalarda daha fazla olumsuz çatışma çözüm stili kullanırken, ev işlerini eşiyle birlikte yapanlar ev işlerini kendileri yapanlara göre daha fazla olumlu çatışma çözüm stilini kullanmaktadır. Ev işlerini eşleri yapanlar ise ev işlerini kendi yapanlara ve eşiyle birlikte yapanlara göre çatışmalarda daha fazla boyun eğme çözüm stili kullanmaktadırlar. Demiral(2020) çalışmasında da aynı şekilde olumlu çatışma çözüm stiline, olumsuz çatışma çözme stiline ve boyun eğme çatışma çözüm stiline ev işlerinin kim tarafından yapıldığına göre anlamlı şekilde farklılaştığı; geri çekilme çatışma çözümünün ise ev işlerini kimin yaptığına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

4.2.8. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada, eğitim durumuna göre evlilik çatışması alt ölçekleri olan çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Bu bağlamda evlilik çatışmasının eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Eğitim düzeyi lise olanların eğitim düzeyi lisans olanlara göre çatışma sıklığı daha düşük; eğitim düzeyi lisans olanların da eğitim düzeyi lisansüstü olanlara göre çatışma sıklığı daha düşük olduğu görülmekte olup bu eğitim düzeyleri arasındaki farklılığın çatışma sıklığını anlamlı düzeyde farklılaştırmadığı görülmüştür. Kurdek (1993) araştırmasında, düşük eğitim seviyesi ile düşük evlilik

uyumunun ilişkili olduğunu ve düşük eğitim durumunun boşanma konusunda büyük bir risk etmeni olduğunu saptamıştır.

Eğitim durumu önlisans, lisans ve yüksek lisans olanların çatışma yaygınlığı eğitim durumu ilkokul düzeyinde olanlara göre daha fazladır ve gruplar arası farklılık anlamlı düzeydedir. Eğitim düzeyi lise olanlarla lisans olanlar arasında çatışma yaygınlığı açısından anlamlı bir farklılık yoktur. Yine aynı şekilde eğitim durumu lisansüstü olanlarla lisans olanlar arasında da çatışma yaygınlığı açısından anlamlı bir farklılık yoktur.

Yıldız (2012) çalışmasında üniversite mezunu veya lisans üstü eğitim seviyesinde olanların okur yazar veya ilkokul mezunu olan katılımcılara kıyasla evlilik uyumlarının anlamlı şekilde fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı araştırmada ortaokul-lise eğitim seviyesindeki katılımcıların okuryazar-ilkokul eğitim seviyesindeki katılımcılara kıyasla evlilik uyumlarının anlamlı şekilde fazla olduğu ortaya konmuştur.

Bu çalışmada, eğitim düzeyine göre evlilik uyumu ve çatışma çözüm stilleri anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Buna göre evlilik uyumunun eğitim duruma göre değişiklik göstermediği görülmüştür. Benzer şekilde Çınar (2008) tarafından yapılan araştırma neticesinde de kişilerin eğitim durumlarına göre evlilik uyumlarının anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir. Öte yandan Yıldırım'ın (1992) çalışmasında, evli bireylerin evlilik uyumlarının eğitim durumlarına göre farklılaştığı ortaya konmuştur. Colebrook Seymour (1998) çalışmasında evlilik uyumu ve eğitim seviyesi arasında ilişkinin olduğunu ve eğitim düzeyinin arttıkça (lisans ve lisansüstü) evlilik doyumunun azaldığını tespit etmiştir.

Şendil ve Korkut (2008)'un çalışmasında ise bireylerin duygularını ifade düzeyi ve evlilik doyumunun eğitim durumu ilkokul olanlara kıyaslı eğitim seviyesi ortaokul olanlarda daha fazla olduğu ortaya konmuştur. Hoelter (2009)'e ise düşük eğitim durumu, evlilik uyumsuzluğuna bağlı olarak boşanmayı beraberinde getirmektedir(Santrock, 2014).

4.2.9. Katılımcıların Aylık Toplam Gelir Düzeyine Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada, aylık gelirlerinin düzeylerine göre çatışma sıklığı anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Buna göre düşük gelirli olanlarla yüksek gelirli olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ve yüksek gelirli olanların çatışma sıklığı düşük gelirli olanlara göre anlamlı şekilde daha fazladır. Ancak düşük gelirle orta gelir, orta gelirle yüksek gelir, orta gelirle çok yüksek gelir arasında çatışma sıklığı açısından anlamlı bir farklılık yoktur.

Araştırma sonucunda, evlilik uyumu, çatışma yaygınlığı ve çatışma çözüm stillerinin katılımcıların aylık toplam gelir durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Literatür tarandığında gelir durumu ile evlilik uyumu ve çatışması ile ilgili yapılan araştırmaların pek çoğunda farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırma bulgularımızı destekleyen bir araştırmada Çakmak-Tolan (2015:88) ekonomik duruma göre evlilik uyumunun farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Jenkins ve diğerleri(2003) ise sosyoekonomik düzeyi orta ve yüksek olan çiftlerin evlilik uyumlarının ele alınması almış ve sosyoekonomik düzeyi yüksek olan çiftlerin evlilik uyumlarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öte yandan Yıldırım (1992) yaptığı çalışmada aylık geliri yüksek olan kişilerin evlilik uyumlarının da aynı şekilde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Hoşgör (2013) de çalışmasında, evlilik uyum ölçeğinden alınan puanların ekonomik düzeyin artması ile artış gösterdiği yönünde bir sonuca ulaşmıştır. Erişti(2020) ise ekonomik düzeylerini düşük olarak derlendiren kişilerin evlilik yaşantılarının da kötü olduğunu ortaya koymuştur. Şendil ve Korkut'un 2008 yılında yaptıkları çalışmada gelir düzeyi düşük olan bireylerin çift uyumunun gelir düzeyi yüksek olanlara göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde gelir durumunun evlilik uyumunu etkisine ilişkin farklı bulgular olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, katılımcıların gelir durumuna göre evlilik uyumları anlamlı şekilde farklılaşmamakta iken çatışma sıklığı anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Bu bağlamda düşük gelire sahip kişilerin çatışma sıklığının yüksek gelire sahip olan katılımcılara göre daha az olması kişilerin ekonomik kaynaklı beklentilerinin gelir durumları ile ilişkili olması

ve ekonomik sınırlılıkların çiftleri birbirlerini destekleme ve zorluklar karşısında anlayışlı davranmaya teşvik etmesi şeklinde açıklanabilir.

4.2.10. Katılımcıların Yaşlarına Göre Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada, yaşa göre evlilik uyumunun istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, 28 yaş ve altında olan katılımcılarla 39-45 yaş aralığında olan katılımcılar arasında, 28 yaş ve altı ile 46-66 yaş aralığında olan katılımcılar arasında, 29-33 yaş aralığında olanlar ile 39-45 yaş aralığında olanlar arasında ve 34-38 yaş aralığında olanlar ile 39-45 yaş aralığında olanlar arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılık olduğu, bu gruplar arası karşılaştırmalarda yaş grubu düşük olanların evlilik uyumunun daha çok olduğu saptanmıştır. Bu araştırma sonucuna benzer başka bir çalışma da Tezer(1994)'in iş ve evlilik doyumu ilişkisini ele aldığı araştırmasıdır. Tezer bu çalışmasında evlilik doyumunu yordayan değişkenlerden birinin de yaş olduğunu saptamıştır.

Bu çalışmada; çatışma sıklığının, çatışma yaygınlığının ve çatışma çözüm stillerinin yaşa göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Demiral(2020)'in çalışmasında evlilik çatışmasının yaşa göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır. Yine Bener(2017)'nin yaptığı çalışmada evlilik çatışmasının cinsiyete, yaşa, eğitim durumuna ve çocuk sahibi olma durumuna göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Akıl(2019) çalışmasında ebeveynlere ait olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinin yaşa göre anlamlı şekilde farklılık göstermediğini ortaya koymuştur.

Literatür incelendiğinde yapılan birçok çalışmanın araştırma bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

4.2.11. Katılımcıların Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki İlişkiler

Bu çalışmada, evlilik uyumu ile çatışma sıklığı alt ölçeği arasında orta düzeyde negatif bir korelasyon bulunmaktadır ve bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkidir. Buna göre evlilik uyumu arttıkça çatışma sıklığı azalmaktadır veya çatışma sıklığı arttıkça evlilik uyumu azalmaktadır. Yine aynı şekilde evlilik uyumu ile

çatışma yaygınlığı arasında orta düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre evlilik uyumu arttıkça çatışma yaygınlığı da azalır.

Araştırmada, evlilik uyumu ile olumsuz çözüm stili arasındaki ilişki incelendiğinde iki değişken arasında orta düzeyde negatif yönlü bir korelasyon olduğu ve aralarında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre evlilik uyumu arttıkça olumsuz çatışma çözümünün azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hacı (2011) çalışmasında evlilik doyumunun artması ile olumsuz çatışma çözme davranışının azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma bulgusu çalışmamda elde ettiğim bulguyu desteklemektedir.

Bu araştırma sonucunda elde edilen diğer bir bulgu, evlilik uyumu ile olumlu çözüm stili arasında ise zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğudur. Buna göre evlilik uyumu arttıkça olumlu çözüm puanlarının da arttığı görülmüştür. Araştırmada, çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt ölçekleri olan boyun eğme çatışma çözümü ve geri çekilme çatışma çözümü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Çatışma sıklığı ile çatışma yaygınlığı arasında pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Buna göre çatışma sıklık puanı arttıkça çatışma yaygınlık puanı artmakta, çatışma sıklık puanı azaldıkça da çatışma yaygınlık puanı azalmaktadır.

Yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar neticesinde, çatışma sıklığı ile olumlu çözüm stili arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir korelasyon vardır. Buna göre çatışma sıklığı arttıkça olumlu çözüm stili azalmakta; çatışma sıklığı azaldıkça olumlu çözüm stili artmaktadır. Çatışma sıklığının olumsuz çözüm stili ile de orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkisi vardır. Buna göre evlilikte çatışma sıklığı arttıkça olumsuz çözüm stili de artmaktadır. Çatışma sıklığının boyun eğme ve geri çekilme çözüm stili ile pozitif yönde bir ilişkisi söz konusudur ancak bu ilişki anlamlı düzeyde değildir. Şengül-Öner(2013) çalışmasına göre çatışma sıklığı ve çatışma yaygınlığı arttıkça olumlu çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumu azalmakta; çatışma sıklığı ve yaygınlığı arttıkça olumsuz çatışma çözüm stili de artmaktadır. Bu çalışma araştırmada elde edilen bu sonuçların araştırma bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Çatışma yaygınlığı ile olumsuz çözüm stili arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. Buna göre çatışma yaygınlığı arttıkça olumsuz çözüm stili puanları artmakta, çatışma yaygınlığı azaldıkça olumsuz çözüm stili puanları azalmaktadır. Çatışma yaygınlığı ile boyun eğme ve geri çekilme çözüm stili arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çatışma yaygınlık puanlarının olumlu çözüm stili puanlarıyla negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkisi vardır. Buna göre çatışma yaygınlığı arttıkça olumlu çözüm stilinin azalmaktadır. İki değişken arasında negatif yönlü bir ilişki olup hangi değişkenin hangisini etkilediği bilinmemektedir. Bener(2017) ise araştırmasında olumlu çatışma çözme stili ile çatışma yaygınlığı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu, olumlu çatışma çözme stili artış gösterdikçe çatışma yaygınlığının da attığı ortaya konmuştur. Ayrıca yine aynı çalışmada olumsuz çatışma çözme stili arttıkça çatışma sıklığının arttığı, çatışma yaygınlığının ise azaldığı azaldığını saptamıştır. Yine bu çalışmada boyun eğme ve geri çekilme çözüm stillerinin artmasıyla çatışma sıklığının da artmakta olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan bir diğeri de, olumlu çözüm stili ile olumsuz çözüm stili arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olmasıdır. Bu anlamda araştırmada, olumlu çatışma çözüm davranışı arttıkça olumsuz çözüm davranışının azaldığı ortaya konmuştur. Boyun eğme ve geri çekilme arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Buna göre boyun eğme ve geri çekilmenin aynı anda artıp aynı anda azalmaktadır. Şengül-Öner(2013) çalışmasında, olumlu çatışma çözüm stilinin boyun eğme çatışma çözüm stili, geri çekilme çatışma çözüm stili ve evlilik uyumuyla pozitif yönlü bir ilişkisinin olduğu; olumsuz çatışma çözme stilinin evlilik uyumu ile negatif yönlü bir ilişkisinin olduğu; boyun eğme çatışma çözüm stilinin ise geri çekilme çatışma çözüm stili ve evlilik uyumuyla pozitif yönlü bir ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmada evli çiftlerin evlilik uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin hangi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve evlilik uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stilleri arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Bu

araştırmadan elde edilen bulguların uygulama alanında aile ile çalışan uzmanlara ışıktutacağı görüşündeyim. Çalışmada; evlilik uyumuna, evlilik çatışmasına ve çatışma çözüm stillerine etki eden değişkenler tespit edilmiş olsa da uygulama alanındaki aile danışmanlarının elde edilen bu bulgulara ilaveten; çiftlerde evlilik uyumunun artırılması, evlilik çatışmalarının azaltılması ve olumlu çatışma çözüm stratejilerinin artırılması için neler yapılabileceğiyle alakalı yapılacak olan çalışmalardan elde edilecek kapsamlı araştırma bulgularından faydalanabilecekleri görüşündeyim.

Ayrıca evlilik problemleriyle başa çıkmada çiftlerin sorun çözme becerilerini ve evlilik uyumlarını geliştirmeye yönelik olarak aile eğitim programları ve uygulamalı aile çalışmalarının faydalı olacağı görüşündeyim. Bu anlamda, uygulama alanında aile danışmanlığı alan çiftlerin danışmanlık öncesi ve sonrası evlilik uyumları ve sorun çözme becerilerini ölçmeye yönelik araştırmaların yapılmasının aile danışmanlığının evlilik üzerindeki etkilerini görmek ve uygulama adına iyileştirme çalışmalarının yapılması açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada elde edilen veriler Antalya’da yaşayan 314 evli bireyin evlilik uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stili ölçeklerine vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda elde edilmiş olup araştırmaya çift olarak katılım şartı aranmamıştır. Bu anlamda eşlerin araştırmaya birlikte katılmaları koşulunun arandığı çalışmaların yapılmasının da faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde, evlilik uyumu ve evlilik çatışması ile ilgili pek çok araştırmanın olduğu görülmekle birlikte, çeşitli değişkenlerin evlilik uyumu ve evlilik çatışması üzerindeki etkilerinin incelendiği birçok çalışmada farklı araştırma bulgularına rastlanmaktadır. Bu anlamda daha büyük bir örneklem grubu üzerinde yapılabilir benzer araştırmaların daha kapsamlı ve genellenebilir sonuçlar elde etmeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Evli bireylerde çift uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin incelenmesine yönelik olarak gerçekleştirilen bu çalışmada, araştırma evrenini yalnızca Antalya’da yaşayan evli bireylerden oluşmaktadır. Bu anlamda araştırma bulgularında araştırmanın yapıldığı ilin sosyo-kültürel yapısının etkilerinin olabileceği düşünülmektedir. Bu anlamda farklı sosyo-kültürel ve ekonomik yapıdaki

topluluklarda yapılacak karşılaştırmalı çalışmalarla kültürel değerlerin evlilik uyumu, evlilik atışması ve çözüm stilleri üzerindeki etkilerinin araştırılmasının faydalı olabileceği görüşünde yim.

KAYNAKÇA

Ackerman N.W. (1958). The Psychodynamics of Family Life: Diagnosis and Treatment of Family Relationship. New York: Basic Books.

Akfırat-Önalın, F. (1995). Çalışan ve çalışmayan kadınlarla eşlerinin nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri ve evlilik doyumlari. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Akgün, R., Polat Uluocak, G. (2010). Evlilikte etkili iletişim ve problem çözme: bir toplum merkezindeki kadınlarla gerçekleştirilen grup çalışması. Aile ve Toplum Dergisi, 6 (23), 9-22.

Arslan, Ş. (2008). Duygusal zeka, bireylerarası çatışmayı çözümleme yöntemleriyle ilişkilimidir? Schutte'nın duygusal zeka ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(3).

Ateş, R. (2014). Evlilikte ilk yıllar, çatışmalar ve “güç” kavramı. Yavuzer,H. (Ed.). Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri içinde .İstanbul: Remzi Kitabevi,114-124.

Aytaç, S., Bayram, N. (2006). Üniversite gençliğinin iş ve eş seçimdeki etkin kriterlerin analitik hiyerarşi süreci ile analizi. İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 3(1).

Beştepe, E., Erbek, E., Saatçioğlu, Ö. Özmen, H.A., Eradamlar, N. (2010). Psikiyatrik yardım talebi olan, olmayan ve boşanma aşamasındaki çiftler arasında cinsiyet yönünden uyum, problem çözme becerisi, boyun eğici davranış ve öfke tutumunun karşılaştırılması. Nöropsikiyatri Arşivi, 47, 15- 22.

Burgess, E.W., Cottrell, L.S. (1988). Predicting Success Or Failure In Marriage. Newyork: Thoemmes Press.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (14. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

Byrne, D., Murnen, S.K. (1988). Maintaining loving relationships. In: The Psychology of Love. Eds. New Haven: Yale University Press, p. 293-310.

Cann, A., Norman, M.A., Welbourne, J.L., Calhoun, L.G. (2008). Attachment styles, conflict styles and humour styles: interrelationships and associations with relationship satisfaction. *European Journal Of Personality*, 22, 131-146.

Colebrook Seymour, III. J. (1998), Sexual satisfaction in marriage during the childbearing years. Unpublished Master's Thesis, University of California.

Collins, R.S., Coltrane, S. (1991). *Sociology of marriage and the family: gender, love and property*, 3. Baskı, Chicago.

Cutlar, H. A., Radford, A. (1999). Adult children of alcoholics: adjustment to a college environment. *The Family Journal: Counseling and Therapy For Couples and Families*, 7, 148-153.

Çağ,P.,Yıldırım,İ.(2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışman ve Rehberlik Dergisi*, 4(39)-13-23.

Çakır, S. (2008). Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Çakmak-Tolan, Ö. (2015). Evlilik uyumunun kişilik özellikleri ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, İnönü Üniversitesi.

Çaplı, O. (1992). *Evlenmeye Hazır Mısınız?*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Çavuşoğlu, Z.Ş. (2011). Bağlanma stilleri, evlilik uyumu ve aldatma eğitimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, M., Yazgan-İnanç, B.(2009). Evlilik doyum ölçeği: geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları. *Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Çelik, M.,Tümkiye, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 13(1), 223-238.

Çelik,M.,Tümkiye,S.(2012).Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1), 223-238.

Çınar, H., Özden, S., Özkuk, Ö., Çokay, F. (2014). Büro yönetimi ve sekreterlik öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişki: Dumlupınar Üniversitesi örneği. Electronic Journal of Vocational Colleges, Ağustos, 189-197.

Demiray, Ö. (2006). Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. Journal of Personality Assessment, 49(1), 71-75.

Doğan, S. (2010). Ailenin Aynası Çocuk (2. Baskı). İstanbul: Selis Kitapları.

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N.,Alpkan, R.L., (2005). Evlilik uyumu. Düşünen Adam, 18 (1), 39-47.

Erkal, M.E. (1987). Sosyoloji (Toplumbilim).İstanbul: Filiz Kitabevi.

Ersanlı, K., Kalkan, M. (2008). Evlilik İlişkilerini Geliştirme (Kuram ve Uygulama). Ankara: Nobel.

Ersanlı, K.,Kalkan, M.(2008). Evlilik İlişkilerini Geliştirme. Ankara: Nobel Yayınları.

Faulkner, R.A., Davey, M., Davey, A. (2005). Gender-related predictors of change in marital satisfaction and marital conflict. The American Journal Of Family Therapy, 33, 61-83.

Fışıloğlu, H. (1992). Lisans üstü öğrencilerinin evlilik uyumu. Psikoloji Dergisi, 7 (28), 16– 23.

Fıfıloğu, H. (2001). Consanguineous marriage and marital adjustment in Turkey. *The Family Journal*, 9, 215-222.

Fıfıloğu, H., Demir, A. (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality with turkish couples short report. *European Journal of Psychological Assessment*, 16 (3), 214-218.

Fidanoğu, O. (2006). Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Fidanoğu, O. (2007). Evlilik uyumu ile eşlerin somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişki ve diğer sosyodemografik değişkenler açısından karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Fincham, F. D. (2003). Marital conflict: correlates, structure, and context. *American Psychological Society*, 12 (1), 23-27.

Fowers, B.J. (1993). Psychology as public philosophy: An illustration of the moral dimension of psychology with marital research. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*.

Gilbert, R. M. (2006). *The Eight Concepts of Bowen Theory*. Falls Church, VA: Leding Systems Press.

Gladding, S. T. (2012). *Aile Terapisi. Tarihi, Kuram ve Uygulamaları*.Keklik,İ.,Yıldırım, İ. (Çev. Edt.). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.

Glenn, N.D. (1991). The recent trend in marital success in the United States. *Journal of Marriage and the Family*, 53,261-270.

Gray, J. (2014).Erkekler Mars'tan, Kadınlar Venüs'ten.İstanbul: Altın Kitaplar.

Güçlü-Ergin, N.(2008). Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.

Gürsoy, F. Ç. (2004). Kaygı ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Güven, N. (2005). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güven, N., Sevim, S. A. (2005). İlişkilerle ilgili çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(8), 49-58.

Hacı, Y. (2011). Evlilik uyumunun empatik eğilim, algılanan aile içi iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Halford, W. K., Kelly, A., Markman, H. L. (1997). The concept of a healthy marriage. In W. K. Halford., H. I. Markman (Eds.). Clinical Handbook Of Marriage And Couple Intervention, West Sussex: Wiley, Son Ltd, 3-14.

Hamamcı, Z., Buğra, A., Duran, Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin evlilik yaşantısı ile ilgili bilgi kaynaklarının ve evlilik öncesi eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi. Aile ve Toplum Dergisi, Sayı: 26(7), 33-50.

Hamarta, E., Deniz, M., Dilmaç, B. ve Arslan, C. (2015). Evlilik içi ilişki ile evlilikteki yaşam doyumunun evli çiftlerin değerleri açısından incelenmesi. International Journal of Human Sciences, 12(1), 55-69.

Hatipoğlu, Z. (1993). The role of certain demographic variables and marital conflict in marital satisfaction of husbands and wives. Unpublished Master Thesis, Middle East Technical University, Ankara.

Hatipoğlu-Sümer, Z. (1993). Bazı demografik değişkenlerin ve evlilik çatışmasının evli eşlerin evlilik doyumundaki rolü. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

- Hawkins, D., Booth, A. (2005). Unhappily ever after: effects of long-term, low quality marriages on wellbeing. *Social Forces*, 84(1), 451-47.
- Hayward, M., Zhang, Z. (2006). Gender, the marital life course, and cardiovascular disease in late midlife. *Journal of Marriage and Family*, 68(3), 639-657.
- Hazan, C., Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511 -524.
- Helms, H. M., Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well being: a meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 69, 576-593.
- Hirschberger, G., Srivastava, S., Marsh, P., Cowan, C. P., Cowan, P. A. (2009). Attachment, marital satisfaction and divorce during the first fifteen years of parenthood. *Personal Relationship*, 16, 401-420.
- Hortaçsu, N. (2012). *En Güzel Psikoloji Sosyal Psikoloji*(1.Baskı).Ankara: İmge Kitabevi.
- Hünler, O. S. ve Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- Hünler, O.S.,Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51).
- Kahraman, Z. (2011). Bir evlilik ve aile hayatı eğitim programının evli kadınlarda evlilik uyumuna ve aile sistemine etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kahveci, G.A. (2016). Evli çiftlerde evlilik uyumu, evlilik çatışma biçimi ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Kahveci, G.A.(2016). Evli çiftlerde evlilik uyumu, evlilik çatışma biçimi ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kalkan, M. (2002). Evlilik ilişkisini geliştirme programının, evlilerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Kane, C.M. (1994). Family making: A Satir approach to treating the H. Family. The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families, 256-268.

Kansız, M., Arkar, H. (2011). Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumu üzerine etkisi. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 12, 24-29.

Karasar, N. (2009) Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kasapkara, A., Kasapkara, B. (2014). 20-30 yaş grubu bekâr erkeklerin eş seçimine yönelik tutumları ve eşten beklentilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(34).

Kerr, M. E. (2003). Process of differentiation, Paper Presented At The 111th Annual Convention Of The American Psychological Association. Toronto, Canada.

Kır, İ. (2011). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10(36), 381-405.

Kudiaki, Ç. (2002). Cinsel doyum ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.

Kurdek, L. A. (1987). Sex role self schema and psychological adjustment in coupled homosexual and heterosexual men and women. Sex Roles, 17, 549 – 562.

Kurdek, L.A. (1995). Predicting change in marital satisfaction from husbands' and wives' conflict resolution styles. Journal Of Marriage And Family, 57 (1), 153-161.

Larson, J. H. ve Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. Family Relations, 37, 3-11.

Larson, J. H., Holman, T. B. (1994). Predictors of marital quality and stability. Family Relations, 43, 228-237.

- Larson, J. H., Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43(2).
- Locke, H. J., Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and family living*, 21(3), 251-255.
- Malkoç, B. (2001). The relationship between communication patterns and marital adjustment. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, The Graduate School Of Social Science Of Middle East Technical Universtiy, Kbrıs.
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Nelson-Jones, R. (1986) *Human Relationship Skills*. Norwich: Typeset by Paston Press,75.
- Nemeczek, S. ve Olson, K.R. (1999). Five-factor Similarity and marital adjustment. *Social Behavior and Personality*, 27, 309-318.
- Nichols, M.P. (2013). *Family Therapy*. (O. Gündüz, Çev.) İstanbul: Kaktüs.
- O'Leary, K. D., Smith D. A. (1991). Marital interactions. *Annual Review of Psychology*, 42, 191- 192.
- Olson, D.(1993). Circumplex model of marital and family system: assesing family functioning. *Normal Family Processes*, New York University Of Minnesota.
- Öner, D. (2013). Evli bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özabacı, N., Erkan, Z. (2014). *Aile Danışmanlığı Kuram ve Uygulamalara Genel Bir Bakış* (2.baskı). Ankara:Pegem Akademi.
- Özen, A. (2006). Evlilik uyumunun yordayıcıları olarak karı ve kocaların değer uyumları ve eşlerin çatışma çözüm stilleri. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

- Özen, A. (2006). Evlilik uyumunun yordayıcıları olarak karı ve kocaların değer uyumları ve eşlerin çatışma çözüm stilleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, D., Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatür Sempozyum Dergisi*, 3,16-23.
- Özüğurlu, K. (2013). Evlilik Raporu. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Özüğurlu,B.(1990). Evlilik ve Aile, Nobel Yayınları.
- Rahim, M.A. (2002). Toward a theory of management organizational conflict. *The International Journal of Conflict Management*, 13(3),206-235.
- Rank, M.R., LeCroy, C.W. (1983). Toward A Multiple Perspective In Family Theory And Practice: The Case Of Social Exchange Theory, Symbolic Interactionism And Conflict Theory. *Family Relation*, 32 (3), 441-448.
- Richter, H.E. (2000). Hasta Aile: Evlilikte ve Ailede Çatışmaların Doğuşu, Yapısı ve Tedavisi. (Çev. Prof. Dr. G. Koptagel İlal). İstanbul: Yaprak Yayınları.
- Sabatelli, R. M. (1988). Measurement issues in marital research:a review and critique of contemporary survey instruments. *Journal of Marriage and the Family*. 50, 891-915.
- Sargent ,W.(2011). Evlilikte Cinsel Uyum Ve Mutluluk. İstanbul: Huzur Yayınevi.
- Saxton, L. (1982). Marriage, The Nature Of Marriage, The Individual, Marriage, And The Family (5.Edith). California: Wadsworth Publishing Company Belmont, A Division of Wadswort , 216-224.
- Sevim, A. S. (1999). Evlilik ilişkisini geliştirme programları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11 (2), 19–25.
- Shek, D. T. L. (1999). Marital quality and health of chinese couples: A longitudinal study. *Journal of Gender, Culture, and Health*, 4(2), 83-96.

Simon, G.M. (2004). An examination of the integrative nature of emotionally focused therapy. *The Family Journal: Counselling and Therapy for Couples and Families*, 254-262.

Stack, S., Eshleman, J. R. (1998). Marital status and happiness: a 17-nation study. *Journal of Marriage And Family*, 60(2), 527-536.

Şendil, G. (1999). Çocukların anne babanın evlilik çatışmasını algılayışı. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.*

Şener, A., Terzioğlu, R. G. (2002). Ailede eşler arasında uyuma etki eden faktörlerin araştırılması, Ankara, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.

Şentürk, Ü. (2008). Aile kurumuna yönelik güncel riskler. *Aile ve Toplum Dergisi*, 14:289-298.

Tanrıöğen, A. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Ani Yayıncılık.

Taştan, N. (1996). interpersonal communication in a problem solving situation. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.*

Teachman, J. D.; Polonko, K. A.; Scanzoni, P.(1987). Democracy of the family. *Handbook of marriage and the family*, 3-36. Newyork: Plenum.

Tezer, E. (1986). Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: algılama ve doyum. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

Tezer, E. (1986). Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: algılama ve doyum. *Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

Tezer, E. (1992). Evlilik doyumunu ve iş doyumunu: bir ön çalışma. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(3), 24-26.

Tezer, E. (1994). Evi eşler arasındaki çatışmalar ile çeşitli demografik değişkenlerin evlilik doyumuna etkisi: kadının bir işte çalıştığı ve çalışmadığı eşler üzerinde bir araştırma. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 2 (3), 209–217.

Tuncay, E. (2006). Predictive role of perfectionism on marital adjustment. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1995). Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik uyumu ve nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. Türk Psikoloji Dergisi, 12 (40), 55–64.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin (euö) güvenirlik ve geçerlik çalışması. 3P Dergisi, 7(1), 50–57.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin (EUÖ) güvenirlik ve geçerlik çalışması. 3P Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji Dergisi, 7(1), 50-57.

Tutarel-Kışlak, Ş., Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, 2 (5), 32-38.

Tutarel-Kışlak, Ş., Çavuşoğlu, Ş.(2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişki. Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, 3(9), 61-68.

Tümer, A.B. (1998). Evli çiftlerde gözlenebilen çatışma odakları ve iletişim sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Uğurlu, O. (2003). Evli çiftlerde cinsiyet ayrımına ilişkin tutumlar, çatışma yönetimi biçimleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Üncü, S. (2007). Duygusal zeka ve evlilik doyumu ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Velidedeoğlu-Kavuncu, N. (2006). Kadın Erkek İlişkilerinde Sorunlar ve Çözümleri. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. Eğitim Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(1), 250-261.

Yazıcıoğlu, Y., Kayhan, Ü. (2007). Aile yapısı ve ilişkileri. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Yazıcıoğlu, Y., Ü. Kayhan. (2002). Aile yapısı ve ilişkiler. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No: 1363/730, Eskişehir.

Yıldız, M.A., Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Nisan, 67-80.

Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum, anne-baba tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkilerin gelişimsel olarak incelenmesi. Türk Psikoloji Dergisi, 16(47), 1-24.

Yılmazçoban, A. M. (2010). Evlilikte çiftleri etkileyen unsurlar ve arkadaşlık ilkeleri. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 1, s. 178-195.

EKLER

EK 1: YÖNERGE

Sayın katılımcı,

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı yüksek lisans tez çalışması kapsamında yapmış olduğum araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz.

Bu araştırma, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi Aynur MERT tarafından yürütülecek tez çalışmasıdır. Bu çalışma; evli çiftlerin arasındaki çift uyumunun, evlilik çatışmalarının ve çatışma çözüm stillerinin farklı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek, evli çiftlerin çift uyumu, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin aralarındaki ilişkiyi incelemektir.

Aşağıda size yöneltilen sorular yüksek lisans programı kapsamında tarafımdan yapılan araştırma için kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu çalışmaya yalnızca evli bireylerin katılmasını rica ederim. Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Bu sebeple araştırmanın doğru şekilde gerçekleştirilebilmesi için size yöneltilen tüm sorulara doğru ve samimi bir şekilde cevaplandırmanızı rica ederim.

Çalışmaya vermiş olduğunuz katkılardan dolayı şimdiden çok teşekkür eder, saygılar sunarım.

Aynur MERT

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı

Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1)Cinsiyetiniz:

Kadın ()

Erkek ()

2) Yaşınız? : -----

3) Çalışıyor musunuz?

Evet () Hayır ()

Çalışıyor iseniz mesleğiniz : -----

Devlet memuruyum ()

Özel sektörde çalışıyorum ()

Kendi işimi yapıyorum ()

4) Eşiniz çalışıyor mu?

Evet() Hayır()

5) Eğitim durumunuz?

Okuma yazma bilmeyen ()

Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen ()

İlkokul mezunu ()

Ortaokul mezunu ()

Lise mezunu ()

Yüksekokul mezunu ()

Üniversite mezunu ()

Yüksek lisans mezunu ()

Doktora mezunu ()

6) Evlenme kararınız nasıl oldu?

Kendi seçimim, ailemin onayıyla ()

Görücü usulüyle, kendi kararım ()

Görücü usulüyle, ailemin kararıyla ()

Ailemin karşı çıkmasına rağmen evlendim ()

Kendi kararım, ailemin bilgisi dışında ()

Diğer () -----

7) Evlilik öncesi ne kadar süre birlikteydiniz? -----

8) Kaç yıldır evlisiniz? : -----

9) Eşinizle yakınlık dereceniz?

Yakın akraba () Uzak akraba () Akrabalığımız yok ()

10) Evlendiğinizde kaç yaşındaydınız? -----

11) Eşinizle aranızdaki yaş farkı nedir? -----

12) Çocuğunuz var mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise kaç çocuğunuz var? :-----

13) Ailenizin toplam aylık geliri ne kadardır? -----

14) Evinizdeki ev işleri genellikle kimin tarafından yapılır?

Ben yaparım ()

Eşim yapar ()

Birlikte yaparız ()

15) Eşinizle yaşadığınız çatışmayı genellikle kimin başlattığını düşünürsünüz?

Ben başlatırım () Eşim başlatır

EK 3: EVLİLİK UYUMU ÖLÇEĞİ

1.Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı daire içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

*	*	*	*	*	*	*
Çok mutsuz			Mutlu			Çok mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak(X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamıyoruz	Hemen her zaman anlaşamıyoruz	Her zaman anlaşamıyoruz
2. Aile bütçesini idare etme	()	()	()	()	()	()
3. Boş zaman etkinlikleri	()	()	()	()	()	()
4.Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()
5. Arkadaşlar	()	()	()	()	()	()
6. Cinsel ilişkiler	()	()	()	()	()	()
7.Toplumsal kurallara uyma(doğru,iyi veya uygun	()	()	()	()	()	()

davranış)

8. Yaşam felsefesi () () () () () ()

9.Eşin

akrabalarıyla () () () () () ()

anlaşma

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- () Erkeğin susması ile
- () Kadının susması ile
- () Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- () Hepsini
- () Bazılarını
- () Çok azını
- () Hiç birini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
- () Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
- () Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- () Sık sık
- () Arada sırada

☐ Çok seyrek

☐ Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

☐ Aynı kişiyle evlenirdiniz

☐ Farklı bir kişiyle evlenirdiniz

☐ Hiç evlenmediniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

☐ Hemen hemen hiçbir zaman

☐ Nadiren

☐ Çoğu konularda

☐ Her konuda

EK 4: EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ

KONULAR	Böyle bir durum yok	Var ama hiç gerginlik yaratmıyor	Yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor
1-) Bir yere giderken geç hazırlanma.						
15-) Zor anlarda duygusal destek sağlama.						
17-) Alkol kullanma.						
22-) Sadakatinden şüphe etme.						
32-) Sürekli olarak eşini olumsuz yönde eleştirme.						
33-) Aile mahremiyetinde kalması gereken olayları başkalarına anlatma.						
37-) Başka bir kişiyle eşi aldatma.						
55-) Paranın kullanımını elde tutma ve eşe para vermeme.						
59-) Düzenli bir gelire sahip olmama.						
70-) Cinsel konularda konuşmaktan kaçınma.						

EK 5: ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda, evlilik ilişkilerinde yaşanan sorunların genel olarak nasıl çözümlendiği ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen eşinizle ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz. Her bir ifadenin önündeki boşluğa aşağıdaki sayılardan uygun olanı yazınız.

1	2	3	4	5	6
Hiç	Oldukça	Birazcık	Birazcık	Oldukça	Çok
Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum

1) Tartışma esnasında konuyla ilgisiz de olsa zayıflıklarını yüzüne vururum.					

2) Kavganın büyümemesi için onun istediği şeyleri yaparım.					

3) Çok sinirlenmişsem konuşmayı ertelerim.					

4) Sorun durumunda pek çok şeyi içime atabilirim.					

5) Sorunun uzamadan çözülebilmesi için kaynağını bulmaya çalışırım.					

6) Sinirlendiğimde kırıcı şeyler söylerim.					

7) Problemi büyütmemek için onu sakinleştirmeye çalışırım.					

8) Sesimi yükselterek beni dinlemesini sağlamaya çalışırım.					

9) Tartışmada ortak bir çözüm noktası bulmaya çalışırım.					

10) Çok büyük sorunlar yaşadığımızda ondan uzak durmaya çalışırım.					

11) Sorun çözümlenmeden tartışmayı sonlandırmam.					

12) Bağırıp çağırarak istediğimi yaptırırım.					

13) Sorunun tüm yönlerini tartışma sırasında konuşmak isterim.					

14) Sevgilimi ilişkiyi bitirmekle tehdit ederim.					

- ____15) Bana bağırdığında onun olmadığı bir odaya geçerim.
- ____16) Kavgalarımız sırasındaki kızgınlığımı fiziksel olarak gösteririm.
- ____17) İlişkide sorun yaşanmaması için kendimden ödün veririm.
- ____18) Sorun yaşadığımızda sevgilimin yanından uzaklaşıyorum.
- ____19) Sorunun çözülmesine yardımcı olacağına inanırsam durumu alttan alırım.
- ____20) Onun olumsuz tepkilerine karşılık vermeyerek problemin büyümemesini sağlamaya çalışırım.
- ____21) Çok gergin olduğumuzda susarım.
- ____22) Bir problem yaşandığında, konuyla ilgili düşündüğüm her şeyi açıklarım.
- ____23) Eğer çok sinirlenmişsem, sinirim geçene kadar konuşmayı reddederim.
- ____24) Bir problem yaşandığında, kendimi sevgilimin yerine koyarak onun ne düşündüğünü anlamaya çalışırım.
- ____25) Sürekli imalarda bulunurum.